

Onderzoek

Vrije Minor Buitenland

Annik Nowak

Studentennr.: 21029717

Onderzoeksbegeleider 1: Peter Geerdink

Onderzoeksbegeleider 2: Karel Eggen

Progresscode: E413VMON

Datum: 05/2013

EEN ONTWERP VAN EEN SCHOOLPLEIN VOOR EEN SCHOOL IN AFRIKA

Een onderzoek naar een ontwerp van een speeltuin op het schoolplein voor de Marie Rita's school in Gambia, die de ontwikkeling van het jonge kind veelzijdig stimuleert.

Inhoud

1. Inleiding.....	4
2. Probleemanalyse.....	7
3. Probleemstelling	9
3.1. Doel	9
3.2. Onderzoeksvraag	9
3.3. Deelvragen.....	9
3.4. Hypothese	10
3.5. Probleemstelling.....	11
4. Theoretisch kader	12
4.1. De betekenis van buitenspelen	12
4.1.1. Wat betekent vrij spelen?	12
4.1.2. Welke factoren beïnvloeden het vrije spel?.....	13
4.1.3. Wat is de waarde van buitenspelen?	15
4.1.4. Het belang van buitenspelen	17
4.1.5. De ontwikkeling van het jonge kind.....	20
4.1.6. verschil speelgedrag kinderen uit verschillende landen/culturen.....	23
4.2. Het schoolplein.....	25
4.2.1. de functies van een schoolplein.....	25
4.2.2. Het schoolplein als ruimte voor onderwijs voor jonge kinderen.....	29
4.2.3. De rol van de leerkracht op het schoolplein	30
4.2.4. Veranderingen van de functies van het schoolplein onder historische aspecten	32
4.3. Criteria voor een goede planning van een schoolplein	34
4.3.1. Participatie van betrokkenen	34
4.3.2. Veelzijdige behoeftes van de leerlingen.....	35
4.3.3. Essentiele eisen aan de inrichting van een schoolplein	39
4.3.4. Multifunctionele speeltoestellen	44
4.3.5. Andere aspecten	50
4.4. De cultuur van Gambia.....	54
4.4.1. historie.....	54
4.4.2. Klimaat en omgeving in Gambia.....	56
<i>Door het savanne klimaat vind je in Gambia vooral savannebegroeiing met graslandschappen, grote struiken en wat bomen, maar geen grote stukken tropische regenwoud. In het Zuiden van het land groeien wel een aantal bossen met vruchtdragende bomen, bijvoorbeeld citroenbomen. De voor Gambia typische “baobab” of “apenbroodboom” kun je vooral in het Noorden zien. Gambia wordt in de lengte doorsneden door de Gambia rivier, welke omgeven is van een moerassig gebied. Daardoor is een mangrovebegroeiing ook te vinden met de erbij horende dier- en vissoorten.....</i>	
4.4.3. Cultuur.....	59
4.4.4. Gambiaans schoolsysteem.....	61
4.4.5. Culturele achtergrond in betrekking tot spelgewoonten.....	64
5. Onderzoeksaanpak.....	65
5.1. Onderzoeksgroep.....	65
5.2. Onderzoeksstrategie	65
5.3. Ethische aspecten.....	67
6. Onderzoek	68
6.1. Beschrijving Marie Rita's school met betrekking op inrichting van het schoolplein.....	68
6.2. Observatie lesgeven onder de aspecten van betrekking van de schoolplein en bewegingsaanbod.....	71
6.3. Observatie gedrag op het schoolplein	73

6.3.1.	<i>Kinderen</i>	74
6.3.2.	<i>Leerkrachten</i>	78
6.4.	Het actuele situatieplan: Interview met de directrice Marie Jarju	79
6.5.	Betrekken van de leerkrachten: Enquête.....	80
6.6.	Betrekken van de leerlingen: Reflectie lessen	87
6.6.1.	<i>Nursery 3: Verven</i>	87
6.6.2.	<i>Nursery 2: Teken</i> en.....	91
6.7.	Experiment: Observatie speelgedrag	92
6.7.1.	<i>Observatie spontaan omgaan met onbekend speelgoed</i>	93
6.7.2.	<i>Speeltuinbezoek het oudere kind</i>	95
6.7.3.	<i>Speeltuinbezoek het jongere kind</i>	100
6.7.4.	<i>Beoordeling van speeltoestellen</i>	106
6.8.	Spelgewoontes en –mogelijkheden van kinderen in Gambia.....	109
7.	Reflectie	112
7.1.	Persoonlijke reflectie	122
7.2.	Procesbeschrijving	132
8.	Conclusie	136
9.	Aanbevelingen	142
10.	Bijlage	144
10.1.	Urenverantwoording	144
10.2.	Enquête	145
10.3.	Observaties tijdens de pauze	165
10.4.	Schoolplein Marie Rita's school	168
10.5.	Observaties.....	169
10.6.	Informaties	173
10.7.	Bezoek op het speelplein	175
11.	Literatuurlijst	176

1. Inleiding

Het bovenmatige speeltoestel met daarnaast het bord: “The child’s right to play” was dé prikkel voor mijn onderzoek. In het eind van april 2013 bezocht ik gezamenlijk met Laura een tentoonstelling in Düsseldorf: “Das Kind, die Stadt und die Kunst” – een tentoonstelling met de uitgangspunt van de werken van Aldo van Eyck (1918-999), die als een Nederlandse architect visionair toen meer als 700 speeltuinen voor kinderen realiseerde waarbij hij de betreffende kinderen betrok. Hij gebruikte ruimtes, die niet gebruikt werden; hij veranderde de plekken van „SPACE“ naar „PLACE“. Hij wilde speeltoestellen ontwikkelen, die de creativiteit van de kinderen stimuleren. Tegenwoordig zijn in de steden van Nederland niet alleen op vrije plekken speeltuinen te vinden, maar vooral op de schoolpleinen van de scholen.

In de onderbouw van de basisschool staat het spelen zelfs heel centraal: de kinderen spelen gemiddeld een derde van hun onderwijstijd op de speeltuin op het schoolplein. Maar waarom is het nou van belang om kinderen de tijd te geven om te gaan spelen? Hoe kan ik als leerkracht met behulp van het buitenspelen de veelzijdige ontwikkeling bevorderen en is dit überhaupt mogelijk? Voor Laura en mij stond vast: We gaan hier op onderzoek uit.

De zin “het recht voor alle kinderen op spelen”, zat in mijn hoofd. Toen ik op school hoorde, dat we de kans hebben om naar Gambia te gaan, een land wat bij de armste landen in de wereld hoort, stond bij mij meteen vast dat ik mee moet gaan.

Ik heb niet alleen de kans om een grote uitdaging aan te gaan waar ik heel andere voorwaarden en mogelijkheden kan ervaren in het lesgeven, maar ook kan ik een groot bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een arm land

met minder mogelijkheden. Ieder kind heeft recht op goed onderwijs, elk kind heeft een recht op een ruimte om vrij en veilig te kunnen spelen, nieuwe dingen te ontdekken, te onderzoeken en veelzijdig te leren.

Niet alleen in Nederland maar ook in alle andere landen is het spelen een behoefte van kinderen. De kinderen begrijpen de wereld en de onderlinge samenhangen en leren de cultuur en verschijnselen en de omgang met elkaar pas echt kennen, als ze deze spelenderwijs ontdekken. Ook ik wil net zo als Aldo van de Eyck in Gambia van een “space” een “place” creëren, waar kinderen de kans hebben hun behoefte na te gaan en met voldoende prikkels gestimuleerd kunnen worden om zich optimaal te ontwikkelen.

Ik vraag me af, of er en in welk vorm er op de Marie Rita’s school in Gambia al een speeltuin op het schoolplein aanwezig is, aangezien armoede heel verbreed is in het land, en of een toepassing van de speelmogelijkheden behulpzaam zou zijn, om een veelzijdige ontwikkeling te bevorderen. Ik wil in dit onderzoek tonen, welke spelprikkels in deze context bevorderlijk zouden zijn, waaruit ik wederom culturele verschillen kan leren kennen die belangrijk zijn voor mijn eigen handelen als leerkracht.

Opvoeders zorgen binnenshuis voor een rijk ingerichte speelleerruimte, waarin kinderen veel ervaringen kunnen opdoen. Maar men vergeet snel, dat de buitenruimte ook een krachtige leeromgeving kan zijn wanneer die met dezelfde zorg is ingericht. Buitenspelen biedt zelfs heel andere stimulatiemogelijkheden, waardoor het een onmisbaar onderdeel van het ontwikkelingsaanbod op school vormt. Ik heb gedurende mijn studie veel over een rijke leerruimte binnenshuis geleerd, voor die ik als leerkracht ben verantwoordelijk, maar ik heb nog niet geleerd welk effecten de inrichting buiten heeft, welke invloeden alleen een klimaat of cultuur op de ontwikkeling van een kind kan hebben en welke rol ik op het schoolplein speel. Is het mijn opgave om alleen op de kinderen te passen? Of betekent pleinwacht nog veel meer?

Ik weet dat leerkrachten, andere kinderen en ook de materiele omgeving het spel kan beïnvloeden. In mijn onderzoek wil ik me op het laatst genoemde concentreren: op de materiele aspecten. Ik wil weten, hoe deze eruit moeten zien, zodat ik als leerkracht de kinderen ook bij het buitenspelen op het schoolplein kan bevorderen in hun totale ontwikkeling. In dit onderzoek wil ik tonen op welke aspecten ik bij het inrichten van een rijke speelleerruimte

buiten moet letten, in hoever welke toestellen een veelzijdige ontwikkeling kunnen stimuleren en welke invloeden het klimaat en de cultuur hierop kan hebben.

In mijn praktijkervaringen ben ik al veel verschillend ingerichte schoolpleinen tegen gekomen -in Duitsland zoals in Nederland. Als leerkracht wil ik mijn blik openen en ook op andere culturen richten. Ik wil openstaan voor andere visies en levensmanieren, die mij de ogen kunnen openen voor het essentiële in het leven en voor mijn werk met kinderen. Nu heb ik de kans ook ervaringen in Gambia, in Afrika op te doen, en ook heel andere culturele inzichten te verzamelen. Dit maakt het voor mij mogelijk het spelaanbod en het speelgedrag op het schoolplein ook in een voor mij vreemde cultuur te leren kennen. Ik wil weten, welke rol ik als leerkracht ook gedurende de pleinwacht speel en op welke aspecten ik moet letten die het speelgedrag van een kind kunnen beïnvloeden zodat ik voor een gezonde stimulatie van een totale ontwikkeling kan zorgen. Alleen zo kan ik ook in toekomst voor een uitdagende speelleeromgeving ook buiten zorgen – als ik weet welk verschillen er zijn en hoe ik de omgeving kan toepassen op de verschillende behoeftes voor een bevordering van een veelzijdige ontwikkeling.

In het 2^e hoofdstuk beschrijf ik het probleem nauwkeuriger en het belang ervan, hoe relevant en bruikbaar het thema is voor de beroepspraktijk. Vervolgens is in hoofdstuk 3 het doel van mijn onderzoek beschreven met de deelvragen die mij helpen om het onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. In hoofdstuk 4 licht ik het onderwerp met behulp van bestaande kennis in de theorie toe. De manier van hoe ik het onderzoek aanpak is in hoofdstuk 5 beschreven. De uitvoering van mijn onderzoek in de praktijk is in hoofdstuk 6 beschreven. Aangezien ik het onderzoek gezamenlijk met Laura Baxpöhler heb uitgevoerd, is in hoofdstuk 7 de reflectie en in hoofdstuk 8 de persoonlijke leerresultaten te vinden. In hoofdstuk 9 is de conclusie beschreven, gevolgd van aanbevelingen in hoofdstuk 10 en de bijlagen in hoofdstuk 11.

2. Probleemanalyse

De opvoeders, en daarmee ook de leerkrachten, begeleiden de kinderen in hun ontwikkeling tot een zelfstandig denkend mens. Deze ontwikkeling is veelzijdig en kan vooral door een rijke omgeving gestimuleerd worden. Er zijn veel onderzoeken gedaan over een krachtige leeromgeving binnen het klaslokaal en ook in de opleiding de Pabo is “spelend leren” een belangrijke leerinhoud. Ook de wetenschap heeft niet stilgezeten. De waarde van buitenspelen wordt in verschillende landen steeds meer onderzocht, aangezien het buitenspelen een belangrijke rol speelt bij de hersenontwikkeling en de ontwikkeling van de motoriek van jonge kinderen. (Caminada & Leenders, 2012)

Het buitenspel biedt heel andere mogelijkheden. De omgeving op het schoolplein, waar de kinderen zich vrij en ongedwongen kunnen bewegen, heeft invloed op de veelzijdige ontwikkeling van de kinderen. De vraag is nu: Hoe moet de inrichting van de omgeving op het schoolplein eruitzien, zodat een ruimte is gegeven waar de kinderen in hun totale ontwikkeling worden gestimuleerd?

Niet alleen speelt een rijke leeromgeving binnen het klaslokaal een grote rol. Kinderen leren immers vooral, als zij dingen zelf gaan ontdekken, ervaren en onderzoeken. Het schoolplein zorgt hierbij voor een uitmuntend prikkel voor zelfontdekkend leren.

Het schoolplein van de Marie Rita's school in Gambia is maar heel kaal ingericht. We vragen ons daarom ook af, in hoeverre de kinderen op het schoolplein wel worden gestimuleerd in het spel en in hun ontwikkeling.

De leerkracht is verantwoordelijk om een ruimte aan te bieden, waar de kinderen het best op eigen niveau kunnen leren, elkaar kunnen inspireren en van elkaar kunnen leren, maar ook het nut van het leren van veel verschillende leerstoffen in kunnen zien en daardoor gemotiveerd worden eigenverantwoordelijk de dingen in de wereld om ze heen te onderzoeken.

Door de pleinwacht heeft de leerkracht niet alleen de verantwoordelijkheid voor de kinderen binnen het gebouw, maar ook buiten. Daarmee is de leerkracht ook in deze ruimte ervoor verantwoordelijk dat het kind de mogelijkheid krijgt om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. De leerkrachten moeten zich dus vaardigheden en competenties eigen maken, om te weten

te komen hoe een schoolplein eruit moet zien en welke invloed de inrichting van een schoolplein op het kind kan hebben en welke rol zij in deze speelleeromgeving spelen. Dit maakt duidelijk, dat de inrichting van het schoolplein geen abstract onderwerp is, maar belangrijk is voor de beroepspraktijk van een leerkracht.

Ook is het van belang te weten, welke aspecten een speelgedrag kunnen beïnvloeden. Vooral in Gambia zijn de speelmogelijkheden beperkt. Aangezien we weten dat Gambia tot een arm land behoort wordt ervan uit gegaan dat er ook minder speelmogelijkheden aangeboden kunnen worden en daardoor ook minder prikkels zijn om een veelzijdige ontwikkeling te bevorderen.

Daarom gaan we het onderzoek in Gambia doen. Kinderen hebben immers overal in de wereld het recht op goed onderwijs en een stimulerende speelleeromgeving. Vanwege deze beperkte speelmogelijkheden is het interessant voor ons om te weten komen hoe wij deze speelleeromgeving op het schoolplein ook met weinig middelen kunnen verbeteren en welke basisvoorwaarden hiervoor belangrijk zijn.

3. Probleemstelling

3.1. Doel

Het doel van mijn onderzoek is een zinvol ontwerp van een speeltuin voor het schoolplein te ontwikkelen dat bijdraagt aan de veelzijdige/meervoudige ontwikkeling van de kinderen op de Marie Rita's school in Gambia. Mijn doel is het daarom ook te onderzoeken welke speelbehoeften de kinderen in Gambia hebben en welke inrichting van een schoolplein aan deze behoeften kan voldoen.

Ik wil weten, hoe ik de speelplaats als krachtige leeromgeving op een Gambiaanse basisschool kan inrichten, zodat de speelplaats de kinderen de ruimte biedt waar ze een breed spectrum aan competenties kunnen ontwikkelen. Daarvoor is het van belang ook te weten, welke invloed de inrichting van een schoolplein op kinderen kan hebben.

3.2. Onderzoeksvraag

Hoe ziet een zinvol ontwerp van een speeltuin voor een schoolplein voor de Marie Rita's school in Gambia eruit, dat tegemoet komt aan de behoeften van de Gambiaanse kinderen op deze school, zodat de kinderen veelzijdige ontwikkelingsmogelijkheden wordt geboden tijdens de pauze?

3.3. Deelvragen

- Welke prikkel voor veelzijdige ontwikkelingsmogelijkheden kunnen nog bij het jonge kind gestimuleerd worden, als de kinderen op het schoolplein mogen spelen?
- Welke aspecten beïnvloeden een veelzijdige/meervoudige ontwikkeling?
- Welke ontwikkelingen kunnen op een schoolplein worden gestimuleerd?
- In hoeverre wordt de ontwikkeling op sociaal, cognitief en emotioneel gebied, samenwerkend leren en beweging in het Gambiaanse onderwijs in de realiteit bevorderd?

- Aan welke inrichtingscriteria moet een speeltuin voldoen om een ontwikkeling veelzijdig te bevorderen?
- Welke aspecten van inrichtingscriteria zijn op het schoolplein realiseerbaar?
- Welke speelbehoeftes hebben de leerlingen op de Marie Rita's school en welke toestellen kunnen hieraan voldoen?
- Welke inrichting en materialen sluiten aan bij hun ontwikkelingsniveau?
- Hoe kunnen we differentiatiemogelijkheden aanbieden bij de inrichting van een schoolplein met betrekking tot: interesses, kwaliteiten, behoeften?
- Waarop moet de leerkracht letten, zodat het kind lekker in zijn vel zit en met overgave kan spelen?
- Wat is het speelgedrag op het schoolplein?
- Welke omgeving en/of materialen heeft het nodig en hoe kan ik door mijn begeleiding het spel optimaliseren en tegemoetkomen aan de behoeften van het kind?
- Welke betekenis heeft spelen voor de ontwikkeling van een kind?
- Welke mogelijkheden hebben de kinderen in Gambia om te spelen binnen en buiten de school?
- Welke mogelijkheden zijn er op de Marie Rita's school om een voor deze school geschikte en uitdagende schoolplein in te richten?

3.4. Hypothese

Spelen heeft een grote invloed op de ontwikkeling van een kind. Als het kind de mogelijkheid tot spelen krijgt kan het zich veelzijdig ontwikkelen. De inrichting van een schoolplein buiten kan het kind verschillende mogelijkheden bieden om zich te ontwikkelen tot een zelfstandig denkend mens, daarom is het de verantwoordelijkheid van de leerkrachten om te weten welke rol zij hierin spelen en hoe zij deze ontwikkeling op het schoolplein kunnen ondersteunen.

De inrichting van het schoolplein kan het spelgedrag, en daarmee hun ontwikkelingsmogelijkheden beïnvloeden. Doordat de schoolplein van Marie

heel nuchter is ingericht stellen wij, dat Gambiaanse kinderen niet voldoende kunnen worden gestimuleerd in hun ontwikkeling. Ook stellen wij, dat de kinderen wel de behoefte hebben om te spelen en zich vrij te bewegen. Er is een aanbeveling voor een ontwerp van een schoolplein om de ontwikkeling van de kinderen nog veelzijdiger te stimuleren noodzakelijk.

3.5. Probleemstelling

Het zinvol spelen op de speelplaats bij een Gambiaanse school zoals de Marie Rita's school is niet gunstig voor de ontwikkeling van kinderen in Gambia. Om aan deze veelzijdige ontwikkeling tegemoet te komen moet er dus aandacht zijn voor een aantal inrichtingsaspecten. Welke aspecten dat zijn willen we graag door middel van dit onderzoek te weten komen.

4. Theoretisch kader

4.1. De betekenis van buitenspelen

4.1.1. Wat betekent vrij spelen?

Spelen is voor het jonge kind een levensbehoefte en een intense ervaring. Het is zijn manier om zich te verbinden met de omringende wereld, deze te leren kennen en zich te ontwikkelen. Buitenspelen biedt voor de ontwikkeling van jonge kinderen verschillende en unieke mogelijkheden. Opvoeders zorgen bijvoorbeeld binnenshuis voor een rijk ingerichte speelleerruimte. Binnen deze speelruimte kunnen de kinderen veel ervaringen opdoen. De buitenruimte kan minstens net zo'n krachtige leeromgeving zijn wanneer die met dezelfde zorg is ingericht. Als deze door de begeleider warm, veilig en uitdagend is ingericht, kan deze voor veel prikkels zorgen – maar wel andere dan binnen. Want buitenspelen heeft andere kenmerken, het biedt bijvoorbeeld meer vrijheid en andere uitdagingen dan het spel binnen; het kan zelfs unieke spelmogelijkheden bieden en daardoor ook unieke ontwikkelingsmogelijkheden. Daardoor wordt buitenspelen ook als een onmisbaar onderdeel van het ontwikkelingsaanbod op school beschouwd. (Caminada & Leenders, 2012)

Maar er zijn ook mensen, die zeggen dat het spel geen bijzondere betekenis heeft. Het voornaamste argument dat spel-puristen aanvoeren is dat spel geen eigenlijk doel heeft en geen zichtbaar nut (Garvey, 1977). Tizard en Harvey (1977) stellen daarentegen dat spel gericht is en gericht kan worden op een doel, dat door de betrokkenen zelf gekozen is. Hierbij maken de onderzoekers geen onderscheid tussen een volwassene en een kind.

De kenmerken van spelen worden door onderzoekers verschillend beoordeeld. De ene stelt, dat het kenmerkende van het spel is, dat de persoon het zelf kan bepalen en plannen. Een andere maakt duidelijk, dat dat niet mag gebeuren als reactie op 'dwingende eisen vanuit de omgeving' (Moyels, 1993).

Spel is een natuurlijk onderdeel van ons leven, welk als noodzakelijk gezien wordt voor kinderen en volwassenen. Spel moet beschouwd worden als een proces, waarbij de speler ook resultaatgericht kan werken (Moyels, 1993).

Door middel van spelen krijgen de kinderen de mogelijkheid om materialen zelf uit te proberen, te verkennen en te onderzoeken. Met de materialen die het kind ter beschikking heeft kan het kind doen wat het wil, hij kan zelfstandige beslissingen nemen en eigen ervaringen ermee opdoen (Moyels, 1993).

‘Spel is een manier van actief zijn, niet een vorm van activiteit’ (Moyels, 1993, Burner). Moyels maakt in haar definitie van vrij spelen duidelijk, dat spel niet het tegenovergestelde van werk is, maar beide helemaal bij ons leven horen (Moyels, 1993).

4.1.2. Welke factoren beïnvloeden het vrije spel?

De omgang met de omgeving, inclusief materialen en de interactie met andere kinderen vormt het kind met zijn eigen aanleg en sociale context. Maar ook leerkrachten en begeleiders spelen een rol in deze ontwikkeling van het kind door het geven van begeleiding en stimulering. (Caminada & Leenders, 2012) Caminada en Leenders gaan van een aantal basisfactoren uit, dat van grote invloed is op de kwaliteit en het verloop van buitenspeelsituaties: *“het kind in de ontwikkeling, de buitenspeelomgeving, de groeps- en klasgenoten, de begeleider of leerkracht.”* (Caminada & Leenders, 2012, p.9)

Om in beeld te brengen hoe de factoren die invloed hebben op de kwaliteit van het buitenspelen op elkaar inwerken, gebruiken Caminda en Leenders de interactiedriehoek. Binnen de interactiedriehoek staat het kind centraal.

De driehoek bestaat uit vijf elementen: het kind, de materiële omgeving, de andere kinderen en de leerkracht. (Caminada & Leenders, 2012)

Om te weten te komen welke soort inrichting het kind een rijke speelleeromgeving biedt, zijn de beantwoording van de volgende kernvragen heel belangrijk: Welke hulp is het kind, met al zijn specifieke interesses, kenmerken en kwaliteiten in zijn ontwikkeling nodig? Wat zijn zijn basisbehoeften en hoe kunnen we daaraan voldoen? Hoe zorgen we ervoor dat het kind lekker in zijn vel zit en met overgave kan spelen, waardoor zijn ontwikkeling wordt gestimuleerd? Hoe laten we het kind veel verschillende ervaringen opdoen, zodat het zich breed kan ontwikkelen?

Om het kind heen staat onder ander de *materiele omgeving*. Het kind gaat in interactie met zijn speelomgeving en onderzoekt, ervaart en verandert deze. De speelomgeving buiten bestaat niet alleen uit de vaste speelobjecten en – toestellen en de grote en kleine losse materialen maar ook uit de inrichting en aankleding van de speelplaats.

Andere kinderen vormen een onmisbare stimulans en uitdaging voor het kind. Als het kind aanvankelijk slechts alléén spelen kan, leert het langzaam door te kijken naar en te spelen naast andere kinderen, ook echt mét kinderen samen te spelen. Door middel van dit samenspelen, te kijken naar anderen kinderen en te spelen naast andere kinderen gaat het kind nadoen. Een belangrijke rol bij het samen spelen met andere kinderen speelt de taal, het kind leert met behulp van taal wensen duidelijk te maken en plannen te maken en uit te voeren. Spel met anderen stimuleert het kind en houdt zijn aandacht langer gevangen. Het kind moet op situaties anticiperen en reageren.

De laatste positie binnen het driehoek heeft de leerkracht, die invloed op alle factoren heeft. De leerkracht creëert de voorwaarden voor het spel van de kinderen door een rijke speelomgeving in te richten. Door middel van observaties is de leerkracht betrokken bij het proces en kan vaststellen of de kinderen door de speelomgeving uitgelokt worden en of er sprake is van intensief en betrokken spel. Na de observatie gaat ze deze interpreteren, om uiteindelijk een vernieuwd stimulerend spelaanbod en adequate begeleiding te kunnen bieden. Binnen dit proces analyseert de leerkracht de spelsituatie aan de hand van een aantal vragen: Waarom komt het kind niet tot spelen? Wat vindt dit kind buiten (niet) leuk om te doen? Wat heeft dit kind nodig? Door welke activiteiten kan het zich ontplooiën? Welke omgeving en/of materialen heeft het nodig en hoe kan ik door mijn begeleiding het spel optimaliseren en tegemoetkomen aan de behoeften van het kind? (Caminada & Leenders, 2012)

‘Het kind is steeds in interactie met zijn materiële omgeving, de andere kinderen en de leerkracht. Door deze interacties kan het kind zich ontwikkelen. Hoe dat precies in zijn werk gaat, is het uitgangspunt.’ (Caminada & Leenders, 2012)

Daarom is het ook van belang, dat de leerkracht ook altijd voor een veilige maar uitdagende speelomgeving zorgt. Want deze factor wordt vooral door

de leerkracht bepaald. De omgeving heeft een belangrijke invloed op het spelgedrag, want het spel wordt altijd gestructureerd door het materiaal dat de spelers tot hun beschikking hebben. Maar niet alleen de materialen en de hulpmiddelen structureren het spel, ook de kwaliteit, de hoeveelheid en de verscheidenheid van wat wordt aangeboden bepalen de kwaliteit van het spel. Ook Moyels legt de nadruk op de aandacht aan de omgeving. Ook hij maakt duidelijk, hoe zeer het spel door het materiaal en de context beïnvloed kan worden. (Moyels, 1993)

4.1.3. Wat is de waarde van buitenspelen?

Spel is in principe een uitstekend leermiddel, waarbij het zelfgekozen spel van de kinderen het beste leerklimaat is. Spelen behoort tot al die processen en structuren die ten grondslag liggen aan het coderen, opslaan, controleren en decoderen van informatie en die menselijke hersens voortdurend actief houden. (Moyels, 1993, Miller) Volgens Kleeberg verwerft en verbreedt het kind zijn vaardigheden door te spelen. Dit wordt het ´affirmerende leren` genoemd waarbij de identificatie met de omgeving een belangrijk kenmerk is. Het spel zorgt daarom voor een opgewekte houding tegenover het leven en leren. De spelsituatie zelf zorgt hiervoor voor stimulering, afwisseling, belangstelling, concentratie en motivatie. Het kind identificeert zich met mensen, en dit is noodzakelijk voor de ontwikkeling van het kind. (Kleeberg, 1999)

Op alle leeftijden wordt gespeeld. Spel helpt de spelers vertrouwen te krijgen in zichzelf en hun capaciteiten en helpt hen in sociale situaties om de vele variabelen binnen de sociale interactie te beoordelen en mee te voelen met anderen. Het bevordert dat kinderen en volwassenen kijken naar andere mensen en leren inzien dat verwachtingen en verdraagzaamheid van twee kanten moet komen. Veel speelsituaties bieden impliciet de gelegenheid om een begrip zoals ´vrijheid` te leren kennen en kunnen uiteindelijk een sleutelrol vervullen in de ontwikkeling van zelfstandigheid.

De kinderen maken zich de gebeurtenissen, ritmes, verlopen en omgangsmannen in de werkelijkheid eigen, maar niet alleen in de vorm van het sociale spel maar ook door middel van bewegingsspeel, zoals bijvoorbeeld coördinatie van waarnemingen en bewegingen,

lichaamsbeheersing, uithoudingsvermogen en coördinatie. En ook leren de kinderen door het spelen om te gaan met eigen mislukkingen. (Kleeberg, 1999) Op een meer elementaire niveau zorgt spel voor situaties waarin lichamelijke en psychische vaardigheden kunnen worden geoefend en zo vaak herhaald worden als maar nodig is om zelfvertrouwen te krijgen. In bijvoorbeeld angstige belevenissen, teleurstellingen of onvervulde wensen of dergelijke situaties heeft spel een ontlastende functie. Binnen de psychologie is sprake van afreageren, het spel fungeert hier als ventiel. Het kind leert door te spelen met situaties en dingen om te gaan waarop hij in de werkelijkheid ook geen invloed op heeft. (Kleeberg, 1999)

Het spel biedt daardoor de gelegenheid om de eigen mogelijkheden en beperkingen te leren kennen. Froebel zag al in 1826 de waarde van het spel in het opdoen van zintuiglijke ervaringen, die naar zijn mening weer de grondslag vormen voor de intellectuele ontwikkeling. Spel betekent ook de ontluiking van de zintuigen. Voelen, zien, luisteren, ruiken, smaken, de beweging en het evenwichtsgevoel moeten steeds getraind worden en daarvoor zijn mogelijkheden nodig. Spel, op verschillende manier bevordert alle zintuigen. (Kleeberg, 1999) Het spel heeft dus een enorme invloed op de ontwikkeling van het kind, op de ontwikkeling van de hersens en ook de lichamelijke waarbij ook de zintuiglijke ontluiking hoort. (Moyels, 1993)

Dit maakt duidelijk, dat spelen een essentiële rol in de ontwikkeling van ieder mens speelt. Het spel dient als voorbereiding op de ernst en de plichten van het leven. Spel is ervaringen. Kinderen moeten spelen. Binnen de socialisatie van kinderen is spelen van immens belang. R. Oerter schrijft 1969 in zijn artikel "Das Spielverhalten" de belangrijkste doelen van spelen bij elkaar: nieuwsgierigheid, imitatie, adjuncte wensvervulling, prestatie motivatie, Ik-stelling. (Kleeberg, 1999)

Duidelijk wordt, dat de ontwikkeling van het kind centraal staat. Het onderwijs is uiteindelijk bedoeld om een optimale ontwikkeling van het kind te stimuleren. Er zijn algemene ontwikkelingslijnen die iedere leerkracht in het achterhoofd moet hebben. Maar elk kind is uniek en heeft een eigen aanleg en een eigen ontwikkelingsachtergrond. De sociale contacten, de behoeften die de kinderen aan de leerkracht vragen met betrekking tot steun, bescherming en stimulans, de manieren hoe kinderen materialen en ruimte gebruiken zijn de gevolgen van verschillen onderling in leeftijd,

ontwikkelingsniveau, interesse, tempo, sekse, karakter en ervaringen. Buitenspelen is een wezenlijk onderdeel voor de ontwikkeling van opgroeiende kinderen. Ook buiten zijn plannen en organiseren van belang. Dat betekent voor de leerkracht dat ze aan de hand van ontwikkelingslijnen moet improviseren om ieder kind te ondersteunen en te stimuleren in zijn ontwikkeling. Volgens Caminada en Leenders leren kinderen hun eigen mogelijkheden al spelend met elkaar kennen en nemen ze gedrag en vaardigheden van elkaar over. Het jonge kind is volop bezig sociale vaardigheden te ontwikkelen en buiten wordt er voortdurend een appel gedaan op die vaardigheden. (Caminada & Leenders, 2012)

4.1.4. Het belang van buitenspelen

Binnen het kader van spelen is het van belang om de nadruk te leggen op het buitenspelen en zijn waarden, voordelen en belangen, aangezien de kleuters in het voor ons bekende schoolsysteem in Nederland gemiddeld een derde deel van hun onderwijstijd op de speelplaats op het schoolplein doorbrengen. Actief spelen op de speelplaats is heel belangrijk voor veel verschillende aspecten. Ze moeten immers gestimuleerd worden zich motorisch en gezond te kunnen ontwikkelen en goed in hun lijf komen te zitten. (Caminada & Leenders, 2012)

Buitenspelen biedt hierbij unieke speelmogelijkheden voor de kinderen, die belangrijk zijn voor een totale ontwikkeling. Het is een ervaringsgebied dat een noodzakelijke aanvulling vormt op de ervaringen die ze binnen opdoen. (Caminada & Leenders, 2012)

Caminada en Leenders maken duidelijk, dat de belangstelling voor buitenspelen sterk is toegenomen en dat het inmiddels een serieus onderwerp is, waar geen begeleider van jonge kinderen meer onderuit kan. Volgens hen moet elke leerkracht bekend zijn met de effecten van aanbod en begeleiding gedurende het spel. De kenmerken van buitenspelen zijn immers andere dan die van binnenspel. Buitenspelen biedt kinderen ten opzichte van spelen binnen: op verschillende manieren meer vrijheid en andere uitdagingen. (Caminada & Leenders, 2012)

Als buitenspel met binnenspel vergeleken wordt, wordt duidelijk dat kinderen buiten kunnen inspelen op onverwachte situaties en ervaringen opdoen met

nieuwe materialen, waarbij minder grenzen worden gesteld dan binnen zou gebeuren. De ruimere mogelijkheden zien ze op twee verschillende gebieden:

- ruimte en materialen: al spelend gebruiken ze de hele ruimte; eigenlijk wordt vrijwel alles wat kinderen buiten vinden, gebruikt in hun spel, iedere vondst kan het spel rijker maken.
- Geluidsvolume en snelheid: buiten worden er weinig tot geen grenzen gesteld aan stemvolume. De speelplaats buiten is de enige plaats op school waar kinderen onbeperkt kunnen hardlopen, fietsen en rijden met karren.

Waarom kinderen buiten meer vrijheden krijgen en minder grenzen vastgelegd worden, wordt ook aan de visie van leerkrachten met betrekking op buitenspelen duidelijk. Leerkrachten gaan ervan uit dat kinderen buiten zichzelf wel kunnen redden en geven hen daar meer ruimte voor eigen initiatieven. Kinderen zelf voelen buiten minder de behoefte aan de verwachtingen van volwassenen te voldoen, waardoor ze buiten ook meer zichzelf zijn en zich ijverig gedragen. Ze wanen zich onbespied en zijn meer zichzelf dan binnen. Dit biedt begeleiders overigens goede mogelijkheden voor betrouwbare observaties.

Het contact met andere kinderen heeft buiten een andere waarde dan binnen. Kinderen krijgen volop de gelegenheid sociale contacten aan te gaan, rollen uit te proberen en machtsverhoudingen af te tasten, ze gaan vriendschappen aan of bouwen deze uit, leren spelend veel van elkaar, hoe ze samen met anderen conflicten op kunnen lossen, en worden daardoor zelfstandig om het onderling op te lossen. Kinderen leren zich aan regels te houden en rekening met elkaar te houden, als ze het thuis niet hebben geleerd. Ook ervaren de kinderen bij buitenspelen meer vrijheid. Dat betekent niet dat de leerkracht geen verantwoordelijkheid heeft. De leerkracht heeft nog steeds een belangrijke rol: Zij heeft de rol van een coach, waardoor ze helpt en bemiddelt bij het oplossen van conflicten en begeleidt de kinderen nieuwe uitdagingen aan te durven.

De veranderende speelsituaties krijgen tijdens het buitenspel een andere dimensie, kinderen moeten flexibel zijn om met wisselende situaties om te kunnen gaan. Maar doordat buitenspelen niet voorspelbaar en veranderlijk is ontstaan voortdurend nieuwe situaties, en kinderen worden steeds opnieuw

uitgedaagd. Nieuwe initiatieven en creativiteit krijgen hierdoor alle ruimte, wat wel voor enkele kinderen heel moeilijk kan zijn. (Caminada & Leenders, 2012)

Buiten vallen veel beperkingen van het klaslokaal weg, waardoor kinderen andere ervaringen opdoen en specifieke ontwikkelingsbehoeften kunnen bevredigen. Deze uitdagingen zijn er op verschillende terreinen te vinden:

- Ruimte en materialen: Deze prikkelen het uithoudingsvermogen, het doorzettingsvermogen en de ondernemingslust. Materialen en ook de ruimten bieden spontaan lichamelijke uitdagingen aan zoals klimmen, klauteren, rennen en duiken. Kinderen ervaren aan den lijve afstanden, hoogteverschillen en snelheden. Het kind leert zich te bewegen tussen rijdende voorwerpen, waardoor eerste ervaringen als verkeersdeelnemers gesimuleerd worden. De ruimte en de materialen leert kinderen hun lichaam en hun mogelijkheden te leren kennen en vaardiger te worden. Dit geeft een gevoel van zelfvertrouwen.
- Exploratiemogelijkheden: Een goed ingerichte buitenruimte heeft een keur aan natuurlijke materialen, waarmee het kind kan experimenteren. Ongevormde materialen zoals zand, gras, aarde, water en struiken hebben allemaal hun eigen kenmerken die worden verkend, gebruikt en veranderd. Het kind leert spelend de kenmerken en zijn toepassingsmogelijkheden.
- Minder begrenzing: Kinderen gebruiken de mogelijkheid tot meer bewegen en gevarieerde bewegingsvormen. Ook zonder materialen kan het kind zich vrij bewegen, alleen om het plezier van bewegen.
- Verwerking van indrukken uit het dagelijks leven: Gebeurtenissen uit de thuissituatie (vader-en-moedertje) of uit de omgeving worden nagespeeld. Maar de kinderen spelen ook ingrijpende gebeurtenissen, zoals het overlijden van een kat of een ziekenhuisopname na. Het kind kan zich zo bevrijden van gevoelens van onmacht en afhankelijkheid en weer grip krijgen op zijn situatie. Kinderen krijgen de mogelijkheid om zich uit te leven en te ontladen.
- Spannend avontuurlijk en risicovol spel: Vooral jongens hebben behoefte eraan grenzen te verleggen en nieuwe uitdagingen aan te gaan. Door vallen en opstaan worden ze steeds competentier. Daarom

is het van belang om bij de inrichting erop te letten dat een evenwicht tussen veiligheid en aanvaardbare risico's te vinden is. De kinderen zien de uitdaging, waarvan ze kunnen leren. Kinderen hebben een drang naar avontuur, waar de leerkracht rekening mee moet houden.

- Natuurlijke elementen: Zoals zon, wind, regen, takken, steentjes, maar ook dieren helpen de kinderen erbij hun eigen creativiteit te ontwikkelen. Ze bedenken nieuwe spelen, ondergaan nieuwe ervaringen met de natuur die uitnodigt tot onderzoek. Seizoenen hebben een uitdagende uitwerking op kinderen, vooral door de diversiteit van planten. Hierop moeten de leerkracht bij beplanting letten.
- Gezondheid: Door het spel op de speelplaats worden leerlingen gezonder, wat concreet betekent dat de kinderen hun motorische vaardigheden vergroten, balans ontwikkelen, hun lichamelijke conditie verbeteren en weerstand opbouwen. Bewegingsspel stimuleert de spierontwikkeling, vergroot het volume van de longen en traint het hart.
- Het ruimtelijk inzicht: Kinderen leren afstanden in te schatten, ervaren begrippen en nemen de omgeving vanuit verschillend perspectief waar. Hierdoor krijgen ze meer lichaamsbewustzijn en ontwikkelen zelfvertrouwen. Buitenspelen legt ook de basis voor het aanleren van allerlei motorische vaardigheden. (Caminada & Leenders, 2012)

4.1.5.De ontwikkeling van het jonge kind

Als het jonge kind in contact komt met zijn omgeving, doet hij dat voornamelijk observerend, experimenterend, reagerend en imiterend in interactie. Het spel is de meest gebruikte manier om de omgeving te onderzoeken en te begrijpen.

Door te spelen ontstaat een wisselwerking met de fysieke en de sociale omgeving. Met de ruimte en de materialen enerzijds en met de andere kinderen en de volwassenen anderzijds. De interacties van het spelende kind en de omgeving leiden tot ontwikkeling. Het kind leert zijn eigen lichaam en de voorwerpen uit de omgeving kennen, door middel van motorische

exploratie. Al verkennend worden deze voorwerpen behandelbaar en begrijpelijk. (Caminada & Leenders, 2012)

Als het kind op school komt is het gevormd door ervaringen die het in de thuissituatie heeft opgedaan en door zijn persoonskenmerken. Spel is daarom in de eerste jaren de manier hoe het kind zich voornamelijk gaat ontwikkelen. Maar dit is wel aan voorwaarden verbonden. (Caminada & Leenders, 2012)

Kinderen met een gezonde ontwikkeling en die lekker in hun vel zitten, hebben een natuurlijke drang zich vaardigheden uit de wereld van volwassenen eigen te maken; dit is hun ontwikkelingsbehoefte. Als het een bepaalde bezigheid voldoende onder de knie heeft, kiest het een nieuwe uitdaging. Op deze manier ontwikkelt het zijn competenties en groeit zijn gevoel van eigenwaarde. Tegelijkertijd maakt het zich spelenderwijs de kenmerken en vaardigheden van de hem omringende cultuur eigen. (Caminada & Leenders, 2012) Jonge kinderen leren het meest door hun eigen spontane activiteit. Wanneer ze zich gezond ontwikkelen, leren ze doordat ze onbewust steeds datgene selecteren waardoor ze een nieuwe stap in hun ontwikkeling zetten, bijvoorbeeld als nieuwe ervaringen worden opgenomen in bestaande kennis, houding en vaardigheden, met als resultaat dat de competenties op cognitief (onder meer wiskundige en taal-spraakontwikkeling), creatief, sociaal-emotioneel, zintuiglijk en motorisch gebied toenemen. Door de toename van verschillende competenties groeien kinderen ook in zelfsturing. Kinderen nemen zelfinitiatieven, houden zich aan een taak en regels, geven selectieve aandacht en controleren zelf. De ontwikkeling van zelfsturing is erg belangrijk voor het formele leren. Tijdens het buitenspelen komen de verschillende competenties beurtelings of tegelijkertijd aan bod. (Caminada & Leenders, 2012) Vygotsky gaat ervan uit dat er naast een biologische ontwikkeling een sociaal-culturele ontwikkeling plaatsvindt, door bijvoorbeeld de omgang met de medemens. De aanleg die het kind meeneemt naar de school kan worden ontwikkeld door het aanbod en de begeleiding vanuit de omgeving. Of de mogelijkheden van het kind gerealiseerd worden, hangt dus af van de mate waarin het kind de gelegenheid krijgt zijn mogelijkheden te gebruiken en daarbij begeleid wordt. (Caminada & Leenders, 2012)

Op het gebied van hersenontwikkeling blijkt dat er tussen het derde en het zevende levensjaar een cruciale rol is weggelegd voor de nieuwe verbindingen of synapsen die tussen de verschillende gebieden in de hersenen worden gelegd. Onderzoeken uit de laatste jaren hebben dit naar boven gehaald. Het gevolg van de toename van het aantal synapsen zijn nieuwe mogelijkheden, bijvoorbeeld op het gebied van beweging. Als de nieuwe mogelijkheden in het systeem niet worden vastgelegd en gebruikt verdwijnen ze weer. De reden voor eindeloze herhalingen is dat het erop lijkt, dat kinderen van binnenuit de drang hebben, deze nieuwe vaardigheden ook te oefenen zodat ze deze als repertoire kunnen gebruiken. In de levensfase voor het zevende levensjaar moet het kind de mogelijkheid krijgen om te kunnen experimenteren, oefenen en ervaren omdat de ontwikkeling van de hersenen meestal vanaf het zevende levensjaar is voltooid. In de periode ervoor wordt daarmee ook de basis gelegd voor de hele verdere motoriek, waardoor het later steeds moeilijker wordt om deze nog te ontwikkelen. (Caminada & Leenders, 2012)

Als het kind zich veilig voelt en uitgedaagd wordt door de omgeving, zal het kind met grote inzet spelen, interactie met de omgeving en met andere kinderen aangaan, nieuwsgierig zijn, de wereld ontdekken. Dit laat zien dat betrokkenheid als een extra zorg kan gezien worden, waarin voor de kinderen een goede speelruimte gecreëerd wordt. Als dit niet het geval is zie je op de speelplaatsen kinderen die niet en weinig betrokken spelen. Hierdoor wordt duidelijk dat welbevinden de eerste voorwaarde is om te spelen en zich goed te kunnen ontwikkelen. Kinderen die zich binnen de spelsituatie en spelruimte veilig en op hun gemak voelen stralen zelfverzekerdheid uit, kunnen gevoelens spontaan uiten, tonen veel energie, staan open voor de omgeving, zijn onderzoekend en explorerend, durven nieuwe materialen te gebruiken, spelen samen met anderen, voelen zich vrij om contact te leggen met leerkracht en kunnen behoeften duidelijk maken en staan open voor aanmoediging, steun en troost.

Binnen een veilige speelruimte waarin het kind zich lekker voelt kan het kind een tijdje spelen zonder de aandacht van de leerkracht te vragen. Door te letten op de mate van betrokkenheid, bijvoorbeeld aan de hand van signalen die het kind geeft kan de leerkracht de mate van betrokkenheid bepalen en vervolgens zien of er sprake is van echte ontwikkeling. Er is sprake van een

evenwichtige ontwikkeling wanneer er een gelijkmatige groei is in alle ontwikkelingscompetenties. Doordat spel vrijwel altijd uit meer facetten bestaat, kiezen we ervoor om niet in vakgebieden te denken maar in factoren die ontwikkeld kunnen worden of competenties. (Caminada & Leenders, 2012)

4.1.6.verschil speelgedrag kinderen uit verschillende landen/culturen

Omdat spel en spelen in alle culturen en op elke tijd een vast onderdeel in het leven van de mensen was en nog steeds is, wordt er veel aandacht aan gegeven. (Krenz, 2014)

Op het internetportal “NetMoms” wordt vaak beschreven, dat de natuurlijke drift naar spelen van kinderen op de hele wereld te zien is. Maar het speelgedrag onderscheidt zich meestal vooral tussen de materiele voorwerpen en het klimaat binnen de verschillende landen. De drift naar spelen wordt door de creativiteit en improvisatie van kinderen gevormd en heeft daardoor invloed op de ontwikkeling van het kind.

Kinderen uit families en uit minder welvarende buurten, zoals in oudere gebieden van bijvoorbeeld grote steden waar de huizen relatief klein zijn, hebben weinig ruimte om te spelen. Door de dichte bevolking in grote steden is er ook weinig ruimte en zijn er ook weinig mogelijkheden om op straat te spelen. (Caminada & Leenders, 2012)

Niet alleen de omgeving van het kind, dus de wijk waarin die het kind opgroeit en diens omstandigheden, heeft invloed op het spelgedrag van kinderen maar ook de opvoedingsstijl van de ouders. In veel allochtone gezinnen wordt een andere belang gehecht aan spel. Dat is de reden waarom het kind in een weinig stimulerende spelleeromgeving opgroeit. De ouders hebben geen belangstelling voor spelen, ze stellen weinig speelmaterialen ter beschikking, praten niet over spelen en participeren er zeker niet in. Volgens de ouders is spelen zinloos ook vooral op school. Kinderen die in deze omgeving opgroeien en weinig in aanraking komen met spelen in schoolsituaties, zijn ook vaak minder gemotiveerd. Het vermogen van cognitieve complexiteit in spel, zelfregulering en –sturing is bij deze kinderen minder ontwikkeld. Voor schoolsucces zijn vooral de laatste twee eigenschappen belangrijk. (Caminada & Leenders, 2012)

Binnen sommige culturen brengen de ouders de kinderen niet naar een kinderopvang maar naar een opvang in de eigen kring/familie. Dit is de oorzaak waarom deze kinderen weinig in aanraking komen met buitenspelen, ze zijn heel afhankelijk van het aanbod op school, of binnen de opvang. Als de kinderen buiten de eigen familie en buiten de eigen buurt een rijke speelomgeving aangeboden krijgen en kennis maken met een veelheid aan activiteiten en materialen worden betere ontwikkelingsmogelijkheden voor het kind gecreëerd. De kinderen bouwen zelfstandig een eigen basis aan ervaringen op. De voorwaarde om een rijke speelomgeving aan te bieden is een goede begeleiding en coaching van de leerkrachten. (Caminada & Leenders, 2012)

Er is ook onderscheid te maken tussen de school en de ouders. De opvoedingswaarden van de ouders kunnen andere zijn dan die van de school. Een voorbeeld hiervan is het gedrag van het kind; in veel allochtone gezinnen wordt eigen initiatief van het kind niet gewaardeerd. Volgens de ouders zijn gehoorzaamheid en volgzzaam gedrag van groot belang en horen bij de opvoeding van de ouders. Dat betekent dat het kind buiten zijn wereld gestimuleerd moet worden om zelfstandig initiatieven te nemen. (Caminada & Leenders, 2012)

Binnen een aantal landen, zoals Afrika, moeten de kinderen hun speelgoed zelf knutselen, maar toch wel is hun speelgedrag volgens het internetportal Netmoms vergelijkbaar met het Europese en Amerikaanse spelgedrag – ook is het door de omstandigheden minder consumentgericht en technisch georiënteerd.

In sommige allochtone landen wordt zelfs verschil gemaakt in de verwachtingen tussen gewenst speelgedrag van meisjes en jongens. De verwachtingen en het gedrag wat de kinderen voorgedaan wordt verplaatsen de kinderen in het speelgedrag. Van de jongens wordt bijvoorbeeld lichamelijke krachten en onderlinge fysieke strijd verwacht, terwijl de meisjes zich meer ingetogen moeten gedragen en de zorg voor de kleineren op zich moeten nemen. Dit gedrag wordt op de speelplaats regelmatig geobserveerd. Voor de meisjes betekent dat, dat ze te weinig aan hun eigen spel toekomen, waardoor geen gezonde ontwikkeling plaats kan vinden. Ook de ontwikkeling van een sportief lichaams- en zelfbeeld ontbreekt doordat de meisjes geen stimulering ervaren. Geen gezonde ontwikkeling betekent in dit

geval, dat de motorische competenties beperkt zijn, meisjes onder overwicht lijden en een negatieve houding innemen tegenover sport op latere leeftijd. Om dit te voorkomen is het belangrijk dat meisjes ook buiten gestimuleerd worden zich te bewegen, op deze manier kunnen ze nieuwe ervaringen op doen en hun plezier in bewegen ervaren. Ze krijgen zo de mogelijkheid om hun kracht, snelheid en coördinatievermogen te ontwikkelen en leren om ruimte in te nemen in hun spel. (Caminada & Leenders, 2012)

4.2. Het schoolplein

4.2.1. de functies van een schoolplein

Als ruimte voor sport- en beweging, voor beeldende kunsten, voor socialisatie, voor terugtrekking, voor spelen en voor vrijheid, voor rust en regeneratie, als prikkel voor creatieve spelletjes en voor de werkbehoefte iets zelf te scheppen, voor natuurervaringen en ook voor leren of voor het houden en opbouwen van sociale contacten kan het schoolplein op school dienen. (Axster, 2001, p.19 en Dietrich u.a., 2005) En toch wordt de betekenis van de pauze en de functie van een goed ingericht schoolplein vaak onderschat. (Besele 1999)

Maar het schoolplein heeft tijdens de pauze blijkbaar verschillende functies met het doel kinderen van verschillende leeftijden, interesses en geslachten in een ruimte de mogelijkheid te bieden, zich te kunnen ontspannen. (Dietrich, u.a. 2005) Al toenmaals werd het schoolplein voor pauzes ingericht, om ontspanning te nemen van het onderwijs en de daaruit ontstane vermoeidheid en te kunnen recreëren. Een schoolplein zal in de eerste plaats dienen als een afwisseling van het dagelijkse schoolsleur; een ruimte waar ze lawaai mogen maken, zich uit kunnen leven, nieuwe krachten op kunnen doen, kunnen eten en drinken, met elkaar kunnen spelen en kletsen, eigen gedachten kunnen volgen of ook agressies kunnen kwijt raken en zich kunnen afreageren. Elk kind heeft hier andere behoeftes. De pauze op het schoolplein helpt leerlingen en leerkrachten als balans van het zit- en denklastige onderwijs. En daarom is het van belang dat het schoolplein over diverse bewegings-, speel- en sociaalstimulaties beschikt, die aansluiten bij de behoeftes om de balans te kunnen houden. Zo is het een groot voordeel

als het schoolplein over verschillende ruimtes met verschillende functies beschikt, omdat kinderen het schoolplein meestal op hetzelfde tijdstip gebruiken. (Axster, 2001 en Dietrich, u.a. 2005)

Naast de ontspanning wordt het schoolplein ook als speelstimulus gebruikt, die veelzijdige mogelijkheden tot sociale integratie bevordert. Ook kunnen de kinderen hier vrij ageren – vrij van gedragsnormen, ze kunnen creatief zijn, vrij met elkaar communiceren en met en van elkaar leren. Door het oplossen van de strenge indeling in leeftijdsgroepen, kan voor een kort moment een nieuwe sociale structuur ontstaan. (Dietrich u.a., 2005) Het schoolplein, dat hier dient als ruimte voor socialisatie is daarom ook een ruimte voor stimulatie van de sociale competenties, geweld- en concurrentievrije omgangsmanieren en conflictoplossingsvaardigheid. (Axster, 2001) De kinderen leren eigenverantwoordelijk te nemen. (Dietrich u.a., 2005)

Maar ook moeten ze een ruimte hebben, om zich terug te kunnen trekken, want gedurende de lessen worden de leerlingen voortdurend geobserveerd door andere leerlingen of de leerkracht. Het schoolplein geeft hier de mogelijkheid zich te kunnen verstoppen – alleen of in groepjes. (Axster, 2001)

Als ruimte voor sport en beweging stimuleert hij verschillende aspecten. Niet alleen omdat een totale ontwikkeling zonder beweging niet mogelijk is en dat sport een essentieel element van onderwijs is, maar ook door het feit dat verschillende fysische en psychische consequenties te wijten zijn aan een gebrek aan beweging. Dit pleit voor voldoende tijd, mogelijkheden en prikkels voor beweging op het schoolplein. Wetterich (2001) noemt er alleen enkele: "Haltungsschwächen, Rückenleiden, chronische Kreuzschmerzen, Übergewicht, koordinative Schwächen, Konzentrationsfähigkeit, Ichbezogenheit, grundlose Aggressivität und Hypermotorik ... Einschränkungen der motorischen und koordinativen Grundfähigkeiten der Kinder" (Wetterich, 2001, blz.7). Net als veel medicijners, sportwetenschappers en pedagogen eist hij meer aandacht voor bewegingsmogelijkheden op school. Zelfs deskundigen van de "Unfallkasse" (=ziekenkas) houden dit in de gaten, want deze zijn het ermee eens, dat door bewerkingen van verschillende bewegingsopgaven ook de risicocompetentie gaat groeien. (Wetterich, 2001) Hier is het belangrijk om te letten op drie verschillende soorten bewegingen: sportrijke beweging, in het dagelijkse

leven geïntegreerde bewegingsvormen zoals springen en klimmen, en bewegingen voor het opbouwen van kracht. (Dietrich u.a.2005)

Ook kan de speeltuin functioneren als buitensportvoorziening. Niet elke school kan hierover beschikken. (Wetterich, 2001)

En naast bewegingsonderwijs op het schoolplein, is er ook de mogelijkheid alle andere vakken buiten te onderwijzen. Voordelen hiervan zijn, dat de leerlingen afwisselend kunnen leren, meer beweging en frisse lucht kunnen beleven en zich kunnen buigen over in de natuur voorkomende thema's (Axster, 2001).

Zo is het bijvoorbeeld ook mogelijk de speeltuin als ruimte voor de natuur te laten functioneren. De ontwikkeling van een gevoeligheid voor natuur, de omgang met haar en hun verantwoordelijkheid hiervoor kan hierdoor worden gestimuleerd. Daarnaast kunnen natuurkundige leerinhouden veraanschouwelijkt worden. De leerlingen kunnen met alle zintuigen planten en of dieren leren kennen. (Axster, 2001) De leerlingen kunnen leren en begrijpen door eigen handelen en beleven. Aanleidingen voor activiteiten zoals tekenen, meten, observeren of bouwen zijn er overal te vinden, als de ruimte met veel prikkels is ingericht. (Dietrich o.a., 2005) Leerlingen kunnen theoretisch kennis pas helemaal inslijpen en begrijpen als de eigen ervaring centraal staat in het onderwijs. Vooral door de zintuiglijke uiteenzetting met de dingen om hen heen, leren de kinderen de wereld kennen, en kunnen speelsgewijs en experimenterendergewijs groeien tot veelzijdige geïnteresseerde en geletterde mensen, zo beschrijft Besele het. (Besele 1999) Hij zegt ook, dat de school te weinig aandacht besteedt aan de emotionele, motorische, tactiele en sociale aspecten in de totale ontwikkeling van kinderen, maar vooral aandacht besteedt aan alleen cognitieve vaardigheden. De bovengenoemde vaardigheden, die vooral via spel worden getraind, worden helemaal vergeten en verdrongen. Doordat de ontwikkeling dan alleen nog maar eenzijdig wordt gestimuleerd, kan het effect hebben op de totale ontwikkeling: De kinderen kunnen daardoor afwijkend gedrag tonen, aangezien de school grote invloed heeft op de totale persoonlijkheidsvorming. Daarom is het van belang, de kinderen veelzijdige ervaringen op te laten doen. Om de bovengenoemde (en belangrijke!) vaardigheden wel te trainen, kan al een goed gestructureerde schoolplein

helpen ervaringen op de verschillende gebieden op te kunnen doen. (Besele, 1999, Kleeberg 1999)

Ook kan het schoolplein dienen als een ruimte voor tentoonstellingen: Als hij over voldoende ruimte beschikt en veranderbaar is, kunnen werkjes van kinderen worden gepresenteerd, waardoor een grote uitwisseling tussen alle betrokkenen zoals leerkrachten, kinderen en ouders gestimuleerd worden. Ook aanleidingen tot nieuwe uitdagingen of onderzoeken kunnen worden gestimuleerd. (Axster, 2001)

Een heel andere functie van het schoolplein is de presenterende. Het schoolplein is meestal ook het ingangsgedeelte van de school en toont daarmee ook snel welke visie op onderwijs een school nastreeft. (Axster, 2001)

In veel steden wordt de school ook als openbare ruimte gebruikt – als ontmoetingspunt na de schooltijd, om ook aan de behoefte van speel- en vrije-tijd-ruimte te kunnen voldoen in een gemeente. (Axster, 2001)

Uit deze opsomming van verschillende gebruiksmogelijkheden blijkt, dat een schoolplein meerdere functies kan hebben. Dit is afhankelijk van de mogelijkheden die hij biedt. De pauze biedt niet alleen de mogelijkheid dat leerkrachten en leerlingen kunnen regenereren door te bewegen na cognitieve inspanningen, maar ook “fördert das Bewegen auch einen eigenständigen Lebens- und Bewegungsraum, der sich durch selbstgestaltete Bedürfnisorientierung auszeichnet”. (Schulz-Algie, 2001)

Het biedt mogelijkheden tot spelen, een natuurlijk en ongedwongen leerruimte, wat kinderen nastreven. (Besele 1999) Kinderen zitten bijna nooit stil, ze dagen zichzelf uit snelheid en evenwicht uit te testen. En hiervoor hebben de kinderen ruimte nodig. Een ruimte om hun omgeving als bewegingsruimte speelsgewijs te leren kennen. Want door vrije ruimte kunnen de kinderen de compensatie vinden tot de van de voor de rest, door verboden beperkte ruimte voor creativiteit en spontaniteit. De vrijheid op het schoolplein kan daardoor ook helpen de vaardigheid iets uit eigen initiatief te ondernemen weer op te bouwen en agressies af te bouwen. (Kleeberg 1999) De schoolplein is een deelgebied van de schoolruimte en heeft zijn eigen functies. Hij is van groot belang voor een school en kan verschillende functies innemen. Een schoolplein telt als sociaal-, onderwijs- en levensruimte voor leerlingen en leerkrachten. (Axster, 2001)

4.2.2. Het schoolplein als ruimte voor onderwijs voor jonge kinderen

Niet alleen gedurende een pauze kan het schoolplein gebruikt worden. Vooral jonge kinderen hebben een grote behoefte om te spelen, zich vaardigheden uit de wereld van volwassenen en kenmerken en vaardigheden van de hen omringende cultuur eigen te maken. Het ontwikkelen van verschillende vaardigheden gebeurt bij kinderen spelenderwijs, zoals ook al in hoofdstuk 3.1 beschreven. Ze durven nieuwe uitdagingen aan, als ze een bepaalde vaardigheid voldoende onder de knie hebben. Daarom is vaak te observeren, dat kinderen verschillende aflopen van bewegingen of handelingen steeds herhalen, zoals bijvoorbeeld een bal steeds weer in een doos laten vallen, de bal vervolgens er weer uit te halen om hem er nog een keer in te laten vallen. Zijn gevoel van eigenwaarde groeit als hij ziet dat hij alweer een competentie heeft ontwikkeld. (Caminada & Leenders, 2012)

Buitenspelen hoort al bij een onmisbaar onderdeel van het ontwikkelingsaanbod van een basisschool. Het biedt unieke speelmogelijkheden, die de leerkracht op deze manier binnen nooit zou kunnen aanreiken, doordat het meer vrijheid en hele andere uitdagingen kan bieden. Voorwaarden zijn hier natuurlijk, dat het schoolplein krachtig is ingericht, een stimulerende omgeving biedt met veel verschillende prikkels en een op verschillende behoeftes afgestemde begeleiding van de leerkracht. Betrokken spelen kunnen de kinderen pas dan, als de inrichting en materialen ook aansluiten bij hun ontwikkelingsniveau en interesses. De kinderen moeten de mogelijkheid krijgen om spelenderwijs hun competenties te ontwikkelen. (Caminada & Leenders, 2012)

“Goed buitenspelen is leren met lijf en leden en daardoor ook een elementaire onderwijsactiviteit en een uitstekende uitbreiding van het onderwijs in de klas.” (Caminada & Leenders, 2012) Zoals ook in het vorige hoofdstuk beschreven, leert een kind vooral door eigen ervaringen op te kunnen doen. Het kind kan leerinhouden helemaal begrijpen, als hij de dingen ook zintuigelijk heeft kunnen ervaren. Een kind kan bijvoorbeeld niet

begrijpen wat 'vallen' betekent, als hijzelf bijvoorbeeld nog nooit van iets afgevallen is.

Buiten heeft het kind de mogelijkheid de wereld met veel zintuigen te leren kennen. Ze kunnen zich vrij bewegen, eigen initiatieven nemen en hebben minder grenzen aan ruimte en geluidsniveau. (Caminada & Leenders, 2012) De ervaringen en ontdekkingen die ze maken kunnen een aanleiding zijn voor verschillende thema's in het onderwijs binnen; dit kunnen taalkundige, rekenwiskundige, motorische of creatieve aspecten zijn. Daardoor wordt de ontwikkeling breed gestimuleerd. De leerkracht kan als stimulans zorgen en actief observeren en luisteren om aanleidingen te herkennen en kinderen aan te sporen en te stimuleren er verder over na te denken en eventueel op onderzoek te gaan. Dit zou bijvoorbeeld door extra materiaal kunnen, wat wordt toegevoegd. Maar ook door relaties te leggen met kennis of ervaringen die ze binnen hebben opgedaan. (Caminada & Leenders, 2012)

Dingen die ze buiten ontdekken en ervaren kunnen binnen worden besproken, maar ook kunnen de dingen die ze binnen hebben geleerd buiten worden toegepast. Zo kunnen theorie en praktijk met elkaar worden verbonden, waardoor de kinderen veelzijdiger kunnen leren en de wereld om ze heen en hun samenhangen ook echt goed kunnen begrijpen. Hun competenties worden versterkt en ze kunnen hun kennis vervolgens op verschillende manieren inzetten. (Caminada & Leenders, 2012)

4.2.3. De rol van de leerkracht op het schoolplein

Het spelen op de speeltuin biedt unieke kansen voor de ontwikkeling van een kind. Het kind kan hier minder geremd spelen, zich vrijer bewegen en door de ruimte heeft het meer mogelijkheden voor eigen initiatieven. Het spelen buiten heeft heel andere kenmerken dan het spelen binnen. De leerkracht kan zelfs heel betrouwbare observaties buiten maken gedurende spelmomenten, doordat kinderen buiten meer zichzelf zijn dan binnen. Zo kan de leerkracht ook naast de observaties binnen van werkhouding, concentratievermogen en specifieke kennis en vaardigheden, vooral buiten handreikingen vinden door observaties voor het pedagogisch handelen. (Caminada & Leenders, 2012)

Maar niet alle kinderen spelen zo vrij. Er zijn ook kinderen die behoefte hebben aan specifieke begeleiding en instructie. Net als gedurende het onderwijs binnen, zijn er kinderen die minder intensief en betrokken kunnen spelen. Vooral bij jonge risicokinderen gebeurt dit niet automatisch. Dit kunnen redenen zijn, die biologische en interne factoren betreffen, maar ook de omgeving kan van grote invloed geweest zijn op het gedrag. (Caminada & Leenders, 2012)

Maar in hoeverre is een ingrijpen in de speelmomenten noodzakelijk? Hoeveel interventie is goed? Belangrijk is om te weten, dat kinderen onafhankelijk van hun eigen aanleg, interesses of sociale context, beïnvloedbaar zijn in hun gedrag, door de omgeving met zijn materialen en door de interacties met andere kinderen. De leerkracht is net als in het onderwijs binnen ervoor verantwoordelijk een rijke omgeving in te richten met een stimulerend spelaanbod, dat m.b.v. observaties afgestemd is op de behoeftes van haar leerlingen. (Caminada & Leenders, 2012). Ze moet net zoals binnen de leerlingen in hun ontwikkeling kunnen ondersteunen en stimuleren. (Caminada & Leenders, 2012) Vereist is dan wel, dat de leerkracht voldoende kennis heeft over een gezonde ontwikkeling van een kind. En de leerkracht moet over didactische vaardigheden beschikken om het kind aan te voelen en met creatieve ideeën passend op de behoeften in te gaan.

Door observaties en permanente aanpassing aan de kwaliteit van de speel- leeromgeving kan de leerkracht herkennen, welk motieven er zijn, waarom een kind bijvoorbeeld niet automatisch gaat spelen. Ook kan onvoldoende ontwikkeling in het spel zichtbaar worden. (Caminada & Leenders, 2012)

Vervolgens kan de leerkracht afwegen welke interventies noodzakelijk zijn. Maar het is niet makkelijk voor de leerkracht om een goede balans te vinden tussen “afstand houden” en “richting geven”, aangezien zij goed moet inschatten in hoeverre ze in moet grijpen om uiteindelijk steeds de unieke ontwikkelingskansen te bieden, die vooral de vrijheid van het spelen op de speelplaats biedt. (Caminada & Leenders, 2012)

Het is de verantwoordelijkheid van de leerkracht het spelaanbod aan te passen. Maar ook indien nodig, niet alleen het kind vrij te laten spelen, maar ook zelf te interveniëren. De auteurs Caminada en Leenders stellen voor het spel bewust te stimuleren door bijvoorbeeld het spel te bevestigen, het spel

bij te sturen en nieuwe spelmogelijkheden en spelletjes aan te bieden. (Caminada & Leenders, 2012)

Belangrijk kan het ook zijn om op de veiligheid en bescherming te letten. Sommigen zijn vooral regels, een overzichtelijke ruimte of een positief feedback van de leerkracht nodig. Deze interventies hebben allemaal als doel veiligheid en bescherming te geven. Maar ook kunnen hogere uitdagingen of juist meer instructie een interventie zijn. Een voorbeeld hiervoor is 'de responsieve instructie', die een handelend gedrag van de leerkracht verwacht, die een kind helpt keuzes te maken of planningen te maken en deze uit te voeren. (Caminada & Leenders, 2012)

Doordat kinderen op school opeens aan sociale contacten zijn blootgesteld, moeten ze langzamerhand leren zich te integreren. Het kan een hele uitdaging zijn en conflicten zijn onvermijdbaar bij het aftasten van machtsverhoudingen. Het doel van de leerkracht is het hier de kinderen te begeleiden om de vaardigheid te ontwikkelen rekening met elkaar te kunnen houden, en conflicten zelfstandig op te kunnen lossen. (Caminada & Leenders, 2012)

De verantwoordelijkheid van de leerkracht is het uiteindelijk, een actieve houding op de speelplaats te bevorderen, de omgeving warm, veilig en ook uitdagend in te richten, waar de kinderen veel ervaringen kunnen opdoen, van en met elkaar kunnen leren in een sociale ruimte. Dit doet ze door de gebeurtenissen op het schoolplein te observeren en te analyseren. Ze biedt veiligheid en begeleidt de leerlingen ook bij sociale processen of conflicten. Vooral bij jonge risicokinderen, die specifieke begeleiding nodig hebben toont de leerkracht een actieve, sensitieve en responsieve begeleiding. Maar van alles genoemd mag de leerkracht vooral niet vergeten, steeds een goede balans te houden, zodat de kinderen wel door enkele interventies nog vrij kunnen spelen. (Caminada & Leenders, 2012)

4.2.4. Veranderingen van de functies van het schoolplein onder historische aspecten

Nog niet zo lang vinden er meer veranderingen plaats dan ooit in de betekenis van de speeltuin op het schoolplein.

Kinderen hebben altijd al de behoefte gehad om te spelen, ook in de antieke wereld was speelgoed niet vreemd. (Kleeberd 1999) Maar pas in de 17^e eeuw begonnen de mensen anders over de betekenis van het kind-zijn te denken: “Kindheit als eigentliche Zeit der Formung des Menschens” (Schottmayer und Christmann 1977, geciteerd van Kleeberg 1999) – een gedachte over het kindzijn, die we vandaag nog volgen. Sindsdien is het kindzijn een onderwerp van onderzoek in Europa. (Kleeberg, 1999)

Op school werden er tot de 19. eeuw geen of alleen heel kleine schoolpleinen ingericht, enerzijds omdat er op sommige scholen geen pauzes werden ingepland in het onderwijs en anderzijds omdat de openbare ruimte naast de school vaak als schoolplein kon dienen, zoals bijvoorbeeld het plein van de kerk.

Vanaf het midden van de 19. eeuw werden pas de eerste plannen gemaakt over de inrichting van een schoolplein. De groei van het aantal inwoners leidde ertoe dat er steeds minder vrije ruimte voor het spel bleef. Op dorpen zag het er heel anders uit – er is een verschil tussen de ontwikkeling van het schoolplein in de steden en op het land. Op het land konden de openbare pleinen tot de 20. eeuw nog functioneren als een schoolplein. (Besele 1999) In de steden werd vooral meer ruimte voor natuur en speelplein en om de scholen buiten de bebouwde kom te verplaatsen. Maar omwille van oorlogsredenen werd de sober ingerichte schoolpleinen tot in de 20. eeuw van harde ondergrond (in het Duits: “Hartplatz”) als ruimte voor militaire voorbereidingsdoelen gebruikt . De schoolpleinen waren helemaal leeg en monofunctioneel, aangezien het schoolplein ook alleen functioneerde voor turn- en exerceert-oefeningen. In het midden van de 20. eeuw, na de oorlog, werden steeds meer gymzalen gebouwd, waardoor het schoolplein in de laatste vijftig jaar steeds meer als speel-plein werd aangezien. Bewegingsonderwijs werd steeds meer naar de gymzalen verplaatst en het schoolplein kon de eerste keer dienen als speel- en bewegingsruimte. De trend van multifunctionele speel- en sportvelden groeide, de harde grond werd verwijderd en ‘Kunststoff- en Asphaltbodem’ werden aangelegd. Maar de wens naar een ervarings- en ontwikkelingsruimte liet vervolgens de

natuuraspecten belangrijker worden, waardoor vandaag ook steeds meer “groene” schoolpleinen te zien zijn. (Kleeberg 1999 en Axster 2001)

Maar niet alle scholen konden tot nu toe de schoolpleinen verbouwen. Ook zijn er nog steeds enkele scholen met de monotone inrichting. (Axster, 2001)

De realisering van het streven naar een plein, waar kinderen veel ervaringen kunnen beleven en op verschillende manieren worden geprikkeld om te ontwikkelen, kon nog niet helemaal worden bereikt. (Besele, 1999)

4.3. Criteria voor een goede planning van een schoolplein

4.3.1. Participatie van betrokkenen

Het doel van de vormgeving van een schoolplein is, dat deze naast het ontspannen van cognitieve inspanningen ook een belevenis- en ervaringsruimte voor de kinderen op de school mogelijk maakt. Een schoolplein biedt een ruimte waar kinderen van elkaar kunnen leren, veelzijdige mogelijkheden hebben om creatief te zijn en zich te ontwikkelen en om sociale integratie te kunnen ervaren. Maar een speelplein kan deze functies pas realiseren, als de kinderen in de planning centraal staan en worden betrokken. (Dietrich, o.a., 2005)

Volwassenen denken vaak dat ze weten wat goed is voor hun kinderen. Ze denken erover na welke vaardigheden er moeten worden getraind en welke prikkels, bijvoorbeeld speelgoed, hiervoor goed zouden zijn. Helaas vergeten ze vervolgens de mate van aandacht /toewijding. (Kleeberg, 1999)

Al te vaak worden alle mogelijke mensen bij een planning van een schoolplein betrokken, zoals architecten, veiligheidsexperts of rechtswetenschappers, zonder de belangrijkste en de uiteindelijke doelgroep te betrekken: de kinderen.

Een kindgerichte schoolplein ontstaat pas, als de leerlingen met hun eerlijke, open visie en creatieve vrijheid kunnen participeren. Aangezien kinderen zich meestal nog niet bewust zijn van maatschappelijke normen, van rechten en consequenties kunnen ze vrijer denken. (Kleeberg, 1999)

Om de behoeftes te voorzien moeten interesses en de behoeftes van de leerlingen duidelijk zijn. Een schoolplein is pas uitdagend en prikkelend, als deze ook bij de ontwikkelingsstand en behoeftes van de leerlingen past.

Deze zijn goed in de gaten te houden. Een van grootste belangen: alle groepen moeten worden betrokken. Aangezien hier grote verschillen kunnen zijn en de leerlingen het plein allemaal gebruiken. (Wetterich, 2001)

Te onderscheiden zijn hier geslechtsspecifieke, leeftijds-, milieu- en regionaal specifieke behoeftes. Niet op elk school hebben kinderen dezelfde behoeftes. (Burdewick, 2001)

Om een kind veelzijdig en in zijn totale ontwikkeling te prikkelen, is de omgeving cruciaal. De omgeving moet prikkelend zijn om zich de omgeving intensief te kunnen zijn, zodat de leerlingen zich lichamelijk, emotioneel en geestelijk kunnen ontwikkelen. Door verschillende leerprikkels kunnen in de hersenen zenuwvezels worden gespleten, die zich wederom verbinden met andere zenuwcellen. En hoe meer verbindingen, hoe productiever de hersenen. Daarom moet bij de planning van een schoolplein heel bewust op de ontwikkelingsstand van lichamelijke, cognitieve en ook sociaal-emotionele aspecten worden gelet om zoveel mogelijk passende leerprikkels aan te bieden. (Besele, 1999)

Bij het begrijpen van de behoeftes is niet te vergeten, dat kinderen steeds identificatiemogelijkheden nodig hebben. Sommige aspecten op het schoolplein hebben de kinderen in hun hart gesloten en zijn tot een gewoonte geworden. Het wegnemen van deze aanknopingspunten kan dan snel heel frustrerend zijn. Als kinderen mogen participeren in de vormgeving van het schoolplein, kan dit al heel veel houvast bieden en weer tot identificatie leiden. (Besele, 1999 en Axster, 2001)

En ook ouders en leerkrachten kunnen heel goed helpen het schoolplein aan de behoeftes van de leerlingen aan te passen. De leerkrachten kunnen met hun vakcompetenties helpen het schoolplein pedagogisch zinvol in te richten, zodat het schoolplein bijvoorbeeld ook voor het onderwijs kan dienen. (Wetterich, 2001)

Uiteindelijk gaat het namelijk om de kinderen, een schoolplein dat hen stimuleert op hun niveau in hun totale ontwikkeling: "Die Kinder sind der Mittelpunkt der Spielraumplanung." (Kleeberg 1999, blz. 12)

4.3.2. Veelzijdige behoeftes van de leerlingen

Uitgangspunt voor de planning van de inrichting van een schoolplein zijn de behoeftes van de betreffende kinderen om een kindgerecht schoolplein te realiseren. En om aan de behoeftes van de kinderen überhaupt aan te kunnen sluiten, is het van belang de ontwikkelingsstand van de leerlingen te kennen, aangezien deze al heel veel informatie over de behoeftes oplevert. (Besele, 1999)

De behoeftes kunnen heel erg verschillen, daarom is het van belang veelzijdig te observeren, aangezien de kinderen al verschillen in aanleg, gezinssamenstelling, leeftijd, sociaal milieu en ervaringen. (Caminada & Leenders, 2012)

Zoals in het vorige hoofdstuk al benoemd, zijn de beste voorwaarden voor betrouwbare observaties op het schoolplein te vinden, aangezien de kinderen zich hier vrijer kunnen bewegen en meer zichzelf zijn doordat ze minder het gevoel hebben onder vaste curatele te staan. (Caminada & Leenders, 2012)

Zo is ook te observeren, dat bijvoorbeeld meisjes en jongens verschillende behoeftes hebben, doordat ze verschillend gedrag en interesses tonen – ook zijn er altijd uitzonderingen, is er een algemene tendens. (Caminada & Leenders, 2012) Deze tendens is te observeren in elk gebied, elk leeftijdsgroep en in alle lagen van de bevolking. (Burdewick, 2001)

Meisjes kiezen vaker rustige en locatiegebonden spelletjes; en jongens vaker spelletjes die wedstrijd- en concurrentiegericht zijn. Meisjes hebben minder actieruimte nodig dan jongens, ze houden van spelletjes met een chinese jump rope of een springtouw en ook schommelen ze graag. Meisjes kunnen zich goed concentreren, stellen zich sociaal op en hebben ruimte nodig, waar ze ongestoord hun spel kunnen uitbouwen en verdiepen. Jongens daarentegen zetten hun krachten meer in, tonen actiever gedrag en spelen vaak in grotere groepen, waardoor ze ook meer ruimte nodig hebben. Spelletjes die zij graag spelen zijn bijvoorbeeld voetbal of basketbal en ze zijn ook op klimtoestellen te vinden. Ze hebben een drift tot expansie, zijn nieuwsgierig en durven snel nieuwe dingen uit te proberen en grenzen te verleggen. Hiervoor hebben ze gevarieerde bewegingsmogelijkheden nodig (Burdewick 2001, Caminada & Leenders 2012).

Duidelijk wordt hier dat de kinderen van verschillende sekse verschillend speelgedrag tonen, waardoor ook verschillende specifieke competenties en

sociale vaardigheden worden getraind. Jongens ontwikkelen door het spelen in een grote ruimte ruimtelijke oriëntatievaardigheden. Het spelen bevordert in een grote ruimte de ontwikkeling van onafhankelijkheid en zelfstandigheid. Meisjes ontwikkelen meer sociale vaardigheden door hun speelgedrag, ze oefenen bijvoorbeeld vooral coöperatief met elkaar om te gaan. (Burdewick 2001)

Burdewick citeert hier Antje Flade (1996), die een samenhang tussen het speelgedrag en de inoefening van een later belangrijke gezelschappelijke rol ziet:

“Mädchen wachsen in die Rolle der Bezugsperson und Betreuerin der Kinder und als für den häuslichen Bereich zuständige Person hinein – unabhängig davon, ob sie später erwerbstätig sein werden oder nicht; Jungen werden auf die Rolle des Mannes vorbereitet, der als “Außenvertreter, “Hauptverdiener” und Akteur im außerhäuslichen Bereich fungiert” (Burdewick, 2001, p.13-14). Belangrijk is hier om te noemen, dat geslachtspecifieke rollentoeschrijving niet vast te leggen is, maar bij de planning wel te bedenken is. Op deze manier kan er rekening worden gehouden met de verschillende behoeftes. Zelfs specifieke tekorten in sociale vaardigheden en verantwoording, die vaak bij jongens geconstateerd worden, kunnen vervolgens expliciet worden geoefend. Het is bijvoorbeeld zinvol binnen de inrichting vooral bewegings- en interactievormen aan te bieden waarbij ook sociale competenties centraal staan in plaats van alleen de wedstrijd. (Burdewick, 2001)

Naast de verschillen tussen geslachten is er vooral op de verschillende spelbehoeftes van leeftijdsgroepen te letten. Het is van belang om te weten, dat jonge kinderen zich vooral spelenderwijs ontwikkelen. En om een brede ontwikkeling aan te kunnen bieden, moet bij de inrichting ook aandacht aan een passend aanbod aan prikkels worden gegeven, zodat ze veel ervaringen op kunnen doen. (Caminada & Leenders, 2012, & Besele 1999) Jongere kinderen zijn in het begin nog heel erg op zoek naar een binding met de leerkracht als een vaste contactpersoon. Het kind wordt bovendien nog uitgedaagd om een positie te vinden in de groep. Sociale bindingen zijn van heel grote belang en dragen bij tot het emotionele welzijn van het kind. Een instabiliteit kan zich negatief op leerresultaten uitwerken. (Besele, 1999)

Elk kind ontwikkelt zich verschillend en heeft daardoor ook andere behoeftes en interesses. Daarom is het belangrijk steeds begeleiding en een nieuwe

uitdaging aan te bieden, zodat het kind nieuwe stappen kan maken en zich kan ontwikkelen. Volgens Marianne de Valck (2004) zijn er op het schoolplein vier verschillende groepen van kinderen te vinden: De bouwers, de schouwers, de rauwers en de douwers. De bouwers zijn de kinderen, die ervan houden dingen te construeren, heel sociaal en betrokken zijn en de behoefte hebben aan materialen om te vormen en te maken, vaste speelregels en een rolverdeling spelen bij de bouwers een belangrijke rol. De schouwers moeten –zoals de naam ook al toont –eerst observeren hoe iets in elkaar zit of werkt, dromen veel en hebben vooral een behoefte aan zintuiggerichte activiteiten, omdat deze kinderen vooral de dingen om zich heen met alle zintuigen ontdekken. Dan zijn er nog de rauwers: Deze kinderen stuiven op iedere impuls af, zijn heel snel, ongeremd en onbedacht in hun handelen en hebben een behoefte aan veel ruimte en groot speelgoed, aangezien ze vaak en snel van spel wisselen. Doordat ze moeilijk risico's in kunnen schatten, is bij deze kinderen vooral voorzichtigheid gevraagd. Als laatste groep worden de douwers genoemd, kinderen, die met heel veel energie de dingen nagaan, als onderzoekers en uitvinders worden beschreven en een eigen logica volgen. Deze kinderen hebben ongestoorde plekken op het schoolplein nodig, aangezien ze zich ook graag en goed alleen vermaken. De vier groepen kinderen tonen allemaal verschillend gedrag en hebben allemaal verschillende behoeftes. Hun moet de ruimte worden gegeven om hun driften na te kunnen gaan. Maar ze kunnen elkaar prima aanvullen en daardoor van elkaar leren. (Caminada & Leenders, 2012)

Naast deze kinderen zijn er nog sterk opvallende kinderen en kinderen die extra aandacht nodig zijn. Bijvoorbeeld kinderen die vooral op zichzelf gericht zijn of angstige, dominante en overheersende of overactieve kinderen. Ook met deze kinderen moet rekening gehouden worden bij de inrichting van een speelruimte. Voor de introvertere kinderen is het van belang een rustige plek te hebben, waar ze eerst andere kinderen kunnen observeren, voordat ze zelf mee doen. Ook zijn vertrouwde materialen van belang. Vaak is het bij deze kinderen zinvol, als de leerkracht ze op nieuwe en onbekende situaties voorbereid en tot samenspel met andere kinderen stimuleert. Maar ook overactieve kinderen hebben vooral plekken nodig om tot rust te kunnen komen en krachten te kunnen verzamelen om vervolgens weer geconcentreerd mee te kunnen doen. Natuurlijke materialen zijn prima

aanvullingen voor deze kinderen. De actievere en extroverte kinderen hebben meer de behoefte aan echte uitdagingen. Ze moeten de ruimte hebben om hun ideeën creatief om te kunnen zetten. (Caminada & Leenders, 2012)

Een heel andere groep vormen de kinderen met lichamelijke beperkingen. Op deze aspecten is bij de vormgeving van een schoolplein te letten. Grote materialen en klimmaterialen met voldoende steun- en rustpunten kunnen al heel behulpzaam zijn voor kinderen met motorische problemen. Een schommelmand of een fiets met zijwielen kan heel nuttig zijn. Slechtziende kinderen zijn al vaak geholpen, als felle, contrasterende kleuren aanwezig zijn. (Caminada & Leenders, 2012)

Een planning moet zich vooral aan de behoeftes ter plekke oriënteren. De behoeftes geven informatie over de voorwaarden en richtlijnen voor de principes van vormgeving van het schoolplein: “Gestaltungsprinzipien sind der jeweiligen Schule anzupassen, um zu gewährleisten, dass der Schulhof zu einem Spiel-, Bewegungs- und somit lebendigen Erfahrungsfeld wird. Dabei ist einer der wichtigsten Aufgaben, ungewöhnliche individuelle Sinnes- und Bewegungsanreize zu schaffen, um den Spielhof mit Leben zu erfüllen.” (Schelhorn, 2001, p.34). Dit is pas mogelijk, als bij de planning niet de behoeftes van de verschillende kinderen worden vergeten en deze steeds centraal staan. (Wetterich, 2001)

4.3.3.Essentiele eisen aan de inrichting van een schoolplein

Zoals de leerkrachten altijd wordt geleerd, een rijke leeromgeving in het lokaal in te richten en aan te bieden, zo moet ook buiten een omgeving worden geschept, waarin de leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Want hoe rijker de omgeving, hoe meer ontwikkelingsmogelijkheden er zijn – of binnen of buiten. (Caminada & Leenders, 2012) Een citaat van Rita Kohnstamm (2009) beschrijft dit in één zin: “*Wat je niet ervaart, kun je ook niet leren.*” (Caminada & Leenders, 2012, p.55)

Om een brede ontwikkeling ook op het schoolplein te stimuleren, moeten er op verschillende aspecten worden gelet die deze kunnen beïnvloeden: Het contact met andere kinderen, met de leerkrachten en met verschillend materialen. Belangrijk is het op het schoolplein een ruimte te scheppen, waar

kinderen veel ervaringen kunnen opdoen. Ze moeten in deze ruimte de mogelijkheid hebben om veelzijdig gestimuleerd te worden. Door een breed aanbod van prikkels kunnen de leerlingen veel beleven en ontdekken waardoor de leerlingen zich breed kunnen ontwikkelen.

Een goed doordachte inrichting van een speelplaats op het schoolplein kan de meest verschillende bewegingen stimuleren, waardoor de leerlingen kunnen klimmen en klauteren maar ook voldoende ruimte gebonden krijgen om te huppelen en te rennen. De inrichting kan tot samenspel, creatief spel, rollenspel en bouw- en constructiewerken uitnodigen en het opdoen van zintuiglijke ervaringen mogelijk maken, waardoor de leerlingen weer andere ontwikkelingsmogelijkheden hebben.

Het schoolplein moet uitdagend zijn, moet de kinderen prikkelen en aantrekken. Een schoolplein is vooral dan interessant voor kinderen, als de ruimte niet in één keer te overzien is. Het is van belang alle ruimte te gebruiken op het schoolplein, om elk ruimte als leer- en speel prikkel in te kunnen zetten. Te denken is hierbij bijvoorbeeld aan de afscheidingen van de speelzones waarvan net zo gebruik kan worden gemaakt als de speeltoestellen zelfs. Ook variaties aan ondergrond kan al tot verschillende ervaringen uitnodigen. (Caminada & Leenders, 2012)

De ruimtelijke structuur is essentieel voor de planning, aangezien deze tot welzijn of ook tot afkeer kan leiden. Deze deelt de ruimte niet alleen in de verschillende zones in, maar vormt ook nissen, verstopplekken en geeft aan waar ruimte is voor gezamenlijke activiteiten. Afscheidingen kunnen vanwege de verschillende lichaamsgroottes van de leerlingen al verschillende effecten hebben op de leerlingen, waardoor deze ook verschillend kunnen worden gebruikt als speelelement, het kan zelfs nog een onderdeel van een speelzone zijn. Een heg kan kleine kinderen uitnodigen om zich hierin te gaan verstoppen en grotere kinderen om er over te klimmen. (Kleeberg, 1999 & Caminada & Leenders, 2012)

Vooraf moeten er niveauverschillen worden bedacht en moet er een groot aanbod zijn voor de verschillende leerlingen, zodat iedereen een mogelijkheid kan vinden op zijn niveau gestimuleerd te worden. Voldoende ruimte is hier een voorwaarde, zodat de verschillende kinderen uit de verschillende groepen ook tegelijk geconcentreerd kunnen spelen. Voor scholen met een kleine ruimte voor een schoolplein wordt daarom ook

aangeraden, om de pauzes voor de verschillende groepen ook op verschillende tijdstippen te laten plaatsvinden. Voor kleine scholen is het nuttig een reliëf, heuvels en kuilen aan te bieden, waardoor het schoolplein heel interessant wordt. Het kan tegelijk ook al voor uitkijkpunten en verstopplekken zorgen. Ervaringen met hoog en laag en verschillende perspectieven kunnen hierdoor worden gemaakt. (Caminada & Leenders, 2012)

“Je anregender und herausfordernder und je weniger beengt und eingeschränkt die Bewegungsumwelt ist, desto eher entstehen eigenständiges Bewegungshandeln und damit grundlegende Erlebnisse und Erfahrungen. Je enger, eintöniger und normierter Aktionsräume andererseits sind, desto mehr verkümmert das selbstständige Spielen und Bewegen ...”

(Wetterich, 2001, p.8) Wetterich maakt hier duidelijk, dat de omgeving rijk moet worden ingericht, zodat kinderen zo veel mogelijk ervaringen kunnen opdoen, waarvan ze kunnen leren. De omgeving is essentieel voor hun speelgedrag en voor de stimulatie voor hun ontwikkeling. (Wetterich, 2001)

Voor de planning is het daarom behulpzaam een vlekkenplan te gebruiken, die de speelomgeving schetst met zijn speelzones in welks afscheidingen, ondergronden, vorm, beplantingen, materialen en niveauverschillen worden bepaald door de verschillende soorten spel. (Caminada & Leenders, 2012)

De speelzones hoeven niet helemaal van elkaar te worden afgeschermd. Ook verbindingen zijn prikkels. Het is alleen belangrijk, dat de kinderen in de verschillende speelzones wel geconcentreerd kunnen spelen.

Op het schoolplein kan het kind verschillende activiteiten uitvoeren en verschillende ervaringen opdoen. Aanbevelingen van speelzones zijn onder andere een open ruimte, een klim- en klauterdeel, een zanddeel, een waterplek, een rustig ruimte en een onverhard avontuurlijk of experimenteel deel. (Caminada & Leenders, 2012)

De open ruimte maakt het mogelijk zich te kunnen bewegen, grove motorieken uit te voeren, gezamenlijk regelspelletjes te spelen, met fietsen te rijden, hinkelspel of tekeningen te maken met stoepkrijt. Een vaste ondergrond is hier een voordeel. Als de ondergrond met verschillende materialen verhard is, kan dit weer tot verschillende ervaringen zorgen. Als spelletjes zoals het hinkelspel niet vast op de grond zijn vormgegeven, kan

het makkelijk met het stoepkrijt zelf worden ontworpen, waardoor meer variatie en afwisseling mogelijk is.

Het klim- en klauterdeel is vooral bedoeld voor groofmotorische activiteiten. Hier wordt voorgesteld, om niet een kant- en klaar speeltoestel ter beschikking te stellen, maar ook ruimte te laten voor de creativiteit van kinderen. Op deze manier blijft het toestel veranderbaar en kan steeds aangepast worden om spannend en uitdagend te zijn. In het zanddeel zijn vooral jonge kinderen te vinden. Hier kunnen grofmotorische en ook fijnmotorische bewegingen worden geoefend. De kinderen kunnen hier sensopathische ervaringen opdoen, construeren en bouwen, rollenspelen maken, verspringen oefenen, sociale contacten maken, maar ook natuurkundige en reken-wiskundige ervaringen maken. Van belang is het aan de keuze van de plek voor het zanddeel te denken; doordat de kinderen vaak stilzitten, moeten ze op een zonnige maar wel beschutte plek kunnen spelen.

Het zanddeel aan een waterplek aansluiten zou het nog uitdagender maken, en de kinderen nog meer mogelijkheden bieden om zelf te kunnen experimenteren op het zintuigelijk gebied. Hierdoor kunnen de kinderen nog meer ervaringen opdoen. Een waterplek is vooral voor jonge kinderen steeds fascinerend en leerzaam.

Maar ook rustige ruimtes zijn bij de planning altijd van groot belang, aangezien er steeds enkele leerlingen zijn, die een ruimte nodig zijn, waar ze zich terug kunnen trekken, om alleen te zijn, bij te kunnen komen of zich te kunnen verstoppen. Bovendien is deze ruimte belangrijk, omdat de leerlingen in een rustige ruimte meestal nog meer betrokken kunnen spelen, zoals rollenspelen. Er moeten zitgelegenheden zijn, die ervoor dienen om met rust te kunnen eten, drinken en te praten. Daarentegen zorgt het avontuurlijk en experimenteel deel voor de spanning en uitdaging, waar kinderen ook veel sensorische ervaringen op kunnen doen, als het deel uit natuurlijk materiaal of grond bestaat. (Caminada & Leenders, 2012)

Naast al deze zones is het dan van belang om een schuur voor het speelmateriaal in te plannen, een toestel voor de kleding en tassen van de leerlingen en het toilet/ de waterplaats. (Kleeberg, 1999)

De kinderen kunnen op het schoolplein met veel natuur veel ervaringen opdoen gedurende de pauze. Daardoor kan het schoolplein snel voor het

aanleidingen dienen voor het onderwijs. Van voordeel is het vervolgens, om bij de planning meteen de zitmogelijkheid zo in te richten, dat er onderwijs kan plaatsvinden. Aanbevolen wordt een open vorm, bijvoorbeeld een halve cirkel. Deze zitmogelijkheid is het best niet meteen naast een andere klassenlocatie te bouwen, zodat het onderwijs buiten niet storend is voor het onderwijs binnen. (Axster & Schelhorn, 2001)

Ook de vorm van de zitmogelijkheid speelt een belangrijke rol. Deze zou op zo'n manier gekozen moeten zijn dat de zitmogelijkheid ook andere functies kan hebben. Zo kan het bijvoorbeeld net zo als balanceermogelijkheid dienen tijdens de pauze. Elk vierkante meter zou gebruikt moeten worden als speel- en belevenisruimte. (Schelhorn, 2001)

Maar te bedenken is, dat op sommige scholen geen sportzaal aanwezig is, waardoor het schoolplein ook snel als sportveld moet kunnen fungeren. Een alternatief is een multifunctionele schoolplein, waardoor de speeltoestellen ook een breed aanbod aan sportmogelijkheden kunnen opleveren. Wedstrijden met hindernissen bevorderen immers kracht, handigheid en strategisch denken en bij loopspelletjes wordt meer handigheid gevraagd. Mobiele toestellen kunnen hier van voordeel zijn om snel voldoende vrije ruimte te scheppen. Vooral op kleine schoolpleinen is dit handig. (Schelhorn, 2001)

Maar uit ervaringen blijkt, dat elk speelruimte altijd over minimaal 50 procent vrije ruimte zou moeten beschikken, waarvan die niet meer als 10 procent noodzakelijke tussenruimte is, aangezien een vrije bewegingsruimte elementair is voor een aantal bewegingsactiviteiten gedurende de pauze. (Kleeberg 1999)

Doordat de natuurlijke elementen in de laatste jaren een steeds grotere waarde in de inrichting van een schoolplein hebben ingenomen, is deze hier ook te noemen. Door het spelen in de natuur kunnen de leerlingen vrij spelen, maar wordt tegelijk ook het ontdekkend en onderzoekend leren gestimuleerd. Dit heeft een positief effect op het speelgedrag van de leerlingen. Ze spelen langer en zijn meer betrokken. Zelfs drukke kinderen met een laag concentratievermogen kunnen door natuurlijke materialen geconcentreerder spelen als met kant-en-klaar speelgoed.

Elke school zou over een natuurlijke omgeving moeten beschikken, omdat het opdoen van ervaringen in de natuur tot de belangrijkste ervaringen

behoort. Door het ontdekken, experimenteren, creëren, veranderen, verzamelen, proeven, observeren, ruiken en voelen van natuurlijk materiaal doet het kind heel veel ervaringen op. De kinderen leren de natuur kennen, zijn ritmes, bijzonderheden en behoeftes. Het aanbieden van natuurlijk materiaal in plaats van kant-en-klaar speeltoestellen nodigt de kinderen uit creatief te worden. Er zijn eindeloze gebruiksmogelijkheden. En ook zintuigelijk, motorisch, cognitief, emotioneel en sociaal wordt het bevordert. “Spelen in de natuur doet namelijk een appel op alle competenties van het kind.” (Caminada & Leenders, 2012, p.69) Een rots kan tot glijbaan worden of tot een klimrek. Een kant-en-klaar klimrek zou niet veel inzetmogelijkheden kunnen bieden.

Klassentuintjes of ontdektuinen zijn een mogelijke optie om de kinderen de natuur en hun verantwoordelijkheid bewust te laten ervaren. De kinderen vanaf 5 jaar kunnen deze, onder de begeleiding van de leerkracht verzorgen. (Caminada & Leenders, 2012)

Er zijn veel voorwaarden aan een schoolplein, maar steeds sluit het ene het andere uit. Het is dus een grote uitdaging om een passende inrichting voor het schoolplein te plannen. Want het schoolplein moet ruimte voor avontuur maar ook voor rust bieden, voor sociale contacten maar ook voor intimiteit, voor uitdaging maar ook veiligheid, voor structuur maar ook vrijheid en eigen initiatief, voor mogelijkheden om te rennen en stoeien maar ook voor rustig spel met klein materiaal. En uiteindelijk is bij de planning van een schoolplein te bedenken, dat er een goede balans moet worden gevonden tussen al deze voorwaarden, zodat deze aan de behoeftes van de leerlingen voldoen en de kinderen zich in deze omgeving optimaal kunnen ontwikkelen doordat er voldoende prikkels te vinden zijn. (Caminada & Leenders, 2012)

4.3.4. Multifunctionele speeltoestellen

Kinderen hebben van zichzelf uit een heel grote behoefte aan beweging en activiteit. Ze zijn van nature heel nieuwsgierig. Hoe meer prikkels er worden geboden op een schoolplein, hoe meer dingen ze kunnen ontdekken en leren. Bij de vormgeving van een schoolplein is het van belang ook op de keuze van de speeltoestellen en -materialen te letten, aangezien deze verschillende effecten op de leerlingen hebben en verschillende

ontwikkelingen kunnen bevorderen. (Besele, 1999) Een speelmilieu is pas dan echt rijk, als naast de inrichting ook op de speelmaterialen wordt gelet. (Caminada & Leenders, 2012)

In het vorige hoofdstuk zijn al de verschillende speelzones beschreven, die worden aanbevolen voor de inrichting van een speelplein. Maar van belang is het de speelzones niet te “meubileren” maar wel te “modelleren”. (Wetterich, 2001, p.10) Hiermee bedoeld zijn de monofunctionele speeltoestellen, die al kant-en-klaar zijn en alleen nog maar hoeven te worden “afgespeeld”. Veranderbaarheid en eenvoudigheid zijn heel belangrijke principes bij de keuze van de speeltoestellen. Helaas nodigt daarom ook vaak de perfecte en complete inrichting de kinderen uit, deze te veranderen – of anders gezegd: te verwoesten of kapot te maken. Kinderen spelen het liefst in een omgeving, die ze zelf kunnen veranderen, een ruimte die nog niet vormgegeven is. Pas dit nodigt de kinderen uit om echt aan de slag te gaan, te spelen, uit te proberen, te creëren, te bouwen, te construeren, te ervaren, te ontdekken en te leren. De kant-en-klare toestellen bieden de kinderen alleen de mogelijkheid bewegingen of speelmanieren te imiteren en te volgen. Er is niets nieuws te ontdekken, waardoor de kinderen in hun eigen ontwikkeling kunnen worden belemmerd. De kinderen worden door een zelf veranderbare omgeving gestimuleerd, eigen beslissingen te maken, zelfinitiatief te doen, dingen zelfstandig uit te proberen, individuele zingeving te nemen en zelfstandig te handelen. Een natuurlijke vormgeving is bij de planning van een inrichting van een schoolplein het meest zinvolle. (Wetterich, 2001 & Schelhorn, 2001)

Op een schoolplein moeten interessante speelzones en -wegen worden gecreëerd, die een uitnodigend karakter hebben. Natuurlijke materialen in een bewegingslandschap nodigen de kinderen veel meer uit om te gaan spelen.

Het zijn niet de toestellen die de vormgeving van een schoolplein bepalen. Er moet voldoende vrijheid zijn om veelzijdig beleefbaar te zijn. Vooral op een klein schoolplein is het van belang, dat er multifunctionele structuren zijn, waar de kinderen creatief en verschillend gebruik van kunnen maken. (Schelhorn, 2001)

Kinderen kunnen namelijk overal en altijd iets vinden om mee te spelen. Zelfs werkterreinen kunnen een heel spannende speeltuin voor de kinderen

bieden. Kinderen leren door iets zelf te doen, dingen uit te proberen en spelenderwijs.

Maar de grootste speeltuin biedt nog steeds de natuur zelf en die is niet te vervangen. Alleen in de natuur wordt een ruimte geboden, waar elk kind op zijn niveau en naar elk moeilijkheidsgraad iets kan vinden, waardoor hij stapsgewijs naar zijn leeftijd en lichamelijke ontwikkeling kan worden bevorderd. Zo zijn ook in alle verschillende landschappelijke gebieden prikkels voor het spel in en met de natuur met zijn eigen zwaartepunt te vinden. Zo biedt een strand bijvoorbeeld schelpen, zand en aangespoelde goederen, dus een omgevende natuur die op speelse manier kan worden gebruikt. (Kleeberg, 1999)

Het is dus van belang op het schoolplein een breed aanbod te bieden. Multifunctionaliteit zorgt ervoor, dat ze veelzijdig worden uitgenodigd om te spelen, wat hun ontwikkeling ten goede komt. Niet alleen de speelzones zijn van belang, maar vooral ook het schoolplein in zijn kleine onderdelen. "In der Gesamtheit und in seinen Details muss der Schulhof wie jeder andere Spielort auch – eine Fülle unbekannter Ideen provozieren. ... Das Prinzip der Multifunktionalität ist einer der wichtigsten Aspekte bei der Gestaltung von Spielhöfen." (Schelhorn, 2001, p.36)

Multifunctionele materialen zijn heel geschikt. Omdat ze heel eenvoudig zijn bieden ze ook gevarieerde gebruiksmogelijkheden, waardoor meer ontwikkelingsgebieden kunnen worden gestimuleerd. (Caminada & Leenders, 2012)

Om alle ontwikkelingsaspecten te stimuleren van een kind, moet immers goed over de keuze van materialen en toestellen nagedacht worden, welke uitdagingen en mogelijkheden ermee mogelijk zijn en hoe het bij de kinderen aansluit. Want zoals al eerder genoemd, is het van belang, dat een spel op verschillende niveaus moet kunnen worden aangeboden. Het moet bij de behoeftes van de leerlingen aansluiten en bij voorkeur een breede aanbod aan niveauverschillen aanbieden, pas dan is het ook echt aantrekkelijk.

En ook hoe gevarieerder het aanbod zelf is, hoe beter het voor een brede ontwikkeling kan zorgen. Vooral bewegen, zoals trappen, trekken, duwen, sturen, stappen en het evenwicht bewaren, de coördinatie oefenen en het sociale samenspel staan hier steeds centraal. (Caminada & Leenders, 2012)

Zo noemt Besele ook bewegingssoorten die gerelateerd worden aan de primaire behoeften van kinderen. Voldaan wordt aan de primaire behoeften, als ze de volgende activiteiten kunnen doen: lopen, hinkelen en springen, schommelen, klimmen, klauteren en uitzicht hebben, balanceren, riskante situaties zoeken en aankunnen, bewegingskunstjes leren en laten zien, vermoeien tot weldoende afmatting, slippen en glijden, aan en met speeltoestellen intensief spelen, met ballen kunnen spelen, groeien, schoppen en laten rollen. (Besele 1999)

Als bij de planning rekening wordt gehouden met deze aspecten, kan het kind in de praktijk tegelijk veiligheid in de omgang met zijn of haar eigen lichaam ervaren, reactievermogen en evenwicht trainen, bewegingen leren coördineren en spieren opbouwen die het lichaam beter kunnen beschermen. Dit zijn vaardigheden die zelfs in andere levensmomenten van belang zijn. Het heeft een positief en zinvol bijeffect op de bovengenoemde aspecten te letten. Bovendien kunnen de kinderen naast agressies kwijtraken, ook vooral hun algemene stressbestendigheid opbouwen, wat ten goede kan komen in veel schoolsituaties. Zelfs in Scandinavische scholen is ontspanning een onderdeel van het lesrooster, aangezien cognitieve vaardigheden door lichaamsgeoriënteerde activiteiten worden bevorderd. En ook in Frankrijk hebben de leerkrachten kunnen constateren, dat kinderen betere leerresultaten kunnen tonen, als veel activiteiten buiten plaatsvinden zoals bijvoorbeeld het werken in een schooltuin. (Besele 1999)

Daaruit blijkt, dat het noodzakelijk is, veel verschillende mogelijkheden aan te bieden op het schoolplein. Het zelfbewustzijn kan worden gesterkt, doordat het kind zijn vermogen waarneemt. Daarom moeten waarnemingservaringen in zijn geheel worden aangeboden, zodat het kind door verschillende zintuigen dingen kan ervaren. Beweging is communicatie, daardoor maken de kinderen duidelijk wat hun behoeftes zijn en hoe ze voelen. Het is hun behoefte maar het is ook plezierig. (Besele, 1999)

In de loop van de tijd, sinds het woord “speelplein” bestaat, zijn er mensen bezig geweest speeltoestellen te ontwikkelen, die de bevordering van de beweging zouden dienen. Ook is de lijst aan bewegingsintensieve activiteitenmogelijkheden nog veel omvangrijker. Hier volgen de bekendste: (Axster, 2001 & Huckfeldt, & Rehbein, 2012)

- Klim- en klautertoestel: Door het klimmen kunnen kinderen hun kracht, lichamelijke inspanning en moed ontwikkelen. Hoe groter de afstand tot de bodem is hoe groter de uitdaging voor hen. Heel bijzonder is de ontwikkeling van een bepaalde alertheid vanwege de “Dreipunktfixierung”. De leerlingen moeten steeds met drie punten verbonden zijn met het klimtoestel: twee handen en één voet, of twee voeten en één hand. Kinderen willen van nature klimmen. Ze zijn veelzijdige mogelijkheden nodig, doordat alle leeftijdsgroepen de bewegingsmogelijkheid graag gebruiken. Te letten is wel op de hoogte van het toestel en het opstappen. Voor kleuters mag het niet hoger dan 1,50m voor de oudere kinderen niet hoger dan drie meter. Door de verschillende opstappen kan al verschil gemaakt worden, welke kinderen de toestellen wel kunnen gebruiken en welke kinderen niet. Maar hier telt steeds: Hoe meer mogelijkheden het klimtoestel biedt, hoe meer ervaringen de kinderen kunnen opdoen. Ook kan een klimtoestel nooit een boom vervangen. Het kan wel spannend zijn, als het over veel flexibele onderdelen beschikt. (Huckfeldt, & Rehbein, 2012, Schelhorn, 2001, Caminada & Leenders, 2012)
- Duikelrek: Op dit bewegingstoestel kunnen de kinderen vooral hun lichamelijke conditie bewijzen. Kracht, handigheid en doorzettingsvermogen kunnen hier op een speelse manier worden bevorderd. Hoe ouder de kinderen zijn, hoe ingenieuzer het duikelen kan zijn. Een multifunctioneel duikelrek zou meer ruimte voor eigen ideeën opleveren. (Huckfeldt, & Rehbein, 2012, Caminada & Leenders, 2012)
- Open hokje: Een speelhuis nodigt de kinderen uit helemaal creatief te zijn. Elk dag kan van het huis anders gebruik gemaakt worden. Het kan verschillende functies hebben, waardoor het vooral het rollenspel uitlokt. Het kan als terugtrekruimte dienen, als een eigen ruimte maar ook als plek voor sociale activiteiten. Het zet de kinderen aan tot rollenspellen en verstopspelletjes, wat wederom ertoe leidt, dat kinderen gestimuleerd worden subjectief over de wereld van de volwassenen te reflecteren. Verschillende faciliteiten zoals een tafel, stoelen of rekjes kunnen het rollenspel ondersteunen, waartegenover

de vorm van het huis niet cruciaal is. (Huckfeldt, & Rehbein, 2012, Caminada & Leenders, 2012)

- Schommelstelling: Bij het schommelen kunnen kinderen het gevoel van gewichtsloosheid en vrijheid beleven. Dit gevoel plaatst de kinderen in een gelukstoestand en gezamenlijk schommelen helemaal. Het is daarom een belangrijk speelelement. Er is tegenwoordig ook een groot aanbod aan variaties van schommelen te vinden. Alle kinderen van diverse leeftijdsgroepen kunnen deze elementaire bewegingsafloop ervaren. (Huckfeldt, & Rehbein, 2012)
- Blinde muur: Een muur kan de kinderen uitnodigen verschillende spelletjes te spelen, zoals bal- of katspellen. (Caminada & Leenders, 2012)
- Wipplanken: Door het wippen kunnen de kinderen hun eigen lichaamsgewicht beleven, wat wederom wordt versterkt, als deze activiteit gezamenlijk met andere kinderen kan worden uitgevoerd. Bij jonge kinderen is aan de handvatten en voetstappen te denken om zich goed vast te kunnen houden. Oudere kinderen kunnen vooral een uitdaging ervaren, als de wip met veren en springplatten is versterkt. (Huckfeldt, & Rehbein, 2012)
- Glijbaan: Bij het glijden is er veel sprake van energie: hoe sneller de kinderen een aanloop nemen en met hoe meer energie ze zich op de glijbaan begeven, hoe sneller ze kunnen glijden, en hoe meer energie in de snelheid is te voelen. Dit heeft een groot effect op kinderen, waardoor ze gemotiveerd worden steeds weer te glijden. Vooral jonge kinderen beleven hier plezier aan. Als een glijbaan 100 cm breed is, kan ook het gezamenlijk glijden gerealiseerd worden. Ook hier is een groot aanbod aan variaties te vinden, met golven of bochten, tunnel of helemaal open. Vloeiend spel ontstaat vooral als het op een heuvel wordt gebouwd, de heuvel functioneert daardoor als beklimbare berg, waardoor wederom veelzijdig spelen wordt gestimuleerd. (Huckfeldt, & Rehbein, 2012 & Schelhorn, 2001)
- Paardenmolen: Laat de vliedende kracht voelen, die buiten sterker gevoeld wordt als binnen. (Huckfeldt, & Rehbein, 2012)
- Zandbak: De zandbak biedt ruimte voor het sensibele spel. Bij een breed aanbod aan materialen in de zandbak, kunnen de kinderen

waardevolle ervaringen met hun zintuigen opdoen. Creatief vormgeven en vormen wordt bij het spel bevorderd, het biedt materiaalstudie, creatief werken en verdieping in het eigen doen. Daarom is het pedagogisch gezien ook een absoluut noodzakelijk element op het speelplein. (Huckfeldt, & Rehbein, 2012, Kleeberg 1999, Schelhorn, 2001)

Er is een groot aantal aan activiteiten, dat gedurende de pauze waargenomen kan worden. En elke activiteit heeft zijn ruimte nodig. Hoe meer activiteiten er kunnen worden uitgevoerd, hoe breder het aanbod en hoe breder de ontwikkeling gestimuleerd kan worden. Maar bijna geen school kan over een breed aanbod beschikken. Daarom is het vaak het handigst speelcombinaties aan te bieden om toch een brede keuze voor de kinderen mogelijk te maken. Speelcombinaties kunnen onder andere de bovengenoemde activiteiten met elkaar verbinden. De veelzijdige elementen leveren daardoor veel speelmogelijkheden op. Het totale toestel kan daardoor op verschillende manieren worden bereikt en verlaten. De verschillende elementen kunnen met elkaar worden verbonden, zodat ook verschillende wegen tussen de speelstations ontstaan, zodat de kinderen zelfs in de verbindingen een ruimte voor creativiteit voor het bereiken van de verschillende elementen kunnen beleven. Daardoor is de speeltuin op het schoolplein multifunctioneel en is er een breed aanbod aan activiteiten te vinden.

Als het speeltoestel ook nog over verschillende kleuren en vormen beschikt, akoestische en optische elementen omvat, kunnen de kinderen zelfs tot het vrije spelen worden gestimuleerd en ook leereffecten ervaren. (Huckfeldt & Rehbein, 2012)

4.3.5. Andere aspecten

Bij de vormgeving en planning van een schoolplein zijn veel belangrijke aspecten te bedenken. Er is geen recept, dat het antwoord oplevert op de vraag hoe een schoolplein er uit moet zien om perfect te zijn. Er zijn te veel verschillende visies over de pedagogische aanpak en de verschillen tussen de gegevens van de scholen te vinden.

Maar er zijn richtlijnen zoals de bepaling van de plek van de toestellen op het schoolplein, de grootte en de noodzakelijke veiligheid, die worden geadviseerd. Daarbij speelt de mogelijke financiering een grote rol, de keuze van bodemgesteldheid en materiaal, het invloedrijke klimaat en de vegetatie. Zo is er bij de planning steeds aan de financieringsmogelijkheden te denken. Niet alle mogelijkheden staan open en soms kost het nog heel veel moeite om een budget voor de vormgeving te verzamelen. Het kan veel tijd en energie kosten, aangezien met een schoolplein veel “creativiteit, lef en enthousiasme” veel geld te besparen is. (Caminada & Leenders, 2012, p. 95)

De ruimte voor het schoolplein kan nooit groot genoeg zijn. Doordat de kinderen de ruimte voor beweging en spel nodig zijn, zijn er waarden, die worden geadviseerd: In Nederland is het minimaal 3 vierkante meter per leerling, die zouden moeten worden ingepland bij de oppervlakte van een schoolplein. In Duitsland is het zelfs 5 vierkante meter. (Bergman 2013 & Besele 1999)

Maar niet alleen de grootte is cruciaal, ook de bodemgesteldheid behoort tot de belangrijkste vormgevingsaspecten van een schoolplein. Ze vormen de basis voor alle dingen op het schoolplein, op constructieve en ook vegetatieve voorzieningen. Het is zelfs bepalend voor de speelmogelijkheden, aangezien deze multifunctioneel kunnen zijn en zelfs topografie ook alweer veelzijdige speelvormen biedt. Kinderen gebruiken hun omgeving zoals het wordt aangeboden. Daarom is het van belang, dat het schoolplein over een bodemgesteldheid beschikt, die ook snel kan drogen, als bijvoorbeeld vaak krachtige regenbuien optreden. Anders kan hij snel tot wekenlange modderkuilen degenereren en is dan niet speelbaar. Geadviseerd wordt zand, dat vast gestampt en geplet is - rode zand in extreem vochtige gebieden. Verschillende bedekkingen helpen de vlakte te structureren en verschillende ruimtes beleefbaar te maken. Vaste modellering is dan van voordeel, als een schoolplein over alleen een kleine vlakte kan beschikken. (Kleeberg, 1999 & Schelhorn 2001)

Niet alleen het materiaal van de bodem, maar ook het materiaal van de toestellen is van grote betekenis. Deze heeft enorme invloed op de veiligheid, houdbaarheid en het gevoel. Alleen de keuze van vorm, kleur en textuur kunnen positief of negatief op het gevoel van kinderen uitwerken.

Maar toch is bij de keuze in eerste instantie op de veiligheids- en houdbaarheidsaspecten te letten. De toestellen moeten immers stand kunnen houden en de kinderen mogen zich aan de toestellen niet verwonden. Er moet aan gedacht worden dat de kinderen heel creatief kunnen worden, en dat de toestellen langdurig worden gebruikt.

Ook het klimaat is steeds een belangrijke factor bij de planning. Vaak wordt dit als vormgevend element vergeten, hoewel het heel effectief is. Het klimaat heeft invloed op de topographie, de vegetatie en de bodem, dus is het ook van belang hier aandacht aan te besteden. In de zomer moet bijvoorbeeld voor voldoende schaduw gevende elementen gezorgd worden. En ook op de positie van de glijbaan, die door de zon heel snel verwarmd kan worden moet gelet worden. Ook de richting van de wind kan de keuzevrijheid beperken. (Kleeberg, 1999)

Zoals ook al in hoofdstuk 3.1.6 genoemd, is het klimaat zelfs bepalend voor het speelgedrag van kinderen.

Het klimaat geeft ook informatie over de vegetatie. Deze is een essentieel element in de vormgeving van een schoolplein, aangezien de levendige en veranderbare organisme zich op de mens uitwerkt. Met inachtneming van de vegetatie, kan een heel bijzonder atmosfeer worden geschept op het schoolplein. Het kan als ruimbepalend element maar ook als eigenstandig speelelement dienen. Spelmogelijkheden zijn vooral dan veelzijdig, als deze in verbinding met de vegetatie staan. Door het spelen kunnen de kinderen zich psychisch en fysisch ontwikkelen, waar de omgeving steeds invloed op heeft. Zijn er planten in de omgeving te vinden, worden de kinderen met al hun zintuigen gevraagd, zich met de dingen uit elkaar te zetten, wat wederom een essentiële factor vormt bij de ontwikkeling van het kind. Door het spelen kunnen de kinderen tegelijk heel veel leren, als ze geprikkeld worden op onderzoek te gaan en te experimenteren. (Kleeberg, 1999)

Zoals eerder al genoemde, is steeds op de veiligheid van de kinderen te letten. Deze veiligheid is op twee verschillende manieren te definiëren. Duidelijk is snel de fysische veiligheid, die de keuze van het materiaal en ook de keuze van beplanting beïnvloedt. Zo moeten de speeltoestellen en de inrichting hiervan op een schoolplein in Europa aan algemene opgestelde veiligheidseisen voldoen. (Caminada & Leenders, 2012) Deze zijn soms heel gedetailleerd en schijnen overdreven, maar ze zijn wel aan de pedagogische

en psychologische fundamenteën geleend. Voorbeelden van aandachtspunten zijn de stabiliteit van constructie, bereikbaarheidsmogelijkheden ook door volwassenen en veiligheid voor mogelijke kneuz- of sneedpunten. Indien er wel gevaarlijke punten op zouden treden, moeten deze duidelijk gemarkeerd worden door bijvoorbeeld kleurverschillen of belichting. (Besele, 1999) En net zo als bij een speeltoestel een logboek voor controle, reparatie en herstel moet worden bijgehouden, er bestaat een plan voor onderhoud over een natuurspeelplaats. Bij een natuurspeelplaats is alleen het voordeel, dat de kinderen de plan voor onderhoud tot een groot deel bij zouden kunnen houden. (Caminada en Leenders, 2012)

Er is ook altijd op de psychische veiligheid te letten. Op elk school zijn kinderen met speciale behoeftes, voor die een pauze een hele grote uitdaging betekent. Terwijl veel kinderen op het schoolplein juichen, lopen en hun vrije gang gaan, zijn er ook enkele kinderen, voor die de pauze op het schoolplein meteen ook een hele grote uitdaging betekent. Voor hen moet een ruimte ter beschikking staan, waar ze zich kunnen verstoppen, de speelplaats kunnen zien en het gebeuren kunnen observeren. Ze hebben een extra behoefte aan aandacht en zorg nodig. Hier moet de leerkracht op in spelen kunnen. (Caminada & Leenders, 2012)

Maar ook heeft de leerkracht de zogenoemde plicht toezicht te houden over het schoolplein. Afhankelijk van leeftijd, rijpheid, aantal leerlingen en opbouw van het schoolplein kan de omvang en intensiteit van de pleindienst veranderen. Het doel is om op de kinderen te letten, dat ze zich zelf geen pijn doen en elkaar geen pijn doen. En dit brengt een grote uitdaging met zich. Een leerkracht is tegelijk ervoor verantwoordelijk, naast al de regels voldoende vrijheid te bieden, om zelfstandigheid en eigenverantwoordelijkheid te kunnen leren - wat de belangrijkste doelen van de opvoeding op school zijn. De vrijheid mag niet te zeer begrensd zijn, om precies deze gevaren ook tegen te kunnen komen. Want alleen door de confrontatie met gevaren, kunnen de leerlingen ook pas echt begrijpen, wat gevaren zijn en hoe ermee om te gaan is. Een veilige vormgeving van de toestellen en het gesprek over gevaren en regels op het schoolplein in het onderwijs zijn daarom noodzakelijk. (Besele, 1999)

Schelhorn (2001) geeft aan, dat je vallen ook alleen kunt leren door zelf te vallen: "...Fallen lernt man nur durch Fallen...". (Schelhorn, 2001, p.47v) De kinderen moeten goed op het echte leven worden voorbereid. Grenservaringen zijn hiervoor noodzakelijk. Het ondersteunt een gezonde leerproces en ontwikkeling, om dingen te kunnen ervaren, beleven en uiteindelijk te kunnen begrijpen. Pas door eigen zinnelijke waarnemingen is dit mogelijk. De kinderen hebben vaak voldoende grenzen in hun leven, wat door de volwassenen bepaald is. Maar echt leren, doen de kinderen wel het best, als het niet bestemd is, als de kinderen een eigen beeld over gevaren door eigen gevoelens en indrukken kunnen opstellen en daardoor het vertrouwen in zich zelf en zijn eigen vaardigheden ervaren. (Schelhorn, 2001) Het nemen en de bewustwording van risico's moet worden gestimuleerd, ongelukjes zijn een onderdeel van het spel. "Inschatten en omgaan met risico's is een vaardigheid die ontwikkeld, geoefend en verfijnd moet worden als we niet ondermijnd willen worden door grote angst of roekeloosheid." (Caminada & Leenders, 2012, p.83)

Hiermee is niet bedoeld, de veiligheidseisen helemaal niet na te komen, en zoveel mogelijk onnodige risico's te vermijden, vooral omdat jonge kinderen zo impulsief zijn, maar wel is steeds te denken aan het feit: "Door vallen en opstaan word je groot!" (Caminada & Leenders, 2012, p.83v)

4.4. De cultuur van Gambia

4.4.1. historie

Geweld, slavernij en kolonisatie zijn begrippen, die in de geschiedenis van Gambia steeds weer terug te vinden zijn. Maar een uitgebreide beschrijving van de geschiedenis over Gambia is nog niet lang te volgen. Pas sinds het 15e eeuw toen de Portugezen naar Gambia kwamen, doordat ze goud en waardevolle zaken ontdekten, kan het historie van Gambia achtervolgd worden. De reden hiervoor is, dat het historie daarvoor alleen werd doorverteld en niet werd opgeschreven, omdat de mensen in het westelijke deel van Afrika nog niet konden schrijven en lezen.

De eerste informatie is terug te vinden in het jaar 700. De mensen die er toen leefden, lieten een stenen cirkel terug, wiens betekenis men tot

vandaag nog steeds niet helemaal duiden kan. Enkele theorieën duiden alleen erop, dat het gaven moeten zijn, doordat er menselijke overblijfselen werden gevonden. Er bestaan veel verhalen en anekdotes over Gambia, maar geen feiten. Te wijten zijn alleen enkele verhalen over slavernij in de geschiedenis door onderzoeken in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië.

Ook door de geschiedenis van Europa en Arabië is bekend, dat de mensen vanuit het Noorden van Afrika richting het binnenland stroomden. Doordat de mensen zich gingen vestigen, wisselden de mensen elkaars leefstijlen uit en stammen ontwikkelden zich. Het goud bevorderde de handel, waardoor niet alleen zout maar ook een hele andere aspect van de cultuur over werd gebracht: Opeens verscheen naast het geloof in haar eigen goden ook de islamisme.

Het goud en de handel hiermee leverden veel volgende oorlogen op, waardoor ook de slavernij ontstond. Een belangrijke reden hiervoor is, dat de mensen in Gambia een gemakkelijke prooi vormden, doordat de eigen ontwikkeling van het land Gambia beperkt was door de armoede en primitiviteit. Het nu genoemde eiland "James Island", werd 1482 een belangrijke handelspost van de instromende Portugezen, die het gebied langs de rivier Gambia innamen. De Britten begonnen met de eerste slaventransport van Gambia naar het buitenland Groot-Brittannië, en later ook naar de Verenigde Staten en West-Indië. Ze namen snel ook het eiland in. Kannibalisme en oorlogen hoorden bij de armoede van het alledaagse leven. De handel van slaven betekende ook, dat zelfs de kinderen werden verkocht.

Ongeveer tussen 1681 en 1783 vochten de Britten en Fransen tegen elkaar om het land met als resultaat, dat Senegal toe werd gekend aan de Fransen, en Gambia aan de Britten. De duidelijke grenzen van het land werden later, rond 1884, bepaald. 1807 was er een eind aan de slavernij te zien die vastgelegd werd in een wet door het Britse parlement. De armoede was nu duidelijk te zien.

Doordat de koloniën van Groot-Brittannië veel gekritiseerd werden, gaf de laatste Britse gouverneur de koloniën op. Op 18 februari 1965 kon Gambia zich als een onafhankelijke republiek met Sir Jawda Jawara als eerste president van het land, noemen, 1970 werd het zelfstandig.

Volgens Senegal ontwikkelde Gambia zich te langzaam, waardoor de discussie om een samenwerkingen tussen de twee landen uitliep. Gambia bleef sindsdien zelfstandig. Trotsheid liet geen ruimte voor ideeën van andere landen voor hun ontwikkeling.

De eerste president Sir Jawda Jawara was niet lang president. Een samenzwering tegen hem zette hem uit de macht in 1994. Door het vormen van een eigen krijgsmacht door de burgers was de macht eerst bij het militaire, na de verkiezingen in 1996 bij Jammeh, een leider van de staatsgreep. Een parlementaire democratie werd hersteld. Rond deze tijd waren er negatief reisadviezen vanuit Groot-Brittannië gegeven, die het toerisme en de daaruit volgende inkomsten voor het land stopten. Hoewel de zelfstandige staat Gambia onafhankelijk wilde zijn van de invloed van Groot-Brittannië op het toerisme, maakt het nog steeds deel uit van het Britse Gemenebest. Bovendien is Gambia een lid van de Verenigde Naties, een lid van de Unie van Onafhankelijke Staten en Ecowas, de Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten, en een lid van de Afrikaanse Commissie voor Mensen- en Volkerenrechten. (De Waard, 2013)

4.4.2. Klimaat en omgeving in Gambia

(GoogleMaps)

Gambia ligt in het Westen van Afrika en wordt omringt door Noord- en Zuid Senegal. Het is een land met een lengte van ongeveer 400 kilometer en een breedte van ongeveer 40 tot 50 kilometer. Gambia is een lange strook land (zie kaart). De hoofdstad is Banjul. Op een oppervlakte van 11.300km² wonen 1,4 miljoen mensen, daarmee is Gambia een van de meest dichtbevolkte landen van Afrika. Met zijn tropisch savanne klimaat hoort het land tot de tropische klimaatzones. Gambia heeft tropische temperaturen die overdag tussen de 31 en 38 graden liggen gedurende het hele jaar. In de zomermaanden daalt de temperatuur slechts zeer langzaam op het moment dat de avond invalt. Aan het einde van de nacht daalt de temperatuur heel snel naar ongeveer 23 tot 24 graden waarna de temperatuur binnen enkele uren alweer omhoog schiet boven de 30 graden. In de winter is het 's nachts iets koeler; de minimumtemperaturen liggen in de wintermaanden gemiddeld rond de 18 tot 20 graden. De Gambianen kennen twee seizoenen: de zeer droge periode en de regenseizoen. Van eind oktober tot begin juni is het droog in Gambia en weinig tot geen buien te vinden. Vanaf de tweede helft juni tot de tweede helft oktober regent het bijna de helft van de dag met veel buien. De luchtvochtigheid is hoger en daardoor ontstaat meer kans op regen.

Uit de tabel is op te nemen dat de maanden maart, april en mei de warmste en zonnigste maanden zijn. Door de woestijnwind uit noordoostelijke richting kan de temperatuur zelfs tot 40° oplopen. De luchtvochtigheid is in de maanden december, januari en februari gedaald en de temperatuur licht bij 32 tot 34 graden. Doordat de kans op regen onder nihil valt, is Gambia in deze maande een plek voor winterzonvakantie. (Klimaatinfo, 2014)

	gemiddelde maximum temperatuur (°C)	gemiddelde minimum temperatuur (°C)	gemiddeld aantal uren zon per dag	gemiddeld aantal dagen neerslag per maand	gemiddeld aantal mm neerslag per maand	gemiddelde zee temperatuur (°C)
januari	32	16	8	1	nihil	22
februari	34	17	9	1	nihil	21
maart	35	18	9	1	nihil	21
april	36	18	10	3	nihil	22
mei	35	20	10	7	☔	24
juni	34	23	8	14	☔☔☔	27
juli	33	24	7	17	☔☔☔☔☔	28
augustus	32	24	7	18	☔☔☔☔☔	28
september	32	23	7	16	☔☔☔☔☔	28
Abel	33	22	8	13	☔☔☔	28
november	33	19	9	6	☔	28
december	32	17	8	3	nihil	25

nihil = 0-5 mm • ☔ = 6-30 mm • ☔☔ = 31-60 mm • ☔☔☔ = 61-100 mm • ☔☔☔☔ = 101-200 mm • ☔☔☔☔☔ = meer dan 200 mm (Klimaatinfo, 2014)

Door het savanne klimaat vind je in Gambia vooral savannebegroeiing met graslandschappen, grote struiken en wat bomen, maar geen grote stukken tropische regenwoud. In het Zuiden van het land groeien wel een aantal bossen met vruchtdragende bomen, bijvoorbeeld citroenbomen. De voor Gambia typische “baobab” of “apenbroodboom” kun je vooral in het Noorden zien. Gambia wordt in de lengte doorsneden door de Gambia rivier, welke omgeven is van een moerassig gebied. Daardoor is een mangrovebegroeiing ook te vinden met de erbij horende dier- en vissoorten.

De belangrijkste bron van inkomsten voor het land is de landbouw en de steeds groeiende toerisme. (De Waard, 2013)

4.4.3.Cultuur

Voor de cultuur West-Africas heeft veel invloed gehad op de Gambiaanse cultuur, waaronder vooral Ghana, Senegal en Mali.

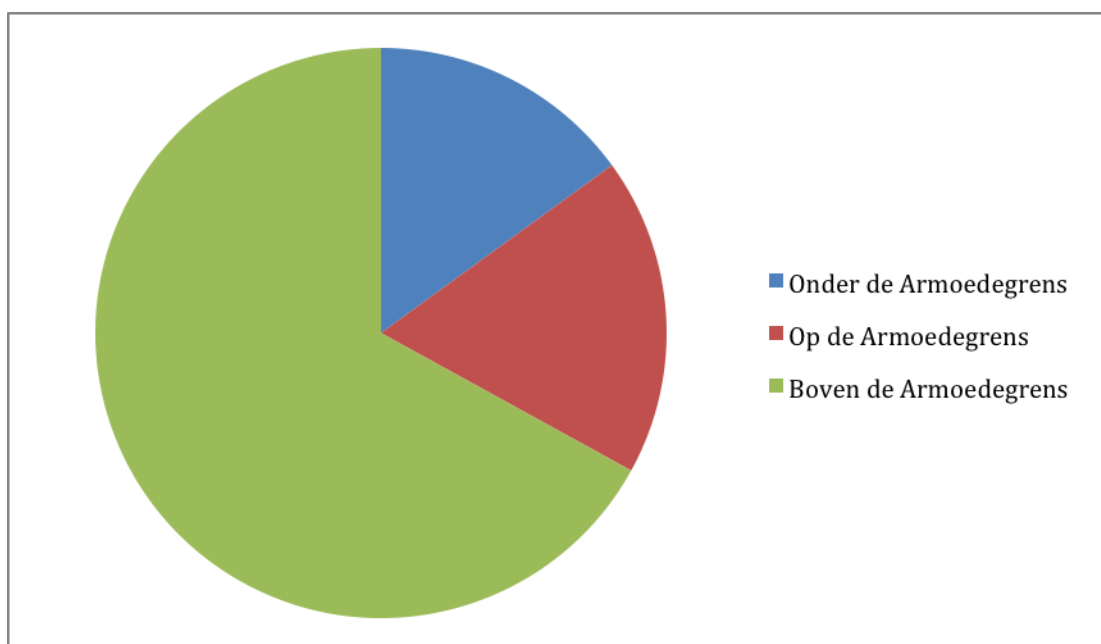
15 verschillende stammen, met ongeveer 30 verschillende talen vormen de cultuur van Gambia. De belangrijkste stammen zijn hier de: Madinka, Wolof, Fula en Jola. Maar de officiële landstaal is Engels, hoewel er zijn nog steeds veel Gambianen zijn, die alleen maar de inlandse talen spreken. Dit komt omdat het onderwijs in Gambia niet verplicht is. Mensen met een inkomen zijn in staat om hun kinderen onderwijs te laten volgen, doordat ook de kinderen thuis niet veel te hoeven helpen.

De families leven in zo genaamde ‘compounds’, in kleine leefgemeenschappen. Het grootste deel Gambianen is Islamitisch, dit zijn rond 90% van de bevolking. De overige 10% verdelen zich over de anglicaanse en rooms-katholieke kerk. (Vakantiegambia, 2011)

De mensen in Gambia zijn bekend voor vriendelijkheid, gastvrijheid, dankbaarheid en hun gevoel voor ontspanning. Ze leven volgens het motto: “We doen het morgen wel...misschien” en “No probleem in the Gambia”. (Vakantiegambia, 2011)

Doordat het grootste deel van de bevolking geen betaald werk heeft is Gambia een erg arm land. (Vakantiegambia, 2011) Maar er zijn wel rond 1,5 miljoen werknemers geregistreerd, die meestal twee banen hebben. Het gemiddelde inkomen ligt bij 1200 dalasi per maand. (De Waard, 2013)

Het te kort aan goede scholing, stromend water en elektriciteit hoort bij het leven. (Vakantiegambia, 2011) Maar door de vruchtbare bodem en het visrijke water hoeft er niemand in Gambia honger te lijden. Dat betekent niet, dat er geen armoede te zien is. In Gambia wordt onderscheid gemaakt tussen de armoedegrens op het gebied van voedsel en op het gebied van levensonderhoud. De armoede op het platteland is hier op alle gebieden hoger dan in het westen van het land. Het zelf opgestelde diagram maakt de armoede in Gambia aanschouwelijk. In het hele land leven 15% onder de armoedegrens, 18% erop en 67% boven de armoedegrens. (De Waard, 2013)

Het klimaat en de natuur van Gambia bepalen de exportproducten. Door het vruchtbare land en het visrijke water vormen naast visserij en visverwerking, land- en tuinbouw het grootste deel. Ook het toerisme behoort bij de hoogste prioriteiten van de economie. Voor alledaagse producten is Gambia afhankelijk van de import uit anderen landen, hierdoor is de handelsbalans niet in het evenwicht. Dit heeft weer tot gevolg, dat Gambia op ontwikkelingshulp is aangewezen. (De Waard, 2013)

De gezondheidszorg in het land is niet veel ontwikkeld. Terwijl alle Gambiaan recht hebben op gezondheidszorg zijn er te weinig klinieken en artsen, wat betekent, dat op één bed rond 1200 inwoners terecht komen. Elk arts in het land zou 15.000 Mensen moeten verzorgen. Dit heeft bijvoorbeeld ten gevolg, dat per 1000 bevallingen 68 doodgeborenen voorkomen. Ook de

kindersterfte ligt bij kinderen onder de 7 jaar bij ongeveer 77 kinderen per 1000 kinderen.

Binnen de Afrikaanse landen is HIV een belangrijk thema. Maar een aantal van de hoeveelheid van HIV-besmette mensen is niet mogelijk, aangezien de drager van HIV streng kan worden bestraft. Uit onderzoek in 2007 bleek dat rond 0,9% van de volwassen bevolking HIV heeft, maar er kunnen wel inwoners zijn die niet weten dat ze de virus hebben of dit niet durven aan te geven. (De Waard, 2013)

In Gambia is er een museum over de Afrikaanse kunsten en historie te vinden. Het zou voor toeristen en scholen de mogelijkheid bieden om in aanraking te komen met de Afrikaanse cultuur. In de samenwerking met Duitse kunstenaars zou een school opgericht worden voor kunstopleiding, binnen de school zouden Nederlandse en Zweedse artiesten lessen verzorgen. De regering en de Gambianen hebben belangstelling ervoor om ook de toeristen te confronteren met de cultuur en historie van het land. Verder zou de historie bewaard en beschouwd worden aan de buitenwereld. (De Waard, 2013)

4.4.4. Gambiaans schoolsysteem

De regering in Gambia ondersteunt het onderwijs vanaf de basisschool. 4 % van de nationale inkomen gaat naar het gehele onderwijs – de lagere, de middelbare en hogere scholen. Dit betekent maar niet dat alle mensen kunnen schrijven en lezen; het zijn 27 % van de bevolking die is geschoold, een hoger percentage kan lezen en schrijven. Dit is te herleiden tot het achterstand van de basiseducatie in Gambia. Er zijn slechts 40 % van de Gambianen boven de 15 jaar die kunnen schrijven en lezen. Daarvan beheersen meer mannen als vrouwen deze basisvaardigheden.

(De Waard, 2013)

Het lagere basisonderwijs is gratis, maar onderwijs in Gambia is niet verplicht en een leeftijd is ook niet voorgeschreven. Dit is de reden daarvoor dat een groot deel van de bevolking niet naar school gaat, aangezien de bijdrage van de kinderen op het werk en de huishouding thuis noodzakelijk is. Een tweede reden is, dat een financiële toeslag van de ouders gevraagd wordt voor uniform, schoolfonds en leermaterialen - voor veel ouders is dit

niet mogelijk. Door middel van particuliere stichtingen vanuit het buitenland wordt het kleuteronderwijs verder ontwikkeld en financieel ondersteund, zodat meer kinderen naar school kunnen gaan. (Njie, 2014 & De Waard, 2013) Deze particuliere scholen, ook ngo-scholen (non-governal-organisation scholen) genoemd, zijn gesticht en worden ondersteund door de stichtingen. Maar de meeste scholen zijn gesticht en onderhouden door de overheid.

Ook is er een onderscheid te maken tussen de door of vanuit een godsdienstige groepering gestichte scholen en de overige scholen. De overige scholen staat de islam centraal, hier wordt de koran onderwezen. Het volgen van arabische lessen is verplicht, hoewel er heel weinig mensen in het land de Arabische taal beheersen en spreken. Bovendien zijn er nog missiescholen in Gambia te vinden. Deze scholen maken het mogelijk het onderwijs helemaal kosteloos te volgen. Ze zijn gesponsoord door particulieren, instellingen en bedrijven. Het volgen van de openbare basisscholen brengt zoals eerder al genoemd schoolkosten met zich. Op sommige scholen is het betalen van het schoolgeld per semester mogelijk. Doordat niet alle ouders dit bedrag elk semester, dus alle drie maanden, het bedrag kunnen betalen, kunnen enkele kinderen de semester niet opeenvolgend doorlopen. Dit heeft tot gevolg dat in één klas kinderen van verschillende leeftijden zitten. (De Waard, 2013)

Het Gambiaan schoolsysteem is gebaseerd op het Britse schoolsysteem. Dit zal de tabel tonen: (Njie, 2014)

Education	School/Level	Grade	Age	Years
Nursery		0	4	2 - 3
Primary	Lower Basic School	1 - 6	7 - 13	6
Middle	Upper Basic School	7 - 9	13 – 16	3
Secondary	Senior Secondary School	10 - 12	16 - 19	3
Tertiary	University			4

In Gambia zijn rond 368 “Lower basic scholen” en 89 “Upper basic scholen” te vinden. Onderwezen worden de kinderen op deze scholen in het Engels. (Njie, 2014)

De in 2002 ontwikkelde onderwijswet in England beschrijft dat ze een uitgebalanceerd en breed studiepakket die de spirituele, morele, culturele, geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van de leerlingen van de school en van de maatschappij bevordert. (Njie, 2014)

Op een rooster van een kind op de nursery and primary school, welke bij de lower basic scholen horen, zijn de volgende vakken opgesteld: french (Taalonderwijs in het Fraans), social and morals development (sociaal-emotionele ontwikkeling), languages (taalonderwijs in het Engels), phonics (beginnende geletterdheid), creative development (beeldende vorming), mathematics (reken- en wiskundeonderwijs), knowledge development (wereldoriëntatie) en physical development (bewegingsonderwijs). Het laatst genoemde vak, welk de kinderen één keer in de week zouden moeten volgen, is kritisch te bekijken: uit ervaringen bleek dat de kinderen in Gambia zo goed als geen bewegingsonderwijs en daarmee geen bevordering in de lichamelijke ontwikkeling ervaren. Dat betekent dat de lichamelijke ontwikkeling binnen het onderwijs in Gambia geen belangrijk tot helemaal geen plek krijgt in het schoolsysteem. Ook het speelse leren komt in Gambia niet aan de orde, kinderen wordt niet de ruimte gegeven in het onderwijs om te spelen. Ze hebben niet de mogelijkheden om spelenderwijs dingen te leren en te ontdekken. (bron)

Gemiddeld volgen de Gambiaanse kinderen 7 jaar het onderwijs. Veel kinderen in Gambia worden al vroeg van school weer afgehaald. Zodra de kinderen de noodzakelijke vaardigheden zoals lezen, schrijven en rekenen beheersen, moeten ze thuis gaan helpen. Het blijkt, dat 55% van de kinderen in Gambia daarom geen vervolgopleiding kunnen doen. Dit is ook de reden van de beperking in het spreken van de Engelse taal. Een andere reden is, dat na het basisonderwijs de kosten voor het vervolgonderwijs op de middelbare en hogere scholen volledig van de ouders moet worden gedragen. Dit kunnen tussen 7500 tot 2000 dalasis per kwartaal zijn – dit is afhankelijk van de opleiding. Er zijn intussen enkele universiteiten in Gambia te vinden, het is een begin gemaakt in de universitaire opleidingen, vooral in de landbouw. Maar veel leerlingen gaan naar de Verenigde Staten, Groot-Brittannië of Frankrijk om te gaan studeren. (De Waard, 2013)

4.4.5.Culturele achtergrond in betrekking tot spelgewoonten

Wat kinderen spelen, waar kinderen spelen en waarmee ze spelen, hangt af van de manier waarop kinderen leven.

Er zijn heel veel spelletjes die overal in de wereld gespeeld worden. 'Mens erger je niet' kennen ze zowel in India als bij de indianen. Het spel krijgt alleen een andere naam. Toch zijn er ook enorm veel verschillen. Afhankelijk van de manier waarop de kinderen leven, worden er andere spelletjes gespeeld en ander materiaal gebruikt. Bijvoorbeeld mensen die voortdurend rondtrekken, zullen niet veel speelgoed hebben. Zij zullen vooral met natuurmateriaal spelen. Blaadjes, takjes, etc. zijn heel goed speelmateriaal die ze in de natuur kunnen vinden en weer kunnen laten liggen. De mensen in Europa hebben vooral speelgoed dat in winkels te kopen is.

In landen zoals Gambia waar de mensen echt arm zijn, zullen de kinderen hun speelgoed vooral zelf moeten maken of met speelgoed spelen wat ze vanuit buitenlandse donaties hebben gekregen of die door stichtingen werden gestuurd. Doordat het zo warm is, wordt hier vooral buiten gespeeld. (Speelgoedmuseum Mechelen, 2011)

Veel tijd om te spelen hebben de Gambian kinderen niet, omdat ze moeten werken. Toch zijn er heel wat spelletjes uit Afrika afkomstig. De spelletjes die gespeeld worden, hebben vaak te maken met hun bijgeloof. Mensen in Afrika geloven in verschillende goden en natuurkrachten. Deze kunnen de mensen goedgezind stemmen, als ze in een spel winnen om vervolgens bijvoorbeeld geholpen te worden door de goden bij het winnen van een oorlog.

De spelletjes zijn eenvoudig en makkelijk zelf te maken. De benodigdheden halen de Gambianen uit de omgeving, het speelveld kan in de zand of op de grond getekend worden en de spelletjes zijn binnen en buiten mogelijk. Maar ook Gambia heeft een aantal spelletjes die voor hun land typisch zijn zoals: Mancala, Mti, Ngoli, Nyakua en Mpira. Deze spelletjes hebben een speelveld nodig en worden vooral door mannen voor of in hun compound gespeeld, terwijl kinderen eenvoudige spelletjes op de straat prefereren, zoals tikkertje of verstoppen. (Bleyenbergh, 2000)

5. Onderzoeksaanpak

5.1. Onderzoeksgroep

Het doel van mijn onderzoek is het een rijke en stimulerende speel- en leeromgeving op het schoolplein in Gambia in te richten, zodat de kinderen er een brede ontwikkeling kunnen ervaren. Het onderzoek voer ik daarom ook in Gambia, een klein land in het Westen van Afrika, uit. In Latrikunda, een kleine stad in Gambia, wil ik het spelgedrag en de daaruit te trekken behoeftes van de kinderen op de Marie Rita Nursery School onderzoeken.

De 118 leerlingen zijn tussen de 2 en 7 jaar oud en verdelen zich over 4 groepen, de nursery 1, 2 en 3, nursery 2 is over twee groepen verdeelt. De kinderen op deze scholen wonen rond de school in meest arme families. Het schoolgeld dat aan de ouders gevraagd wordt bedraagt € 75,00,- per jaar.

Uit verhalen van Marie en vorige groepen is duidelijk geworden, dat er meer kinderen op de school willen en ook veel ouders hun kinderen naar deze school willen sturen maar er geen ruimte voor meer kinderen is.

De school beschikt op het moment van het vertrek van de vorige studentengroep in november 2013 over drie klaslokalen, een opslagruimte en kantoor, een jongens en meisjes wc en een keuken, welke nog niet helemaal uitgebouwd is.

Op de school werken 7 leerkrachten, zes groepsleerkrachten en de France leerkracht. De directrice Marie heeft de school opgezet.

De onderzoeksgroep betreft kinderen uit elk klas en alle bouwen, waardoor kinderen van verschillende leeftijden, interesses en geslachten worden betrokken in het onderzoek. Bovendien zitten in mijn onderzoeksgroep ook alle leerkrachten van de Marie Rita's school.

5.2. Onderzoeksstrategie

Ontwerpend onderzoek is een creatieve onderzoeksmethode die het mogelijk maakt om verschillende ideeën te onderzoeken en uit te werken. Typisch hierbij is dat er vaak 'out of the box' wordt gedacht. De resultaten hiervan zijn geen bindende plannen, maar een voorstellend ontwerp voor een mogelijke oplossing van het probleem.

Zo wil ik met behulp van het onderzoek over een ontwerp van een speeltuin op de Marie Rita School een mogelijk ontwerp bieden voor een stimulerende speel- en leeromgeving op het schoolplein voor de veelzijdige ontwikkeling van de leerlingen. Door middel van observaties, interviews, verzamelingen van data in Gambia en een literatuurstudie wil ik dit mogelijk maken.

Voor een goede verzameling en vervolgens verwerking van de data is een goed georganiseerde planning voorafgaand belangrijk.

In eerste instantie heb ik het probleem geanalyseerd om een duidelijk doelstelling te kunnen formuleren. Met behulp van een literatuurstudie kon ik vervolgens een planning ontwikkelen voor het verblijf en de uitvoering van het onderzoek in Gambia - de aspecten die ik in Gambia wil gaan onderzoeken.

Met behulp van de literatuur kon ik een observatieformulier opstellen, die me als handleiding voor een gecontroleerde observatie van kinderen en leerkrachten zal dienen.

Ook heb ik als een onderzoeksinstrument voor een enquête gekozen, die ik in Gambia wil gebruiken, om me een beeld te maken van de visie van de leerkrachten op een stimulerende leer- en speelomgeving voor kinderen op de betreffende school.

Een derde onderzoeksinstrument zijn observaties van de lessen op de peuterspeelzaal en basisschool – enerzijds van de door de leerkrachten gegeven lessen maar ook de door mezelf ontworpen lessen. Met behulp van mijn ontworpen lessen wil ik me vooral een duidelijk beeld vormen van de wensen en voorstellingen van de kinderen van een rijk ingerichte schoolplein. Door de observaties van de door de leerkracht gegeven lessen, wil ik duidelijk maken, in hoeverre de kinderen in een veelzijdig ontwikkeling al worden gestimuleerd. De leerlingen en leerkrachten wil ik niet alleen tijdens lessen observeren, maar ook tijdens de pauze, tijdens bewegingsonderwijs en tijdens een uitstapje naar een speeltuin. Een goed en uitgebreid onderzoek in de literatuur is voor al mijn onderzoeksinstrumenten noodzakelijk.

Vervolgens kan ik de uitkomsten van de onderzoeksactiviteiten analyseren en reflecteren. Met behulp van het ontwerpend en kwalitatief onderzoek wil ik tot slot een voorbeeld van een ontwerp van een breed stimulerende schoolplein voor de kinderen op de Marie Rita school tonen.

5.3. Ethische aspecten

Doordat ik voor een kwalitatieve onderzoek heb gekozen, betreffen de uitkomsten van het onderzoek vooral de Marie Rita's school. Deze aanpak brengt een specifiek ethische problematiek met zich. De uitkomsten van mijn onderzoek zijn niet meteen vertaalbaar naar andere scholen, maar is vooral voor deze school bedoeld. Wel zijn structuren vergelijkbaar maar niet in het algemeen geldig. Elke school levert zijn eigen voorstellingen, visies, doelen en mogelijkheden op en elk school prikkelt andere behoeftes van de kinderen die wederom andere faciliteiten voor een planning voor een schoolplein open legt.

In mijn theoretische kader, in het ontwerp van de onderzoeksinstrumenten (enquête, observatieformulier, lesvoorbereidingen) en in de conclusie ga ik de kennis van diverse auteurs gebruiken, alsmede citaten om de interpretatie en resultaten voor de lezer duidelijk te beredeneren. Pas door de verwijzen toon ik de wetenschappelijke waarde aan en zo ook een zekere testbaarheid van mijn werkstuk.

Persoonlijke gegevens van leerlingen en leerkrachten, ga ik in mijn onderzoek niet benoemen, behalve die van de directrice Marie Jarju, zodat een vervolging van de personen niet mogelijk is.

Doordat wij het onderzoek gezamenlijk hebben gemaakt, zijn de observaties door twee personen uitgevoerd, wat een duidelijker en meer objectief basis voor ons uitkomsten voor ons onderzoek oplevert.

6. Onderzoek

6.1. Beschrijving Marie Rita's school met betrekking op inrichting van het schoolplein

De Marie Rita's nursery school, met rond 120 leerlingen en 7 leerkrachten ligt in het midden van een woonwijk in Latrikunda, in the Gambia. Links van de school is er een café te vinden en rechts van de school een soort parkeerplaats of garage.

Een stenen muur en een golfplaathek, die niet aan elkaar vast zitten sluiten de school van deze omgeving af. Verder worden de kinderen en de school door een boom en struiken van de straat beschermd. De toegangsdeur is opgericht door een golfplaat, een boomstam en een traliehek, die niet in de bodem of op een andere manier ergens aan vast gemaakt is; de deur leunt aan de muur.

Het schoolplein is vierkant ; het is één groot plein die niet is ingedeeld in verschillende gebieden en zijn afscheidingen niet herkenbaar. Het plein voert tussen twee gebouwen naar een kleine ruimte, waar de toiletten te vinden zijn. Grote en vaste speeltoestellen, behalve een oude en kapotte basketbalring, kom je op het schoolplein niet tegen.

De vier gebouwen zijn van steen met een golfplaat als dak. De ramen in de gebouwen zijn gaten in de muur, zonder glas erin of dergelijke bescherming. Vóór sommige gaten kun je een kleed vinden, die bedoeld zijn om kinderen tegen wind, zon en regen te beschermen.

In het rechte gebouw zijn vier lokalen naast elkaar te vinden, waarvan drie als klassenruimtes en één als berging en administratieruimte gebruikt worden. Het gebouw er tegenover

is ingedeeld in twee ruimtes, een klassenlokaal en een ruimte wat tot data nog verbouwd wordt, die als berging en administratie zou dienen. Door deze verbouwing zijn op het schoolplein veel voorwerpen voor de werkzaamheden te vinden; zandheuvelds en karren zijn voorbeelden hiervan. Verder kun je aan de achterkant van het schoolplein een gebouw vinden die ooit een keuken zou worden, maar sindsdien gebruikt wordt als een soort schuurtje, aangezien het door de drie muren en het dak makkelijk te bereiken is. Aan de rechter kant van dit gebouw, dus tussen de 'keuken' en de klaslokalen is een hoek te vinden, waar borden, houten stokken, voorwerpen van plastic of voor bouwwerken en ook afval zichtbaar geplaatst wordt. Aan de andere kant van de "keuken" is het wc. Afgescheiden van de twee muren van de gebouwen is een kleine ruimte herkenbaar, waar emmers en een grote cisterne staan. In deze ruimte zijn aan de drie deurtjes naar de wc te vinden. De drie wc's met drie emmertjes om handen te wassen ervoor, zijn ingedeeld voor jongens, meisjes en de leerkrachten. De wc's moeten de kinderen zelf spoelen met water uit de cisterne, waar ze twee van hebben. De tweede staat voor het linker gebouw. De deuren van de wc's werken niet meer goed, waardoor er groot gevaar voor verwonding voor de kinderen is ontstaan. De deuren zijn van golvenhek en hebben scherpe punten.

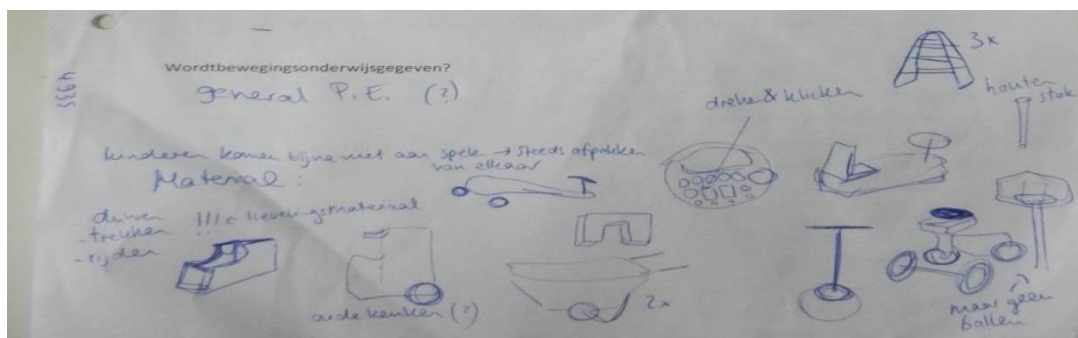
Op het schoolplein staat een bank waarop ongeveer acht kinderen plaats kunnen nemen. Verder hebben de kinderen de mogelijkheid om op het kleed, wat tijdens de pauze wordt uitgerold en op de verhoging tot het rechte schoolgebouw te gaan zitten. Het kleed biedt tijdens de pauze een ruimte voor rust, waarop kinderen kunnen eten en drinken. De kinderen weten dat

ze op het kleed alleen zonder schoenen mogen zitten en eten, het heeft de functie van rust. Het kleed wordt steeds neergelegd op een plek waar schaduw is. De leerkrachten nemen stoelen uit de klassen mee naar buiten om te gaan zitten.

Het aanbod van speelmaterialen is beperkt, aangezien veel toestellen al stuk zijn, zoals de wielen die van karren missen en de bal onder de springbal. Opvallend is dat behalve deze beschadigde speelgoederen geen grote en andere speeltoestellen te vinden zijn, terwijl in de berging en

in de garage van de directrice Marie veel materialen waaronder ook speelgoed liggen, die niet ingezet worden. Ze lijken nog ongebruikt, sommige zijn zelfs nog ingepakt.

Het gebied rond de wc heeft verschillende functies. Het kan gezien worden als een terugtrek gebied waar de kinderen zich kunnen verstoppen en een plek vinden om zich van anderen af te schermen. Het schoolplein is met de ruimte voor de wc niet tegelijk te overzien, het is als een dode hoek op het schoolplein te beschrijven. Tot de dode hoeken op het schoolplein tellen ook de hoek achter het gebouw en de openstaande en donkere klassenruimtes. Onder de bomen en in de klassenruimte zijn de kinderen voor zon en regen beschermd. Vanwege het tropische klimaat mogen de kinderen tijdens de pauze gedurende de zomermaanden niet veel bewegen, aangezien het schoolplein tochtvrij is en de kinderen zo te veel zweten, waardoor de kleren snel vies worden.

Drinken kunnen de kinderen het water uit de cisterne. Maar omdat dit water niet helemaal schoon is nemen de meeste kinderen naast een lunchpakket ook een flesje frisdrank of water mee. Als prullenbak wordt of een doos, of de hoek achter het gebouw of de schuur gebruikt.

Behalve een kleine plant aan de muur, de boom bij het hek, die de kinderen schaduw biedt en het schoolplein van de straat afschermt, zijn er geen verdere groene beplantingen op het schoolplein te vinden.

Soms kun je een aantal kippen op het plein zien die door het hek op het plein komen lopen.

6.2. Observatie lesgeven onder de aspecten van betrekking van de schoolplein en bewegingsaanbod

De kinderen op de Marie Rita's nursery school worden in het Engels onderwezen, hoewel de leerkrachten ook vaak naar Wolof, de moedertaal van de kinderen uit dit gebied, wisselen, om duidelijker uitleg te geven. Dit is vooral in de klassen voor jongeren kinderen zichtbaar. Niet alleen tijdens de pauze ook tijdens de lessen spreken leerkrachten en leerlingen vaak in het Wolof.

De kleine klassenruimtes op de Marie Rita's school zijn eenvoudig ingericht. Er zijn een aantal stoelen en tafels voor de kinderen te vinden; aan de muur een bord en een tafel voor de leerkracht. In de ruimtes kun je weinig tot helemaal geen versiering zien. De versiering die er is, zijn werkstukken van de kinderen die van de vorige Nederlandse groep studenten één jaar geleden werden onderwezen.

De opstelling van tafels en stoelen voor de kinderen in geen bepaalde volgorde opgesteld, er is voor ons geen duidelijk structuur herkenbaar. Soms zitten wel twee of meer kinderen aan een tafel. Ook moeten sommige kinderen over stoelen en tafels klimmen om tot hun plek te kunnen komen. Doordat de kinderen geen vaste plekken in de klas hebben wordt er ook geen rekening met de grootte van de kinderen gehouden; soms zitten wel grote kinderen voor kleine kinderen.

Op het rooster van alle kinderen is één keer per week “general P.E.” (bewegingsonderwijs) ingepland - maar tijdens ons verblijf werd deze les steeds door een ander vak vervangen.

Day	8:40-9:20	9:20-10:00	10:00-10:40	10:40-11:20	11:20-12:00	12:00-12:40	12:40-1:00
Monday	Physical Development	Creative Development	Physical Development	French	Language Development	Phonics	
Tuesday	Creative Development	Physical Development	Knowledge Development	Language Development	Mathematics Development	Phonics	
Wednesday	Language Development	French	Phonics	Mathematics Development	Knowledge Development	French	
Thursday	Knowledge Development	Creative Development	Mathematics Development	Language Development	Phonics		
Friday	Revision of S.U & N.U	General P.E.					

Tijdens de lessen schijnen de leerkrachten heel strikt te zijn, dit wordt duidelijk doordat de kinderen zodra de leerkracht de klas binnen komt heel stil zijn. Vaak is vanuit buiten alleen de harde stem van de leerkrachten te horen. Opvallend was het gedrag van de kinderen tijdens het verblijf van de leerkracht in en buiten de klas. Zodra de leerkracht het lokaal verliet, waren de kinderen lawaaiiger.

Doordat de leerkrachten de kinderen slaan en dreigen te slaan als de kinderen niet goed luisteren of een antwoord niet goed geven, zijn de kinderen rustig terwijl de leerkracht lesgeeft. Vaak is te observeren, dat de kinderen zo lang de beurt hebben tot dat ze op het goede antwoord komen. Als het antwoord goed is, klappen de andere kinderen voor het kind met het goede antwoord. Maar als het antwoord fout is, wordt hij uit de klas gestuurd, geslagen of uitgelachen.

De lessen op de Marie Rita's school zijn eenzijdig opgebouwd, de leerkrachten stellen een vraag en de kinderen antwoorden, verschillende werkvormen konden wij niet waarnemen. Het lijkt alsof “uit het hoofd leren” centraal staat in het onderwijzen op deze school. Nieuwe onderwerpen leren de kinderen door voor- en nazeggen.

Concrete materialen worden nauwelijks gebruikt. Maar zo vaak als mogelijk tekenen leerkrachten concrete voorbeelden op het bord, zoals bijvoorbeeld verschillende geometrische vormen in het rekenwiskundeonderwijs (driehoek enz.). Dit hebben wij vooral bij de jongste kinderen kunnen zien. Tijdens de

lessen is er geen bewegingsaanbod voor de kinderen, ze zitten tijdens alle lessen op hun stoelen.

Materiaal van buiten wordt niet gebruikt en ook gaan de leerkrachten tijdens de lessen niet naar buiten met de kinderen. Zoals al in Hoofdstuk 6.1 beschreven, zijn er niet veel materialen op de school te vinden. Maar ook de kinderen nemen geen voorwerpen of speelgoed mee naar school. In hun tas zitten slechts een flesje, een lunchpakket en een grijs potlood. Sommige kinderen beschikken ook over een gummetje.

Vaak hebben wij gezien, dat kinderen tijdens de lessen in slaap vallen. Als de leerkracht dit ziet moeten de kinderen wel eens gaan staan, meestal vallen ze dan toch in slaap, ook al staan ze.

6.3. Observatie gedrag op het schoolplein

De observatie van de leerlingen op het schoolplein dient ter registratie van de behoeftes van de leerlingen en welke rol de leerkrachten op dit moment tijdens de pauze spelen. Doordat wij een ontwerp van een speeltuin aan willen bevelen is het van belang een duidelijk beeld te hebben van de concrete situatie. Ons doel is het met behulp van de observaties duidelijkheid over het gebruik van de ruimte winnen, welke speelgewoontes de kinderen laten zien en welk aanbod en mogelijkheden er zijn.

6.3.1. Kinderen

Het schoolplein wordt al in het begin van de dag gebruikt: De kinderen verzamelen hier in rijen, ze zingen liedjes (o.a. de Gambiaanse nationaalhymne) en bidden gezamenlijk. In verschillende rijen van groot naar klein gesorteerd staan de kinderen op het vierkante schoolplein. Ze nemen daarbij bijna het hele schoolplein in beslag.

Voor de eerste pauze zitten de kinderen allemaal in de klassen, er zijn alleen

de verschillende leerkrachten uit de lokalen te horen, of kinderen die in koor iets zeggen. Met de handbel wordt aangegeven wanneer de kinderen naar binnen of naar buiten gaan.

Voordat de tweede pauze begint en de kinderen naar buiten komen legt een leerkracht steeds een vloerkleed op de grond, waarop de kinderen zonder schoenen kunnen gaan zitten en eten. De kinderen nemen hun eten zelf van te huis mee. Maar de kinderen hebben ook de mogelijkheid om bij een vrouw een zakje eten te kopen, die voor school op het schoolplein staat. De meeste kinderen delen hun eten met elkaar. Opvallend is dat dit vooral de meisjes

doen. Na het eten wordt het afval op de grond gegooid, maar de leerkracht herinnert de kinderen steeds er aan om het afval in een prullenbak te gooien.

Tijdens allebei pauzes staat het poort altijd geopend, maar niemand loopt het schoolplein af.

Wel staan soms enkele jonge kinderen voor de school te kijken. Alleen kippen lopen vaak het schoolplein op. Soms is te zien, dat de kinderen de kippen bekijken.

De kinderen van alle leeftijden zijn heel erg geïnteresseerd in voorwerpen die heel nieuw en onbekend voor ze zijn. Zo is onze camera een prikkel voor de kinderen. Ze proberen de camera af te pakken en roepen “Me! Me! Me!” of “Tubab!”. Ze gaan voor de camera poseren en duwen de camera hard na beneden om het foto te kunnen bekijken. Opvallend is dat de kinderen vooral voorwerpen interessant vinden die een ander kind heeft. Daardoor ontstaan vaak vechtpartijen tussen de kinderen; ze pakken elkaars speelgoed af en zetten lichamelijke krachten in om het speelgoed te houden of te krijgen. Dit is vooral bij de jongens te zien of bij oudere meisjes. Hier is een duidelijk agressief gedrag te zien. Bovendien slaan of trappen de kinderen ook tegen het speelgoed, als zij niet aan de beurt mogen komen. Deze reactie is ook te zien als het speelgoed niet zo werkt, zo als zij graag willen.

Verder hebben wij kunnen waarnemen dat de kinderen achter de leerkrachten aan lopen en beginnen met liedjes te zingen, die ze ook in de regelmatige kringactiviteiten zingen.

Zodra een leerkracht opstaat en aangeeft om te gaan zingen, verzamelen zich veel kinderen in het midden van het schoolplein. De leerkracht roept de kinderen bij zich en zet de speeltoestellen aan de kant. We weten, dat deze zing- en dansspelletjes verplicht voor ze zijn om mee te doen. Het speelgoed moeten ze allemaal op een bepaald plek neer leggen, dit gebeurt ook na afloop van de pauze. Maar toch blijven er steeds kinderen op de bank zitten bij het gezamenlijke spelen, ze kijken om zich heen, bekijken de anderen of tekenen met een stokje in de zand. Sommige jongens proberen zelfs muziek op het speelgoed te maken, om een andere activiteit te vinden als het dansen en zingen. Het zingen en dansen wordt vooral in de tweede pauze steeds aangeboden.

Kinderen van alle leeftijden spelen met elkaar. Vooral de oudere meisjes spelen vaker met de jongere kinderen, dragen ze van de ene kant naar de andere kant van het schoolplein. Er zijn duidelijke verschillen in het speelgedrag tussen jonge en oude kinderen en vooral ook tussen jongens en meisjes te herkennen.

Bij de jongens is opvallend, dat ze de natuur, die ze op het plein kunnen vinden, enkele keren onderzoeken. Zo konden wij zien hoe een jongen bijvoorbeeld een blad van de enige plant die er op het schoolplein groeit onderzoekt, het sap proeft, eraan ruikt en bekijkt.

Bovendien rennen de jongens als eerste uit de klas, gevolgd door de oudere meisjes, die net zo als de jongens, graag met het speelgoed willen spelen. Maar we maken zelden mee, dat de meisjes ermee spelen. De jongens vechten om het speelgoed, pakken het van elkaar af of trappen tegen het speelgoed aan. Maar niet alleen het speelgoed zelf is interessant, ook andere voorwerpen die ze kunnen vinden op het plein gebruiken ze als speeltoestellen. Bijvoorbeeld een omgevallen hekje dient als een trampoline; een trap van de bouwwerkzaamheden als klimrek. Aan gezamenlijke spelletjes met de leerkrachten en de meisjes zijn een aantal jongens niet geïnteresseerd. In plaats van mee te doen bekijken ze een kuikentje, of maken muziek op het speelgoed in het ritme van de liederen die de kinderen zingen. Opvallend is, dat de jongens, als ze mee moeten doen, heel terughoudend zijn en steeds proberen terug naar het speelgoed te gaan. De leerkrachten maken duidelijk dat dit niet mag en als ze niet mee willen doen, moeten ze gaan zitten. Tijdens een pauze hebben wij kunnen zien dat twee jongens steeds met een kruiwagen een heuvel op en neer lopen, waarbij één kind in de kruiwagen zit. Ook wordt de kruiwagen zelfs wel eens als een wip gebruikt. De meeste jongens eten tijdens de pauze niet op het kleed maar zoeken een plek op de opstap voor het gebouw, op een speelgoed of op de bank. Duidelijk te zien is dat de jongens meestal met elkaar spelen. Het speelgedrag van de jongens is als agressief te beschrijven: ze tonen agressief gedrag en spelen agressieve scenes na, zoals schieten, slaan of trappen. Soms gebruiken ze enkele stokken om tegen elkaar te vechten. Verboden wordt dit niet door de leerkrachten. Ook de manier hoe de kinderen met elkaar en met speelgoederen en andere voorwerpen omgaan heeft agressieve kenmerken. Wij hebben vaker scenes waargenomen, waar

kinderen, jongens en meisjes, elkaar slaan, de voorwerpen naar elkaar gooien en zoals al genoemd erop trappen en slaan.

Het speelgedrag van de meisjes heeft andere kenmerken dan die van de jongens. De meiden zijn niet vaak bij het speelgoed te vinden, ze spelen meer kringspelletjes met elkaar. De reden, dat de meiden niet zo vaak met het speelgoed spelen is niet dat ze er niet mee willen spelen, maar dat het steeds door de jongens worden afgepakt. De meisjes zijn gemotiveerd en verheugd als de leerkracht ze uitnodigt om te dansen, dit maken ze duidelijk door om de leerkracht heen te gaan staan en achter haar aanlopen. Nieuwe dingen vinden de meiden heel interessant, bijvoorbeeld ons haar en huidskleur. Voordat de meiden met elkaar kletsen of zing- en dansspelletjes met elkaar spelen eten ze rustig op het kleed. Ook is te merken, dat vooral de meisjes op jongere kinderen letten.

Het speelgedrag van de jonge en oudere kinderen op de Marie Rita's school is verschillend.

De jongere kinderen hebben veel behoefte aan aandacht en liefde, aangezien ze steeds willen knuffelen. Ze zijn vooral op rustige plekken te vinden.

Maar ook de jongere kinderen proberen

al dingen van elkaar af te pakken en tonen agressief gedrag doordat ze elkaar slaan.

Oudere kinderen daarentegen lopen veel meer en bewegen zich, dit is vooral bij de meisjes te zien. Ze spelen vooral loop- en dansspelletjes. Ook wijzen oudere kinderen de jongeren terecht, wat ze moeten doen en waar ze moeten staan, dit hebben wij vooral tijdens de kringspelletjes kunnen waarnemen. De oudere kinderen tonen meer nieuwsgierigheid, soms soms bij het brutale af. Oudere kinderen durven zelfs ook wel dingen van ons af te pakken. Een voorbeeld hiervan is, dat een jongen een ballon van ons afpakte, vervolgens ging lachen en mijn vingers omdraaien, alsof hij zich niet ervan bewust was hoe sterk hij was en mij pijn deed.

6.3.2. Leerkrachten

De leerkrachten van de Marie Rita's school luiden de pauze op dezelfde tijd in voor alle kinderen. Dit doen ze, hoewel op de roosters verschillende tijden te vinden zijn. Elke dag hebben de kinderen en leerkrachten twee pauzes. De eerste vindt tussen 10.00 en 10.20 uur plaats. Het is de kleine pauze, waar de kinderen de mogelijkheid krijgen om naar de wc te gaan en te eten en te drinken. De grote pauze vindt tussen 11.00 en 11.40 uur plaats, waar de kinderen vooral tijd hebben om ook te kunnen spelen. In deze pauze bieden enkele van de leerkrachten meestal zing- en dansspelletjes voor de kinderen aan.

Uit de planningen van de leerkrachten wordt niet duidelijk wanneer wie pleinwacht heeft. Dit wordt duidelijk gedurende de pauze: soms zitten alle leerkrachten buiten, soms alleen één maar soms ook eerst niemand. Veel leerkrachten blijven meestal eerst nog in de klassenruimtes om lessen voor te bereiden of de kinderen die na moeten blijven in de gaten te houden. Meestal gaan de leerkrachten op de bank of op stoelen die ze mee naar buiten nemen in de schaduw zitten.

De leerkrachten hebben op de meeste dagen allemaal hetzelfde uniform aan. De leerkrachten zijn vaak met elkaar in gesprek als ze niet een zing of dansspel aanbieden. Ze kijken tussendoor wel steeds naar de kinderen en grijpen dan in, als de kinderen te veel lopen of aan materiaal komen, die niet voor het spel zijn bedoeld (zoals materialen van de bouwwerkzaamheden of het hek). Ze roepen vervolgens alleen de naam van de betreffende kinderen en zeggen in Engels wat ze niet mogen doen. De leerkrachten leggen aan ons uit, dat de kinderen niet rennen of voetbal mogen spelen omdat hun kleren anders te snel vies worden aangezien de kinderen zweten en de grond heel stoffig is.

Het is opvallend hoe snel de kinderen in de kring komen te staan, zodra een leerkracht in de handen klapt of door een lied aan te heffen dat ze zing- en dansspelletjes gaan doen. De spelletjes duren dan ook tot het eind van de pauze. De leerkrachten roepen en zwaaien naar de kinderen, zodat ze allemaal mee gaan doen. De leerkrachten die het spelletje niet hebben georganiseerd vertellen de kinderen waar het speelgoed neergelegd moet worden. Af en toe pakken ze zelfs het speelgoed van de kinderen woordloos af en sturen het kind naar de kring. Het wordt snel duidelijk, dat alle kinderen

mee moeten doen. Kinderen die niet mee willen doen moeten rustig gaan zitten en mogen niet met andere dingen spelen.

Duidelijk wordt, dat de leerkrachten ook op het schoolplein en gedurende de spelletjes strikt zijn. Het lijkt erop dat de leerkrachten heel ongeïnteresseerd zijn in het speelgedrag van de kinderen, aangezien ze de kinderen niet aanspreken op hun gedrag, of helpen bij het oplossen van geschillen.

6.4. Het actuele situatieplan: Interview met de directrice Marie Jarju

Tijdens het invullen van de vragenlijst hadden wij de mogelijkheid ook enkele vragen aan de directrice van de Marie Rita's school Marie Marju te stellen.

Marie vertelde ons, dat er op dit moment enige veranderingen van het situatieplan op komst zijn. Aangezien de lijst met aanvragen van ouders helemaal vol zit, kijkt Marie naar een andere locatie uit waar ze één gedeelte van de school vervolgens heen kan verplaatsen. Marie geeft aan dat er zo veel aanvragen zijn voor deze school en ook veel stichtingen, die de schoolbezoeken, graag financieel willen ondersteunen, door bijvoorbeeld het schoolgeld van kinderen te betalen, maar te weinig ruimte is om meer kinderen op te kunnen nemen. De klaslokalen zitten helemaal vol en ook biedt het schoolplein te weinig ruimte volgens Marie.

Marie vertelt, dat ze op dit moment al bezig zijn om het schoolgebouw te vergroten, om zo ook een lokaal in te richten voor het materiaal, dat momenteel nog in de garage opgeslagen ligt. Ze laat ons de garage zien – een donkere ruimte, ongeveer 18 m² groot, waar Marie in het begin de kinderen les gaf. De materialen liggen opgestapeld – van speelgoed tot speeltoestellen, van grote tubes verf tot hoepels. Dit materiaal kan volgens Marie niet worden ingezet, omdat het afstand tussen garage en school te groot is om het tijdens de schooltijd op te halen. Het bouwen van het vijfde lokaal op het schoolterrein zou meer ruimte opleveren zodat de materialen gemakkelijk bereikbaar zijn en tijdens de lessen en pauzes ook kunnen worden ingezet. Marie vertelt, dat niet alleen het gebouw wordt gebouwd, maar ook de afscheidende muur van de burelen opnieuw bepleisterd wordt.

Op de vraag in hoeverre de verbouwingsplanningen ook aspecten van speelmogelijkheden worden ingepland, antwoordt Marie dat ze op de muur tekeningen van bekende stripverhalen willen tekenen. Ook op de grote muur

van het schoolgebouw willen ze grote letters van het alfabet met de bijhorende plaatjes verven. Bovendien is er een stichting die een schommel voor deze school wil bouwen. De bouwtekening van deze schommel laat Marie ons zien en vertelt hoe blij ze hier over is. De schommel zou bijna de helft van het schoolplein innemen; drie bandenschommels bieden speelmogelijkheid voor meerdere kinderen tegelijk.

Mijn voorstel op de muur ook speelmogelijkheden te scheppen (zoals een schietschijf en een vak voor tekenmogelijkheden met stoepkrijt) beantwoordde Marie bevestigend, het blijkt dat ze dit een heel goed idee vond. Op onze vraag of het mogelijk zou zijn contact op te nemen met de stichting ,die de schommel aan het plannen is, laat ze ons de documenten zien. Marie pleit voor een samenwerking.

Onder het volgende punt zijn de uitkomsten van de enquête te vinden, waaronder ook Marie's verdere antwoorden anoniem werden verwerkt.

6.5. Betrekken van de leerkrachten: Enquête

A - persoonlijke data

De personen die de enquête hebben ingevuld zijn allemaal vrouwelijk.

Diensttijd	1 maand- 11 maanden	1 jaar- 2 jaar	3 jaar – 5 jaar
Leerkrachten	1	3	1

Alle vijf leerkrachten geven les in alle vakken. De vakken die op de school worden gegeven beschrijven de betreffende personen zoals volgend: maths, religion, conversation, writing, reading, creative, social development, emotional development, phonics, science, stories and health.

B – Vragen over de persoonlijke houding over de pleinwacht

Te 1.

Houding over de pleinwacht:

Alle leerkrachten (5) vinden het leuk om pleinwacht te hebben.

Reden:

De redenen hiervoor zijn allemaal positief. De leerkrachten hebben verschillende motieven aangegeven waarom ze graag pleinwacht hebben, de redenen hiervoor zijn: met kinderen spelen (1), het gevoel hebben de kinderen te moeten helpen ook met betrekking op hun gedrag (2), op kinderen passen en ongelukken voorkomen.

Te 2.

Persoonlijke betekenis van 'pleinwacht' en hun verantwoordelijkheid:

Als persoonlijke betekenis en verantwoordelijkheid op het schoolplein wordt vooral gezien, dat het hun opdracht is voor zekerheid te zorgen, op de kinderen te passen, vechtpartijen te voorkomen of, indien nodig, te beëindigen (2). Verder wordt aangegeven dat ze de kinderen ervan willen terughouden de school te verlaten (2) of ergens op te klimmen (1). Ook zijn de leerkrachten, volgens hun antwoorden er verantwoordelijk voor, dat ze de primaire behoeften van de kinderen nagaan (1) en er voor zorgen dat de kinderen zich goed gedragen op het schoolplein (1).

Te 3.

Aanleiding tot contact met kinderen:

De meest genoemde antwoord op de vraag, in welke situaties de leerkrachten in contact met de kinderen komen is dat ze met de kinderen spelen en ze aanmoedigen om met elkaar te spelen (3). Verder geven de leerkrachten aan dat ze ernaar kijken welke kinderen lunch bij zich hebben en welke niet en proberen de kinderen te stimuleren om het eten met elkaar te delen (1). Een leerkracht geeft aan dat ze in elke situatie met de kinderen in contact is of ze zich ook goed gedragen (1).

Te 4.

Spelsuggesties geven aan de kinderen in de pauze:

niet	niet vaak	soms	vaak	altijd
		2	1	2

De leerkrachten geven aan dat ze graag met de kinderen zingen tijdens de pauze (2), met het speelgoed spelen (2), voetbal spelen (1), eenvoudige spelletjes spelen (1) en het spel 'I wrote a letter to my aunty' spelen (1).

B – Vragen over de betekenis van het schoolplein tijdens de lessen

Te 5.

De hoeveelheid spelsuggesties van de leerkrachten tijdens de lessen:

niet	niet vaak	soms	vaak	altijd
		4	1	

De soort spelsuggesties:

De suggesties van de leerkrachten zijn niet heel verschillend. De leerkrachten geven aan dat ze de kinderen aanmoedigen om met elkaar te spelen (1), loopspelletjes te doen (2), te huppelen (1), met elkaar te zingen (1), te tekenen (1) of het spel 'Mr. Wolf' te spelen (1).

Te 6.

Het schoolplein als een thema in de lessen:

ja	nee
5	0

Te.7

Het gedrag op het schoolplein als een thema in de lessen:

ja	nee
5	0

Te 8.

Regels op het schoolplein als gespreksonderwerp gedurende de lessen:

ja	nee
5	0

De onderwerpen die het schoolplein betreffen, die de leerkrachten met de kinderen tijdens de lessen hebben besproken zijn: het gedrag op het schoolplein (1), de afspraak dat ze alleen maar Engels op het schoolplein mogen spreken (1), hoe ze op het schoolplein kunnen spelen (eenvoudige spelletjes spelen en het schoolplein niet verlaten) (1) en hoe ze het schoolplein schoon kunnen houden (1).

Te 9.

Het schoolplein als leeromgeving tijdens de lessen:

ja	nee
5	0

Alle leerkrachten geven aan dat ze het schoolplein tijdens de lessen kunnen gebruiken en er ook regelmatig gebruik van maken.

C – Vragen over het veranderen van het schoolplein

Te 10.

Het belang van het schoolplein:

Niet belangrijk								heel belangrijk	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								1	4

Te 11.

Aanbevelingen tot verbeteren en toepassen van het schoolplein:

De leerkrachten geven aan, dat de bouw van de speeltuin noodzakelijk is (2) en dat vooral de keuken, het toilet, de vloer en de opberging verbeterd

moeten worden (3). Verder zijn de leerkrachten van mening dat er een wip en een schommel zou moeten komen (1). Maar er wordt ook duidelijk gemaakt dat er niet te veel moet gebouwd worden vanwege de kleine ruimte op het schoolplein (1).

Te 12.

Aanbevelingen speltoestellen:

Het meest genoemde speeltoestel is de schommel (3), maar ook een wip zou volgens de leerkrachten een goed speltoestel zijn om aan te bieden (3). Speltoestellen die ook genoemd worden zijn de glijbaan (2), het klimrek (2), basketbal (1), trampoline (1), een grasveld (1), fietsen (1) en speelauto's (1).

Te 13.

Aanbevelingen soort grond:

Er wordt tegels (4) en cement (1) genoemd. Een leerkracht beschrijft dat het zand (dat er momenteel als grondbedekking ligt) heel storend is, omdat de grond ,vooral onder de droge tijd ,heel stoffig is en de kleren daardoor heel snel vies worden.

Te 14.

Veranderingen:

De meest gewenste verandering op het schoolplein betreffen de wc's (3), tafels en stoelen (2), mogelijkheid om in de pauze te zitten (1) en de waterpomp (1).

Te 15.

Overige voorstellen tot verandering

De punten die een aantal leerkrachten hebben genoemd zijn:

- The frontage of the school to be fenced for security (hek als afscherming van de straat)
- Kitchen room (keuken)
- Toilets (toilet)
- Store to keep teaching aids or stuff for the children (berging)
- Tools for lessons like math's, science (onderwijsmateriaal)

Te 16.**Veranderingsverlangen van de kinderen:**

De leerkrachten denken dat de kinderen de speeltuin op het schoolplein willen veranderen (2), meer speelauto's willen hebben (1), een klimrek, een wip, een glijbaan en een grasveld (1) en de mogelijkheid om voetbal en tennis te kunnen spelen (1). Een leerkracht geeft aan, dat de kinderen naar geen verandering verlangen, als ze er niet naar gevraagd worden (1).

Te 17.**Behoeften van de kinderen tijdens de pauze:**

De leerkrachten maken duidelijk dat de pauze ertoe dient, dat kinderen kunnen spelen (4), hun gedachten en geheugen vrij kunnen maken (2) en om te leren hoe ze samen moeten spelen (1). Volgens de leerkrachten heeft het spel invloed op het leren (1) en op de manier hoe de kinderen met elkaar omgaan (1).

Te 18.**Betrekken van de kinderen bij de vormgeving van het schoolplein:**

2 leerkrachten geven aan dat alle kinderen bij het veranderen moeten betrokken worden en 2 leerkrachten zeggen dat alleen de kinderen uit Nursery 3 moeten worden betrokken. Alleen één leerkracht heeft niets erover aangegeven.

Te 19.**Het belang van de volgende speeltoestellen:**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.swing										5
2.slide						1				4
3.climbing frame					1				1	3
4.flask			1			1		1		2
5.lake								1		3
6.grassland								1		3

7.hut					1	1				3
8.lounge				1						4
9.wheel								1		3
10.garden								1		4
11.bushes							1			3
12.hill									1	3
13.seesaw										5

Eén leerkracht heeft niet overal een kruis gezet.

Te 20.

Geobserveerde spelletjes tijdens de pauze:

Tijdens de pauze hebben de leerkrachten vooral gezien dat de kinderen rennen (2), voetbal spelen (2), met het speelgoed spelen dat ze hebben (2), basketbal spelen (1), zingen en dansen (1) en in een kring een spel spelen (1).

Te 21.

Regels op het schoolplein:

De leerkrachten kunnen duidelijk aangeven wat de kinderen op het schoolplein niet mogen doen. De kinderen mogen niet in Wolof (hun moedertaal) praten (2). Verder zijn vechtpartijen verboden (1). Ook vinden de leerkrachten het belangrijk dat de school schoon blijft, daarom is het verboden afval op de grond te gooien (1). Als de kinderen op school zijn moeten ze een uniform dragen, waaronder zwarte of bruine schoenen met witte sokken horen (2). Bovendien geeft één leerkracht aan dat de kinderen niet te veel mogen rennen en te veel voetbal mogen spelen op het schoolplein.

Te 22.

Frequentie van ongelukken en agressie:

	ongelukken	agressie
niet	1	1

Niet vaak	3	2
soms	1	2

Te 23.

De hulpvaardigheid van de leerkrachten bij de bouw van een speeltuin

De leerkrachten beschrijven dat ze graag mee willen helpen, als het schoolplein omgebouwd wordt (5).

6.6. Betrekken van de leerlingen: Reflectie lessen

Doordat ook in de literatuur steeds erop wordt verwezen, dat het van belang is de kinderen te betrekken bij de vormgeving van een schooltuin op het schoolplein, hebben wij een aantal lessen gegeven aan alle groepen. Met behulp van de lessen wilden wij nagaan, welke behoeftes de kinderen in Gambia, op de Marie Rita's school hebben en welke voorstellingen ze hebben van een uitdagende speeltuin. Ons doel was om er goed aan te doen om van alle kinderen naar alle behoeftes en interesses te luisteren – van kinderen van alle geslachten, leeftijden, groepen en met hun individuele behoeftes. Wij probeerden vooral door de lessen erachter te komen, met wat, waar en met wie ze het liefst spelen – binnen en buiten de school.

6.6.1. Nursery 3: Verven

Beginsituatie:

De kinderen hebben nog niet eerder over het onderwerp “spelen” gehad. Ze kennen veel Engelse begrippen daarom nog niet, die daarmee te maken hebben. Aangezien ze ook niet in hun omgeving over een speeltuin met glijbaan, schommel, etc. beschikken, kennen ze deze toestellen ook nog niet. Bovendien hebben de kinderen nog niet veel geverfd op school. Zelfs enkele kinderen hebben nog nooit eerder ervaringen opgeemaakt met acrylverf.

Doel:

De leerlingen maken een tekening met acrylverf op papier over:

- Wat ze graag spelen
- Waarmee ze graag spelen

- Met wie ze het liefst spelen
- Buiten en binnen de school

Aan het eind van de les kunnen de kinderen voorstellen wanneer ze spelen, met wie en waarmee. De kinderen kunnen vertellen, wat spelen voor ze betekent.

De leerkracht heeft aan het eind van de les een eerste indruk kunnen krijgen van welke speeltoestellen of –materiaal de kinderen in Gambia kennen en welke mogelijkheden de kinderen buiten de school hebben om te spelen.

Inleiding:

De kinderen maken voor het eerst kennis met het onderwerp ´spelen`, daarom stelt de leerkracht aan het begin een aantal vragen om te weten te komen wat de kinderen al erover weten:

- What do you play at school?
- With who are you playing?
- Do you use toys?

Vervolgens gaat de leerkracht de vragen differentiëren op hun speelgedrag buiten de school:

- What are you playing when you are not at school?
- With who are you playing outside the school?
- Do you have toys? Are you playing with them?
- Where do you like to play?

De kinderen mogen afwisselend hierover vertellen.

Kern:

De leerkracht legt uit, hoe iedereen kan laten zien, met wat, waar en met wie hij graag speelt: Elk kind mag een eigen schilderij gaan maken, elk kind mag schilderen wat, hoe, met wie en waar hij het liefst speelt – op school maar ook thuis. De leerkracht legt het verloop van de les uit: Als eerst worden de materialen uitgedeeld. Belangrijk is het, gezamenlijk regels af te spreken, zodat de kinderen hun kleren niet vies maken en het materiaal met elkaar gaan delen. Vervolgens mogen de kinderen met de acrylverf beginnen te schilderen. De kinderen schilderen met verf op een papier met hun vingers. De kinderen zijn zelfstandig aan het werk en elk kind maakt zijn eigen schilderij .

Slot:

Aan het eind van de les laten de kinderen de schilderijen aan elkaar zien. Ze vertellen wat erop te zien is en wat de reden hiervoor is.

Materialen:

Acrylverf, papier, emmers met water (om handen weer schoon te kunnen maken)

Verloop:

Al in het begin zien wij de kinderen met hun voorhoofd fronsen. Niemand steekt een vinger op om de vragen te beantwoorden. Alle kinderen kijken ons met grote ogen aan en wachten. Wij proberen de vragen anders te stellen, maar ook hier wil niemand reageren. Wij hebben het gevoel, dat wij het voor moeten doen, wat wij van ze vragen. Maar ook nadat wij vertelden wat wij graag gedurende de pauze doen, wil nog niemand iets gaan vertellen.

Wij maken een eigen schilderij, waarop wij stripfiguren tekenen die aan het voetballen zijn. En pas nu zijn op veel gezichten een glimlach te zien. Bij het directe aanspreken vertelt een jongen dat hij graag gaat skaten. Wij proberen hem en de andere kinderen met complimenten te bemoedigen. Doordat het voor ons heel lastig is om mondeling verder te gaan, bespreken wij met de kinderen de regels. Maar ook hier ligt de sturing bij ons, de kinderen weigeren iets te zeggen. Wij vertellen dat ze op moeten letten bij het verven, de verf alleen op het papier hoort en dat ze moeten delen aangezien wij niet voldoende potten hebben voor iedereen. Terwijl wij vertellen, doen wij pantomimisch voor wat niet en wat wel mag. Als de kinderen beginnen met verven, valt ons vooral op, dat ze de figuren proberen na te schilderen van ons schilderij. Ook de keuze van kleur is

gelijk. Nadat wij het voorbeeld hebben verstop en pantomimisch duidelijk proberen te maken, dat dit een voorbeeld is; en zij zelf mogen weten wat ze graag spelen, schilderden veel kinderen eerst even niets meer. Ze mengden de kleuren, keken naar andere

leerlingen die rustig hun eigen dingen tekenden en tekenden vervolgens figuren en vormen, die ook op andere schilderijen te vinden waren. Voor ons bleek, dat zij de andere kinderen probeerden na te doen, aangezien ze steeds naar de tekeningen keken. Maar enkele kinderen waren heel verdiept in hun eigen schilderij: ze keken niet één keer op, ze probeerden de kleuren uit, mengden deze en maakten stippen, strepen en andere vormen op hun papier. Voor ons was niet helemaal duidelijk, in hoeverre ze nu nog geconcentreerd zijn op het eigenlijke doel. Voor ons lijkt het, alsof ze vooral het verf willen uitproberen. Ook andere kinderen maken veel stippen op het papier. Ze lachen en vergelijken onderling wat ze schilderen. Enkele kinderen zetten de hand die vol met verf is op het papier om zo een afdruk van de hand te maken. Andere kinderen bekijken de afdruk en lachen erover. Wij vertellen aan de kinderen nog een keer, wat de bedoeling was, en proberen nog eens duidelijk te maken, dat ze vooral erop moeten concentreren te schilderen, wat, met wie en waar ze graag spelen. Maar de kinderen schijnen helemaal in het onderzoek met het verf verdiept te zijn. Wij vertellen, als ze klaar zijn, hoe er opgeruimd gaat worden. Steeds enkele groepen kinderen komen naar voren om de handen te gaan wassen. Niet alle kleren bleven helemaal schoon. De verf zat ook op de gezichten van de kinderen. Wij probeerden nog kinderen naar voren te roepen om ze over hun schilderij te laten vertellen, wat ze graag spelen. Maar er waren maar twee kinderen die durven te vertellen wat ze graag doen: skaten (met een skateboard van zijn broer) en voetballen. Die twee leerlingen horen ook bij de groep kinderen, die andere dingen durfden te tekenen.

6.6.2.Nursery 2: Tekenen

Beginsituatie:

De kinderen volgen de les beeldende vorming regelmatig. Hier staat vooral centraal de dingen zo goed mogelijk na te doen, die de leerkracht voordoet. De kinderen hebben al meerdere keren met kleur potloden getekend.

Doel: De kinderen mogen vrij tekenen met welk speeltoestellen of –materiaal ze graag spelen, waar dit vaak plaats vindt en met wie ze het liefst spelen. Ze mogen voorbeelden van thuis of van school tekenen.

Inleiding:

De kinderen maken voor het eerst kennis met het onderwerp ´spelen`, daarom stelt de leerkracht aan het begin een aantal vragen om te weten te komen wat de kinderen al erover weten:

- What do you play at school?
- With who are you playing?
- Do you use toys?

Vervolgens gaat de leerkracht de vragen differentiëren op hun speelgedrag buiten de school:

- What are you playing when you are not at school?
- With who are you playing outside the school?
- Do you have toys? Are you playing with them?
- Where do you like to play?

De kinderen mogen afwisselend hierover vertellen.

Kern:

De leerkracht legt uit, hoe iedereen kan laten zien, met wat, waar en met wie hij graag speelt: Elk kind mag een eigen schilderij gaan maken, elk kind mag schilderen wat, hoe, met wie en waar hij het liefst speelt – op school maar ook thuis. De leerkracht legt het verloop van de les uit: de materialen eerst uitgedeeld. Belangrijk is, om gezamenlijk regels af te spreken, zodat de kinderen hun kleren niet vies maken en het materiaal met elkaar gaan delen. Vervolgens mogen de kinderen met de acrylverf beginnen te schilderen. De kinderen schilderen met verf op een papier met hun vingers.

De kinderen zijn zelfstandig aan het werk en elk kind maakt zijn eigen schilderij.

Slot:

Aan het eind van de les laten de kinderen de tekeningen aan elkaar zien. Ze vertellen wat erop te zien is en wat de reden hiervoor is.

Materialen:

Kleurpotloden, papier

Verloop:

Ook gedurende deze les willen de leerlingen in het begin niet vertellen wat ze graag spelen. Hun blik wisselt tussen ons en de Gambiaanse leerkracht. Ook bij de afsluiting van de les moeten wij het gesprek overslaan, aangezien de kinderen niet durven te vertellen wat ze hebben getekend. In tegenstelling tot de andere klas, tekenen deze kinderen de hele tijd heel stil, er is geen glimlach op de gezichten te zien. Wel kijken ook deze kinderen steeds naar elkaars tekeningen, waardoor overeenkomsten

zichtbaar zijn. In het begin van de les probeerden wij in dit geval niet een voorbeeld te geven van een tekening. Wel noemden wij enkele speeltoestellen die wij leuk vinden om mee te spelen. En deze speeltoestellen zijn ook op de tekeningen terug te vinden. Bovendien is opvallend, dat de kinderen allemaal de potloden niet goed in hun handen vast kunnen houden, waardoor ook op hun tekeningen de lijnen niet heel duidelijk worden.

6.7. Experiment: Observatie speelgedrag

Aangezien de school over weinig kleine speeltoestellen en helemaal geen grote speeltoestellen beschikt, en ook in de omgeving geen speeltuinen te vinden zijn, hebben wij drie experimenten gedaan met de kinderen, om erachter te komen welk gedrag de kinderen tonen als er wel speelmateriaal tot stimulatie wordt aangeboden. Ons doel was het met deze experimenten meer inzichten in de behoeften van de leerlingen te krijgen.

6.7.1.Observatie spontaan omgaan met onbekend speelgoed

In het volgende beschrijven wij observaties, die wij van de kinderen op het schoolplein hebben gemaakt, nadat wij enkele jojo's, touwtjes en een springbal tijdens een pauze op het schoolplein van de Marie Rita's school uit hebben gedeeld:

Al bij het uitdelen staan de kinderen om ons heen gedrongen. De Gambiaanse kinderen vechten om de materialen, voordat wij überhaupt eerst uit kunnen leggen wat de bedoeling is en voordat wij de kans hebben om de materialen uit te delen. Ze lijken heel enthousiast over het nieuwe materiaal, aangezien een glimlach op het gezicht te zien is. De leerlingen willen er meteen spelen. Ze roepen allemaal: "Me, me, me!" en ook grotere kinderen komen op ons afgelopen en vragen een jojo van enkele jongere kinderen. Ze maken ruzie om het speelgoed, pakken het van elkaar af en benoemen het als hun "eigen". Ze kijken veel om zich heen, wat andere kinderen ermee doen. Vooral is te zien, dat de kinderen snel doorhebben dat ze het touwtje eraf kunnen winden, sommigen houden de houten jojo in de handen, sommigen houden alleen het eind van het touwtje in de handen. Niemand probeert de jojo weer omhoog te trekken door de beweging met de hand. Veel kinderen proberen vervolgens vooral hun speelgoed goed vast te houden en in hun handen te houden, aangezien er geen speelgoed is voor elk kind proberen de kinderen het van elkaar af te pakken. Als wij voor willen doen, hoe de kinderen een jojo kunnen gebruiken, staan er een heleboel kinderen om ons heen en proberen de jojo af te pakken. Ze luisteren niet naar aanwijzingen en vinden het moeilijk om een keer alleen te kijken in plaats van meteen zelf te doen. Veel jonge leerlingen komen op ons

afgelopen, als ze zien dat andere kinderen het touwtje van de jojo er weer om heen draaien. Ze houden de jojo voor ons neuzen en laten ons met behulp van hun handen zien wat ze van ons vragen. Ze willen het touwtje er ook weer omheen gedraaid hebben. Maar niet elk kind kunnen wij meteen helpen.

Als we de springbal aan de kinderen laten zien moeten de kinderen hardop lachen. Ze streken hun handen uit en huppelen en lopen achter de springbal aan, schreeuwen en lachen, slaan de bal en proberen steeds de bal onder het springende kind af te pakken. Een leerkracht grijpt in en laat de kinderen in een rij staan, zodat ze zich kunnen afwisselen. Ze huppelen in de rij, kunnen bijna niet stil staan. Zodra het kind op de springbal de bal niet meer goed kan vasthouden lopen de kinderen in de rij allemaal achter de bal aan en proberen deze af te pakken. De leerkracht grijpt steeds weer in, de kinderen luisteren meteen naar een korte opmerking van de leerkracht en gaan weer in de rij staan.

Als we de springtouwjes laten zien, worden vooral ook de leerkrachten hiervan enthousiast en willen het zelf uitproberen. Ze pakken eerst een klein springtouw van een kind af, om zelf te springen. Vervolgens geven we de leerkrachten een groot springtouw. Ze laten de kinderen achter elkaar springen terwijl zij het touwtje draaien, zodra een kind een fout maakt krijgt het volgende kind de beurt. Struikelt een kind is te zien dat meerdere kinderen tegelijk ,meteen naar het midden van het touw willen lopen. Veel kinderen staan er aan het begin alleen te kijken. Enkele kinderen proberen met het kleine springtouw te springen.

De jongens komen vooral achter de springbal aangelopen en proberen deze met alle middelen van elkaar af te pakken. Meisjes zijn in het begin vooral aan het kijken en maken pas later ruzie om de springbal. Er staan meer meisjes bij het touw te kijken en lopen meteen naar het midden van het touw als één meisje struikelt.

6.7.2. Speeltuinbezoek het oudere kind

Beginsituatie:

De kinderen gaan voor de eerste keer naar een speeltuin, ze kennen de voor ons bekende speeltoestellen niet en hebben nog nooit eerder een uitstapje gemaakt. 10 kinderen gaan mee, die Marie heeft gekozen. Marie heeft voor kinderen gekozen, die zich meestal aan bestaande regels houden en bij de begaafde en ijverige kinderen horen. De kinderen zijn tussen 4 en 6 jaar oud; de meeste kinderen zijn 6 jaar, twee kinderen zijn 4 jaar.

Samen met de leerkrachten en de chauffeur is het uitstapje georganiseerd, zodat hulp van voldoende begeleiders en een busje als vervoer mogelijk is. In het geheel gaan 2 leerkrachten, 2 andere begeleiders en wij mee.

Doelstelling:

De kinderen leren de speeltoestellen kennen waaronder ze eigen ervaringen kunnen opdoen met hun gebruiksmanieren en functies. Aan het eind van het uitstapje kunnen de kinderen deze benoemen en weten hoe ze ermee kunnen spelen. De kinderen houden zich aan de regels en afspraken die van tevoren worden afgesproken. Ze kunnen zich zelfstandig in de speeltuin bezig houden, vrij bewegen, speelmogelijkheden onderzoeken en ontdekken, zonder dat de leerkrachten ingrijpen, zodat een natuurlijke reactie op de speeltuin, hun gedrag en hun behoeftes, zo weinig mogelijk van buiten wordt beïnvloedt en een betrouwbare observatie mogelijk is. Ook beslissen de kinderen zelfstandig of ze gezamenlijk of alleen willen spelen. Voor het speeltuinbezoek hebben ze 2 uur.

Inleiding:

Marie bereidt de gekozen kinderen op het uitstapje voor en gezamenlijk reizen wij met het bus naar de speeltuin. In het speeltuin verzamelen wij ons op een rustige en beschermde plek (met tafels en stoelen), waar de kinderen hun jassen en tassen neerleggen. Laura en ik gaan gezamenlijk met de kinderen dichterbij de speeltuin en leggen volgende dingen uit:

- Ze mogen overal in het speeltuin spelen.
- Ze mogen niet de speeltuin alleen en zelfstandig verlaten.

- Als er vragen zijn staan de begeleiders en leerkrachten altijd voor de leerlingen beschikbaar.
- Enkele leerkrachten zijn in de speeltuin en bij hettrefpunt te vinden.
- De kinderen mogen zelfstandig komen eten en drinken, als ze hongerig of dorstig zijn.

Kern:

De kinderen gaan zelfstandig in het speeltuin spelen. Ze gaan de speeltoestellen ontdekken en zelf onderzoeken hoe ze ermee kunnen spelen en wat ze ermee kunnen doen. De kinderen hebben de mogelijkheid om zelf te beslissen of ze gezamenlijk willen spelen of zelfstandig.

De leerkrachten hebben een passieve rol, ze observeren en helpen alleen als ze gevraagd worden.

Slot:

Aan het eind van het uitstapje vertellen de kinderen welke twee speeltoestellen zij het beste vinden. Ze tonen dit door het speeltoestel aan te wijzen, wat wij vervolgens bij de naam benoemen. Ook mogen zij benoemen, waarom ze het zo leuk vinden.

Vervolgens reizen wij gezamenlijk terug naar school.

Materialen/voorbereiding:

Gekozen Speeltuin (schommel, wip, glijbaan enz), een busje met chauffeur, voldoende begeleiders, ravitaillering

Verloop:

Marie kiest de kinderen die mee mogen gaan naar de speeltuin. Ze loopt de klas binnen en roept enkele namen en legt uit, welke dingen ze mee moeten nemen. De kinderen lijken bang te zijn. Ook tijdens de busreis en aankomst, zijn de kinderen heel

stil, bekijken met grote ogen de omgeving en lopen langzaam en heel stil naar het trefpunt, waar ze de tassen neer mogen leggen. Bij de uitleg tonen de kinderen voor het eerst vreugde en voorpret, aangezien ze glimlachen en “ja!” roepen als wij uitleggen, dat ze helemaal vrij op het speeltuin mogen spelen vandaag. Maar na het uitleg rennen de kinderen niet meteen vooruit op de speeltuin, maar kijken eerst ons aan en zijn afwachtend. We zien onzekerheid in de gezichten van de kinderen. We zeggen: “jullie mogen vrij gaan

spelen, we gaan het niet voordoen! Ga maar gewoon je gang!” in het Engels. Sommigen kijken ook naar de leerkrachten. Marie kan niet inhouden en roept: “Go and play!” De eerste kinderen gaan de trap die heel dicht bij ons is omhoog en glijden de eerste glijbaan naar

beneden. Alle andere kinderen volgen. De meeste kinderen glimlachen. Gedurende de eerste minuten is geen enkel geluid te horen. Ze zijn attent en passen op dat ze elkaar niet aanstoten. De kinderen gaan allemaal meteen op de bovenste punt van de glijbaan op hun billen zitten en steken met de handen af. Ze maken elkaar met de handen duidelijk dat ze de afstand na elkaar ook nakomen. Enkele kinderen kijken tussendoor ook naar de leerkrachten. Ze lopen steeds rondjes, hoewel de speeltuin heel groot is, lopen ze steeds dezelfde trap omhoog en gaan dezelfde glijbaan weer af. De begeleiders staan allemaal naast elkaar voor het gedeelte waar de kinderen actief zijn. Enkele kinderen huppelen op de weg naar de glijbaan, de rest loopt rustig, is heel afwachtend, dringen niet, maar gaan na elkaar in een bepaalde volgorde. De leerkrachten glimlachen ook terwijl ze de kinderen observeren. Ze discussiëren waarom ze niet naar de andere toestellen gaan. Wij herinneren ze eraan, dat we wel af moeten wachten en alleen mogen observeren. Na 2 minuten probeert één jongen een andere weg te lopen om vervolgens een andere glijbaan eraf te gaan. Een ander meisje volgt, terwijl

alle andere kinderen gewoon door gaan met de rondjes op de eerste glijbaan. Een andere jongen blijft bij de splitsing van de weg staan en kijkt eerst afwisselend naar de leerkracht en de twee kinderen die naar de andere glijbaan klimmen. Hij lijkt onzeker. Ook de andere kinderen kijken af en toe wat er op de tweede glijbaan gebeurt. Heel langzaam klimmen meer en meer kinderen ook over de brug naar de andere glijbaan. Vijf kinderen blijven wel nog een hele poosje de gewone rondjes draaien en kijken alleen maar naar de tweede, voordat ze zich ook aansluiten. Eén leerkracht gaat voor de eerste glijbaan staan om een foto van zich te laten maken. De kinderen die de tweede weg hebben gevonden, blijven deze route een hele tijd lopen, wat een uitgebreidere weg is. Als ook de vijf kinderen de tweede weg willen uitproberen, klimt één meisje een derde richting op. Maar als zij door de tunnel is geklommen, draait ze meteen vanzelf weer om en klimt naar de andere kinderen toe, als ze ziet hoe alle kinderen nu de tweede glijbaan afgaan. Op het moment dat

het zo druk wordt op de tweede glijbaan, lopen enkele jongens niet meer naar de bekende trap, maar lopen naar de, achter de glijbaan liggende schommels toe. Ook andere kinderen gaan nu een andere weg op, om de andere speeltoestellen te bereiken. De kinderen lopen nu niet meer, ze rennen naar de verschillende trappen naar de ingang. De leerkrachten gaan naast de schommels staan en helpen vooral met het

aanduwen van de schommelboot. De kinderen vragen naar hun hulp.

De kinderen zijn nu overal op de speeltuin te vinden. Enkele kinderen spelen alleen. De meeste kinderen lopen achter elkaar aan om dezelfde dingen uit te proberen. Ook roepen ze elkaar woorden toe (in hun moedertaal, die we niet kunnen verstaan) en gillen. Het wordt steeds moeilijker de kinderen te

volgen, aangezien ze zo snel van toestellen wisselen en zich in verschillende hoeken verdelen.

Twee kinderen gaan op de wip zitten, ze bewegen voor en terug net zoals op een schommel, maar de wip gaat door hun beweging niet op en neer. Ze kijken om zich heen en observeren een kind dat op een veerwip zit. Ook zij

kijkt om zich heen, totdat een begeleider laat zien welk beweging nodig is om het aan te duwen. De kinderen op de dubbele wip maken nu ook deze beweging na en wippen op en neer.

Vier kinderen gaan in de schommelboot zitten. Eén leerkracht duwt hun aan, de kinderen zitten heel stil en er is ook geen glimlach meer te zien.

Andere kinderen ontdekken langzamerhand ook de kleinere ingebouwde toestellen in de grote – zoals een wiel, wat op een stuur van een boot lijkt. Ze spelen nu ook met deze toestellen en proberen de grote speeltoestellen op verschillende manieren uit. Ze gaan nu niet alleen nog maar met de benen vooruit naar beneden, maar ze klimmen ook de glijbaan van beneden naar boven en gaan achteruit de glijbaan af. De kinderen praten met elkaar en vormen steeds meer groepjes waar jongens en meisjes van elkaar gescheiden zijn. Vooral de meisjes zijn op de schommels te vinden, de jongens meer op de glijbanen. Enkele kinderen roepen in koor de getallen van 1 tot 30. Veel kinderen willen tegelijk op het schommelboot, zodat de begeleider een wissel aangeeft. Maar er zijn ook kinderen die zich voor momenten verstoppen, zoals bijvoorbeeld in een tunnel. Ze bekijken vanuit hier het gebeuren op de speeltuin.

Na een uur luiden de leerkrachten voor een pauze voor eten en drinken, aangezien al enkele kinderen op een trap naar het terras met onze jassen en tassen gaan zitten. Ze vertellen, dat ze langzamerhand moe worden. Ze praten niet veel tijdens de pauze. Na de pauze mogen de kinderen nog een

half uur gaan spelen. Maar het is duidelijk te zien, dat de meeste kinderen moe zijn, aangezien ze steeds minder voor bewegingsstimulerende speeltoestellen kiezen en in het eind meer op rustige plekken te vinden zijn. Enkele kinderen proberen nog de laatste grote speeltoestellen uit, waar ze moeten klimmen en klauteren. Hier vragen de kinderen heel veel hulp.

We roepen de kinderen na het korte halve uurtje naar het trefpunt. Op de vraag, of de kinderen gelukkig zijn, antwoorden ze met een duidelijk “yes!”.

De kinderen noemen na de vraag welk speeltoestellen ze het leukst vinden vooral de glijbanen. Enkele meisjes noemen ook de schommel. De kinderen lopen naar hun stoelen en pakken hun tas. Op de terugreis zingen de kinderen enkele liedjes die aangegeven worden door de leerkrachten.

6.7.3. Speeltuinbezoek het jongere kind

Beginsituatie:

Ook de jongere kinderen gaan voor de eerste keer naar een speeltuin, ze kennen de voor ons bekende speeltoestellen niet en hebben nog nooit eerder een uitstapje gedaan. 11 kinderen gaan mee, die Marie heeft gekozen. De kinderen zijn 2-4 jaar oud. De meeste kinderen (7) zijn 3 jaar, één kind is 2 jaar en de rest is 4 jaar.

Samen met de leerkrachten en de chauffeur is het uitstapje georganiseerd, zodat er hulp van voldoende begeleiders en een busje als vervoer mogelijk is. In het geheel gaan 2 leerkrachten, 2 andere begeleider en Laura en ik mee.

Doelstelling:

De kinderen leren de speeltoestellen kennen waaronder ze eigen ervaringen kunnen opdoen met hun gebruiksmanieren en functies. Aan het eind van het

uitstapje hebben de kinderen kennis opgemaakt met de meeste aanwezige speeltoestellen. De kinderen houden zich aan de regels en afspraken die van tevoren worden afgesproken. Ze kunnen zich zelfstandig in de speeltuin bezig houden, vrij bewegen, speelmogelijkheden onderzoeken en ontdekken, zonder dat de leerkrachten ingrijpen, zodat een natuurlijke reactie in de speeltuin, hun gedrag en hun behoeftes, zo weinig mogelijk van buiten wordt beïnvloedt en een betrouwbare observatie mogelijk is. Ook beslissen de kinderen zelfstandig of ze gezamenlijk of alleen willen spelen. Voor het speeltuinbezoek hebben ze 2 uur.

Inleiding:

Marie bereid de gekozen kinderen op het uitstapje voor en gezamenlijk reizen wij met het bus naar de speeltuin. In de speeltuin verzamelen wij allemaal op een rustige en beschermde plek (met tafels en stoelen), waar de kinderen hun jassen en tassen neerleggen. Laura en ik gaan gezamenlijk met de kinderen dichterbij de speeltuin en leggen volgende dingen uit:

- Ze mogen overal in de speeltuin spelen.
- Ze mogen alleen niet de speeltuin alleen en zelfstandig verlaten.
- Als er vragen zijn staan de begeleiders en leerkrachten altijd voor de leerlingen beschikbaar.
- Enkele leerkrachten zijn in de speeltuin en bij het trefpunt te vinden.
- De kinderen mogen zelfstandig komen eten en drinken, als ze hongerig of dorstig zijn.

Kern:

De kinderen gaan zelfstandig op het speelplein spelen. Ze gaan de speeltoestellen ontdekken en zelf onderzoeken hoe ze ermee kunnen spelen en wat ze ermee kunnen doen. De kinderen hebben de mogelijkheid om zelf te beslissen of ze gezamenlijk willen spelen of zelfstandig.

De leerkrachten hebben een passieve rol, ze observeren en helpen alleen als ze gevraagd worden.

Slot:

Aan het eind van het uitstapje eten wij gezamenlijk. Vervolgens reizen wij gezamenlijk terug naar school.

Materialen/voorbereiding:

Gekozen Speeltuin (schommel, wip, glijbaan enz.), een busje met chauffeur, voldoende begeleiders, ravitaillering

Verloop:

De kinderen zijn opvallend stil. Ze zijn ook bij de uitleg heel stil, als we vertellen wat ze vervolgens mogen doen. De meeste kinderen hebben de mond licht geopend, ze kijken met grote ogen om zich heen en bekijken de omgeving. Als wij zeggen: “jullie mogen gaan spelen!” lopen de kinderen niet als verwacht richting speeltuin, maar blijven rustig staan. Pas als Marie, een leerkracht van de school, bij de kinderen gaat en vervolgens naar de schommel,

volgen de kinderen haar – dit allemaal zonder woorden. Wij roepen Marie bij ons, om een natuurlijk gedrag van de kinderen te kunnen observeren. De kinderen ogen Marie na. Alleen een jongen en een meisje proberen op de eerste schommel te gaan zitten. Hun blik wisselt steeds tussen de leerkrachten en wat ze zelf aan het doen zijn. Twee kinderen gaan naar de tweede schommel, waarop ze niet zonder hulp kunnen gaan zitten. Eén jongen rent naar het schommelboot, één meisje blijft bij de leerkrachten aan de kant van de speeltuin staan, totdat Marie roept, dat ze de andere kinderen moet volgen. Drie kinderen volgen de jongen die naar het schommelboot loopt en ze komen in gesprek met elkaar. De jongen wil de andere drie kinderen niet op het schommelboot (voor 4 kinderen) laten. Nadat één begeleider uitlegt, dat de schommel voor vier kinderen is bedoeld, kunnen alle kinderen plek nemen en de begeleider stoot de schommel aan. Ook helpt hij één kind in de babyschommel te gaan zitten.

De rest van de kinderen staan voor de schommels en hun blik wisselt steeds tussen de schommels en de leerkrachten. Opvallend is, dat de kinderen heel stil zijn, bijna niet bewegen en hun gezichten zonder uitdrukking schijnen te zijn.

De jongen op de eerste en gewone schommel, blijft een tijdje rustig zitten en kijkt eerst naar de andere kinderen. Pas na enkele minuten begint hij naar voren en naar achteren te bewegen.

Marie roept de kinderen die niet op de schommel kunnen zitten bij haar en begint een liedje te klappen. De kinderen omringen haar en huppelen. Nadat wij Marie herinneren dat we de kinderen eerst alleen willen observeren, verwijdt Marie zich een beetje en de

kinderen lopen langzamerhand terug naar de schommels. Twee kinderen lopen langs de schommels, gevolgd van de rest, naar de wip. Het lijkt alsof de kinderen sluipen, omdat ze zo langzaam lopen. De kinderen draaien ondertussen steeds om en kijken naar de leerkrachten. Enkele kinderen steken hun wijsvinger in de mond. De kinderen op de schommel zijn terwijl heel stil, ook de kinderen op het schommelboot praten niet met elkaar. Ze kijken naar de leerkrachten, naar de grond en naar de andere kinderen. Er is niet veel beweging te zien. De jongen op de eerste en eenvoudige schommel beweegt bijna helemaal niet. Hij kijkt alleen om zich heen. Als de vijf kinderen de wip bereiken, streelt de enige jongen één van de wipplanken,

voordat hij erop gaat zitten. De vier meisjes observeren hem, en één meisje gaat meteen voor hem zitten. Na korte tijd loopt Marie naar de kinderen toe om ze te vertellen wie waar moet zitten. Bovendien maakt ze de zitplanken droog. Ze stuurt de kinderen die niet op de wip kunnen zitten naar de trap naar de glijbaan. De kinderen die op de wip zitten bewegen heel zachtjes op en neer en bekijken de omgeving. Alle kinderen gaan meteen de trap omhoog richting de glijbaan, alleen één kind blijft op de trap zitten. De andere kinderen op de schommels bekijken wat op de glijbaan gebeurt. Marie legt precies uit waar de kinderen moeten lopen om naar de glijbaan te komen en wat ze moeten doen. Enkele kinderen blijven bij de kleine speeltoestellen die in het grote speeltoestel verwerkt zijn staan en draaien aan de knopjes en wielen; voor de glijbaan blijven ze een moment zitten en komen met elkaar in gesprek in hun moedertaal. Marie geeft ondertussen ook aanwijzingen in de moedertaal. De kinderen schudden met hun hoofd en Marie, de directrice vertelt ons, dat de kinderen niet van de glijbaan naar beneden durven. Ze gaan de trap achteruit en blijven op het grote speeltoestel staan en spelen met de iets kleinere toestellen. Ze kijken door

raampjes naar de jongen, die de schommel verlaat, naar boven klimt en van de glijbaan naar beneden durft te gaan. Nu volgen ook andere kinderen. Ze gaan maar heel langzaam,

glimlachen niet zo als de eerste jongen en steunen met hun handen aan de rand van de glijbaan af alsof ze daardoor proberen de snelheid te remmen. Ze huppelen als ze weer naar de trap toe lopen en klappen met hun handen. Meerdere kinderen proberen zelfs een andere trap uit om naar de glijbaan te komen, maar zodra ze de brug van een klimrek zien, draaien ze om, en rennen terug naar de bekende trap. De stapjes lijken te groot te zijn voor de

kinderen, aangezien ze heel grote stappen moeten maken en aan de leuning moeten omhoog trekken.

Nadat wij het kind in de babyschommel proberen aan te duwen, aangezien het tot dit moment alleen heel stil in de schommel zat, begint het kind te huilen. Meteen tillen wij het kind eruit; wij hebben het gevoel dat het kind van het onbekende schommelende gevoel schrikt. Steeds meer kinderen zijn uiteindelijk op de grote glijbaan te vinden. Op hun gezichten is vaker een glimlach te zien en we horen ze nu ook lachen. En ook worden ze lawaaiiger en komen met elkaar in gesprek. Ze glijden meteen achter elkaar aan in grote groepen. Als ze beneden aankomen, springen de meeste kinderen van de glijbaan af, aangezien de glijbaan niet heel veel tempo oplevert. Voor ons lijkt het alsof de kinderen er plezier aan beleven. Ze lopen steeds dezelfde route omhoog naar de glijbaan. Als ze langs het wiel lopen, duwen ze het eventjes aan. Enkele kinderen glijden op de buik en op de rug naar beneden, soms ook twee naast elkaar. Ze worden steeds sneller.

Sommige kinderen proberen bovendien ook een andere weg uit. Het is een tunnel, waar de kinderen doorheen moeten kruipen. Sommige kinderen blijven daarin zitten, sommige kruipen steeds van links naar rechts, en van rechts naar links.

Alleen op het schommelboot zijn nog enkele kinderen te vinden, ze zitten heel stil erop en observeren de omgeving. Eén meisje loopt dicht bij de schommel en wordt omgeduwd. Marie is er meteen en troost het kind.

Meer en meer kinderen lopen door de tunnel heen. Aan de andere kant van de tunnel is een grote opstap te vinden, waarvan enkele kinderen op de grond glijden of naar beneden

springen. Sommige lopen naar de glijbaan, sommige lopen weer de trap omhoog naar de tunnel, en sommigen lopen naar de schommel, waar ze alleen Marie moeten aankijken, zodat Marie de bootschommel stopt en ze laat instappen of uitstappen. Opvallend is dat de kinderen meestal niet alleen

omheen lopen. Ze lopen van de ene kant naar de kant van de speeltuin – in groepjes van twee of meer. Ze ontdekken de kleine glijbaan, waar ze vervolgens ongeveer 10 minuten de trap omhoog lopen en naar beneden glijden. Alleen enkele kinderen durven vervolgens ook de iets kleinere tunnel als klimrek te gebruiken om klimmen er door. Ze zijn heel stil, en het lijkt alsof ze heel geconcentreerd naar de volgende houvast uitkijken. Eén meisje gaat zelfs onder deze tunnel klauteren.

Meer en meer kinderen moeten langzamerhand naar de wc en Marie vertelt aan ons, dat er enkele kinderen heel moe worden. We zien hoe een jong kind haar broek naar beneden trekt om te gaan plassen. We roepen de kinderen snel bij het trefpunt om te gaan eten en naar de wc te kunnen. Alle kinderen gaan vervolgens op de stoelen bij de tafels zitten. Ze zijn opeens heel stil en gaan bijna niet bewegen. Veel kinderen leggen de handen op de tafel en leggen hun hoofd er op. De kinderen volgen de aanwijzingen van de leerkrachten zonder discussie. Ook op de terugreis zijn de kinderen heel stil en terughoudend, sommige vallen in slaap.

6.7.4. Beoordeling van speeltoestellen

Beginsituatie:

Doordat de kinderen in de speeltuin zelf niet de verschillende speeltoestellen gaan beoordelen, plannen wij een les in om dit te kunnen doen. Een aantal kinderen zijn naar een speeltuin geweest en hebben hun ervaringen met de verschillende speeltoestellen uitgewisseld. Alleen enkele kinderen uit de klas hebben kennis kunnen maken met de speeltuin, de rest van de klas kennen het alleen vanuit verhalen. De leerlingen zijn tussen 4 en 6 jaar oud.

Doelstelling:

De kinderen beoordelen de verschillende speeltoestellen door middel van twee verschillende smileys, een lachende en een teleurgestelde smiley. Aan het eind van de les kunnen de kinderen een speeltoestel benoemen, dat voor ze het meest interessant lijkt.

Inleiding:

De kinderen die mee zijn geweest naar de speeltuin vertellen aan de andere kinderen wat ze hebben gedaan, gezien en beleefd. Als ondersteuning laten wij een film zien waar de verschillende speeltoestellen worden beschreven.

Kern:

Op het bord zijn plaatjes van een schommel, een glijbaan, een wip en een zandbak. De kinderen gaan na elkaar een lachende en een teleurgestelde smiley bij de toestellen leggen, die ze heel mooi vinden of helemaal niet leuk. Een aantal leerlingen vertellen waarom ze de speeltoestellen op deze manier hebben beoordeeld.

Slot:

Samen met de leerlingen gaan we de beoordelingen bespreken en tellen de meest overeenkomende antwoorden bij elkaar. Welk speeltoestel lijkt het interessants en waarom?

Materialen:

Smileys voor elk leerlingen (2 verschillende), tekeningen van speeltoestellen, filmpje over de speeltoestellen (waarin een persoon voordoet hoe je deze gebruikt)

Verloop:

Het geplande gesprek moeten wij overslaan, aangezien geen kind wil vertellen, wat hij heeft beleefd. Wij vertellen in het kort (in het Engels) wat enkele kinderen tijdens het uitstapje hebben kunnen beleven en wat wij hebben gezien.

Aangezien wij het filmpje alleen op onze laptop kunnen laten zien, moeten wij de film drie keer aan de kinderen laten zien.

De kinderen zijn tijdens de les heel stil. Zodra een kind iets te rumoerig wordt, wordt het door de Gambiaanse leerkracht gewaarschurd. De kinderen lijken heel onzeker, aangezien ze elkaar met grote ogen aankijken en de kaarten met fronsende hoofd bekijken. We moeten ze meerdere keren roepen, zodat ze naar voren lopen om hun kaart neer te leggen. Hun blik wisselt tussen ons, de leerkracht, de plaatjes en hun kaarten. Opvallend is dat de meeste kinderen in het begin de kaarten meestal op die plek plaatsen waar ook andere kinderen een kaartje met smiley neer hebben gelegd. De leerkracht herhaald meerdere keren in hun moedertaal, dat ze zelf mogen weten, waar ze een smiley willen plaatsen. Enkele kinderen verplaatsen hun smiley weer, nadat de leerkracht ze hierop wijst. Hun blik wisselt steeds tussen ons, de leerkracht, de andere kinderen en de kaarten. Het schijnt, alsof ze niet weten waar ze de kaarten neer willen leggen, om een goede keuze te bereiken. In het eind liggen overal ongeveer gelijk veel kaarten met smileys die verschillen:

Slide: $5 + / 8 -$

Seesaw: $5 + / 4 -$

Climbing frame: $4 + / 4 -$

Flask: $4 + / 3 -$

Swing: $4 + / 3 -$

In plaats van de kinderen te laten vertellen, sluiten wij de les af door in het kort samen te vatten, hoeveel smileys er bij welk speeltoestel te vinden zijn, aangezien de kinderen voor ons heel timide lijken.

6.8. Spelgewoontes en –mogelijkheden van kinderen in Gambia

Wij zijn het in Nederland en Duitsland gewend, dat er een aantal openbare speeltuinen in een dorp of stad opgericht zijn, waar kinderen tot een bepaalde leeftijd altijd op kunnen en mogen spelen. In de speeltuin zijn dan meestal een schommel, een glijbaan, een wip, een zandbak en andere grote speeltoestellen voor kinderen ter beschikking gesteld, die door een bepaalde instantie regelmatig op zijn veiligheid moet worden getest.

We zijn in Gambia op zoek gegaan naar speeltuinen – op scholen als ook in het openbare gebied. We hebben gehoopt en ook gedacht deze makkelijk te kunnen vinden, maar behalve in het toeristengebied hebben we geen speeltuinen of soortgelijke pleinen gezien.

Naar een lange zoektocht hebben wij uiteindelijk een speeltuin kunnen vinden, aangezien onze chauffeur ons hierbij hielp. Ook bij hem waren soortgelijke speeltuinen onbekend. De betekenis van de woorden glijbaan, wip en schommel moesten wij hem heel nauwkeurig beschrijven.

Op de speeltuin in het toeristengebied mochten niet alle kinderen zo maar gaan spelen. Het is geen openbare speeltuin, zoals wij hadden verwacht: Alleen de bezoekers van de omliggende winkels mochten de speeltuin gaan gebruiken. Ook was het spelen alleen op bepaalde tijdstippen toegestaan, welke op een bord zijn beschreven. Het werd duidelijk, dat alleen toeristen hierop mogen spelen of kinderen die in rijkere families opgroeien, aangezien de speeltuin in het gebied van hotels en grotere winkels gebouwd is – ver afgelegen van de 'compounds' en scholen in Gambia. Opvallend was het, dat in de speeltuin geen kinderen te vinden waren op die momenten, toen wij er waren.

De speeltoestellen die erop te vinden zijn, zijn van voornamelijk van plastic en ijzer. Ze maken een moderne indruk en zijn van perfecte werking.

Aangezien het leven in Gambia hoofdzakelijk op de straat plaats vindt, spelen de kinderen ook op de straat of in hun compound, samen met kinderen uit hun omgeving. Ook is er weinig ruimte in de huizen, waardoor het voor de kinderen onmogelijk is om binnen te spelen.

Wij hebben dus veel kinderen en ook volwassenen op de straat zien spelen. Volwassenen spelen vooral bordspelletjes en kinderen spelen voornamelijk loop- en verstopspelletjes. Veel mensen, maar ook veel auto's zijn op de straat, waardoor het voor de kinderen gevaarlijk is om op de straten te lopen en vooral te spelen. De straten in Gambia zijn niet allemaal goed geplaveid, sommige zijn van zand en andere van beton. De zijstraten, waar we de meeste kinderen hebben gezien spelen zijn voor een groot deel slecht: grote en diepe gaten en soms tegels of zand maakt het voor de kinderen gevaarlijk er op te spelen. Ook spelen de kinderen tussen heel veel afval. Op alle straten ligt heel veel afval, waardoor de kans dat de kinderen ziek worden, als ze op de straat spelen, heel groot lijkt te zijn.

Er zijn enkele vrije gebieden van zand, waar we kinderen kunnen zien

spelen. Naast een toeristenmarkt ontdekten wij een grote vlakte waarop zich kinderen verzamelden om voetbal te spelen. Opvallend was hier dat de meeste kinderen jongens waren. Toen wij met de auto weer naar huis wilden rijden, kwamen de kinderen allemaal naar ons toe. Ze wilden graag een bal kopen. Ik gaf één jongen het geld, en hij beloofde mij een bal hiervan te gaan kopen. Ik zag hem nog naar de winkel rennen. De andere jongens in het andere team kwamen heel opgewonden naar mij toe en vroegen mij ook om geld voor een nieuwe bal, aangezien zij in een ander team speelden en hun bal net zo stuk was. Het waren zeker rond 20 kinderen voor één team, met alleen één voetbal.

Hoewel de meeste straten niet goed geplaveid zijn en het al moeilijk is met de auto erop te rijden (vooral op de zijstraten), hebben wij een aantal fietsers gezien.

De mogelijkheid voor de kinderen om in een speeltuin te spelen, hebben wij ook op de meeste schoolpleinen niet kunnen zien. De schoolpleinen in Gambia nemen een eenvoudige vorm aan. Platte en zandgrond zouden voor de kinderen ruimte bieden om te rennen en zich vrij te bewegen, maar op de meeste scholen is de ruimte daarvoor te klein.

Wel in het SOS-dorp in Gambia hebben wij een speeltuin voor de kinderen kunnen vinden. Maar de speeltoestellen zijn bijna allemaal kapot zodat de speeltoestellen niet zo kunnen worden gebruikt als bedoeld.

Voor ons is duidelijk dat er in de gewone Gambiaanse woonwijken geen openbare speeltuinen zijn. Alleen in de toeristengebieden hebben wij één kunnen vinden. En ook op de gewone Gambiaanse scholen, die zichzelf moeten financieren staan geen speeltoestellen. Alleen de scholen die donatie vanuit het buitenland ontvangen, beschikken over een speeltuin. Maar zelfs hier is het niet vanzelfsprekend dat deze ook gebruikt kunnen worden, aangezien deze wel voornamelijk stuk zijn.

7. Reflectie

“Spelen is voor het jonge kind een levensbehoefte en een intense ervaring. Het is zijn manier om zich te verbinden met de omringende wereld en deze te leren kennen.” (Caminada & Leenders, 2012, p. 11) Deze en ook veel andere soortgelijke uitspraken kwamen wij in veel boeken over het speelgedrag van kinderen tegen. Zoals wij in veel boeken lazen, dat spelen een behoefte is, dat het dé manier is om als kind zijn eigen mogelijkheden te leren kennen en ook vaardigheden en gedrag van elkaar over te nemen, te oefenen en te leren en dé manier is om als ventiel te fungeren om belevenissen en gevoelens te verwerken, konden wij ook bij de kinderen op het schoolplein van de Marie Rita’s nursery school in Latrikunda, Gambia een groot behoefte naar spelen en bewegen herkennen. Leerkrachten en wat speelgoed zijn hier de stimulatie voor de kinderen om te spelen. De jongens spelen met karretjes, gezamenlijk en alleen, en de meisjes zijn vooral bij zing- en dansspelletjes te zien. Hoe ouder ze zijn, hoe meer beweging tonen ze, hoe meer ze rennen op het schoolplein. Maar er is ook al bij de jonge kinderen agressiviteit en de drang naar verwoesting aan te merken. Dit gedrag kwamen we vaker tijdens de pauze tegen. De kinderen slaan elkaar zonder dat de leerkracht ingrijpt, en enkele keren konden wij zien hoe de kinderen op de speeltoestellen schoppen en erop slaan. We vragen ons af of daarom ook alle speeltoestellen beschadigd zijn. In de literatuur wordt erop verwezen, dat agressief gedrag vooral getoond wordt, als de kinderen geen ander manier hebben om hun creativiteit vrije gang laten te gaan, als ze de dingen om ze heen niet kunnen veranderen. Vooral het onafgewerkte is uitdagend; maar aangezien de speeltoestellen “kant-en-klaar” zijn, kunnen de kinderen deze drang niet nagaan. Alleen enkele losse speeltoestellen dienen als stimulatie tot spelen – maar zeker niet voor alle kinderen op de Marie Rita’s Nursery School aangezien de oudere en mannelijke kinderen de toestellen snel afpakken van meisjes en jongeren. Het is duidelijk herkenbaar dat de kinderen proberen de dingen steeds een nieuwe vorm te geven. Ze proberen steeds nieuwe dingen uit met de toestellen – of de heuvel op en neer lopen met het karretje, of de volgende dag over het omgevallen golvenhek overheen lopen of als een soort wip

gebruiken. De kinderen zijn vindingrijk met hun ideeën – maar helaas hebben niet alle kinderen een kans hiervoor.

De meisjes en jongere kinderen spelen vooral zing- en dansspelletjes, die ze hebben geleerd van de leerkrachten van deze school. De leerkrachten spelen in de pauze een grote rol, aangezien ze tijdens de pauze zing- en dansspelletjes aanbieden die verplicht zijn voor alle kinderen en die de bron zijn voor de aanrijking van ideeën voor de spelletjes, aangezien er geen andere prikkels zijn behalve de weinige speeltoestellen die maar alleen door de jongens worden gebruikt. Vooral in de tweede pauze hebben de kinderen bijna geen vrije ruimte om zelfstandig en naar eigen keuze en met de eigen creativiteit te kunnen spelen. De leerkrachten houden tijdens deze zing- en dansspelletjes geen rekening met leeftijdsverschillen of verschillende behoeftes van de kinderen. Uit de literatuur weten wij dat bijvoorbeeld jongens andere speelbehoeftes en interesses hebben dan meisjes. En ook dat jonge kinderen op een andere manier spelen dan oudere kinderen.

Het aanbod en de mogelijkheden zijn gering en ook wordt de kinderen de ruimte genomen, om gedurende de pauze veelzijdige ervaringen op te kunnen doen. Bij de indeling van het schoolplein wordt niet op de verschillende behoeftes van kinderen ingespeeld. Een duidelijke indeling van zitmogelijkheden, speelruimte en rustruimte is bijvoorbeeld belangrijk, maar ook hier wordt geen rekening mee gehouden. De kinderen hebben zelfs geen rustruimte en weinig zitmogelijkheden aangezien het schoolplein een grote vierkante ruimte is, waar alle activiteiten plaatsvinden en er geen afscheiding tussen verschillende gebieden gemaakt is. Ook hebben wij gelezen, dat het belangrijk is, dat de kinderen door zo veel mogelijk zintuigen moeten worden geprikkeld om veelzijdige ervaringen op te kunnen doen. De enige prikkel die wij konden vinden waren de spelletjes die door de leerkrachten werden aangeboden en een beperkt aantal aan kleine en meest beschadigde speeltoestellen.

Wij waren juist daarom verbaasd en geschrokken, toen Marie, de directrice, ons de garage, gevuld van onderwijs- en speelmateriaal liet zien, die deels nog niet eens waren uitgepakt en gebruikt. In het gesprek vertelde Marie aan ons, dat ze het materiaal niet gebruiken, omdat het te onhandig is om de garage te bereiken. Volgens ons ligt de garage niet ver weg, het is makkelijk bereikbaar, ongeveer 2 minuten lopen, dus voor of na school mogelijk en

makkelijk te bereiken om het onderwijs voor te kunnen bereiden en daarna weer op te ruimen. Wij vragen ons af wat de echte reden hiervoor is. Het lijkt alsof ze niet durven om het materiaal aan te raken, of niet weten hoe ze de materialen kunnen gebruiken. Ook hebben ze in de berging op school nog heel veel stiften, knutselmateriaal en ook bewegings-stimulerend speelmateriaal zoals touwtjes en springballen verzameld, die allemaal nog origineel zijn verpakt en het ziet er naar uit dat ze nog nooit gebruikt zijn.

Wij vermoeden, dat de leerkrachten er bang voor zijn, dat het materiaal te snel op is en de speeltoestellen te snel beschadigd raken. Het lijkt alsof ze proberen zo lang als mogelijk, met zo min mogelijk materiaal uit te komen, zodat de speeltoestellen zo lang mogelijk worden gebruikt, totdat ze helemaal niet meer kunnen worden gebruikt, of totdat een kind zich eraan bezeerd. Misschien heeft het ook iets met de cultuur te maken. We hebben gemerkt, hoe ontspannen en rustig de mensen zijn als het om het werk gaat: de mensen schuiven het werk zo ver mogelijk naar het laatste moment, zodat er meestal nooit iets van terecht komt. Zo hebben wij vast moeten stellen, dat het kantoor, de versiering in de klas en ook de toestellen in de garage zelfs sinds de vorige groep er was (en dit is één jaar geleden!) noch werden veranderd ,noch opgeruimd of gebruikt.

We hebben gemerkt, hoe groot de onderzoekende houding van de kinderen op de Marie Rita's school is, als ze eens de ruimte ervoor hebben en hoe groot de behoefte er naar is: de kip op het schoolplein is fijn om te bekijken, de bladeren van de enige plant fijn om te proeven en aan te ruiken, en de toestellen kunnen zo veel verschillende functies hebben en op verschillende manieren worden ingezet. Dit konden wij gedurende de pauze bestuderen. Er zijn er te weinig middelen voor zo veel kinderen en ook wordt ze te weinig ruimte gegeven om dit te doen.

Tijdens de lessen zijn wij tegen een aantal dingen aangelopen, die met de opvoeding en de manier van onderwijzen te maken heeft en die het gedrag op het schoolplein zouden kunnen beantwoorden.

Tijdens de lessen worden geen mogelijkheden aangeboden tot afwisseling, tot uitwisseling, tot zelfinitiatief en tot zelfstandigheid. Tijdens observaties van lessen van de leerkrachten is ons opgevallen dat de kinderen alleen maar napraten wat de leerkracht zegt, er wordt nooit naar de mening van de kinderen gevraagd of zelfstandigheid van de kinderen gevraagd. Dat is

volgens ons ook de reden daarvoor waarom de kinderen de vragen tijdens onze lessen ook niet begrijpen en ze niet weten wat ze moeten doen. Een gesprek met ze was niet mogelijk. Zelfstandig en vrij werken of vrij denken zijn de kinderen niet gewend en kennen ze niet, daarom is het moeilijk voor ze om ermee om te gaan.

Door onze observaties van de lessen op school werd duidelijk, dat de leerkrachten diegene zijn die de weg voorlopen, bepalen en onderwerpen aangeven. De eigen inbreng van kinderen staat niet centraal, maar wel het nadoen en het juiste volgen van voorgegeven stappen. Elk kind moet op dezelfde manier het antwoord van een probleem vinden. Uit de klassen zijn zelfs koren te horen, die het instampen van de leerstof duidelijk maken.

In de lessen die wij onderwezen om erachter te komen naar welke speeltoestellen de kinderen verlangen, welke interesses de kinderen hebben en welke voorstellingen de verschillende kinderen hebben van een uitdagende leer- en speelomgeving, moesten wij vaststellen, dat de kinderen niet hebben geleerd eigen meningen, inbrengen of verlangen te uiten. In de lessen beeldende vorming zijn de kinderen niet gewend, zelfstandig te kiezen, wat ze graag willen tekenen. Het leek alsof de leerlingen de eerste keer een les volgden waar ze vrij mogen schilderen en zelfstandig mogen werken en denken. Ze mochten creatief zijn, maar ze schenen geremd te zijn. Ze kunnen noch vrij vertellen, noch tekenen wat ze leuk vinden om mee te spelen.

Wij lieten de kinderen een voorbeeld op het bord zien, om de opdracht duidelijker te maken. Het gevolg daarvan was, dat de meeste kinderen probeerden het voorbeeld na te tekenen. Ook hier werd voor ons duidelijk, dat de kinderen nog nooit kennis hebben gemaakt met vrij werken. Napraten en natekenen staat in de lessen centraal.

Bovendien hebben wij ervaren, dat de meeste kinderen de eerste keer ervaring opdeden met verf, waardoor ze waarschijnlijk ook door deze eerste ervaring met het materiaal afgeleid waren van het eigenlijke doel.

Het was heel interessant om te zien hoe de kinderen op de verf reageerden, sommige kinderen hebben er nog nooit mee gewerkt, durfden er aanvankelijk niet mee te werken en hebben gespannen op hun vingers met de verf erop gekeken, eraan geroken en gevoeld. In deze situatie wordt duidelijk, dat leerkrachten geen gebruik maken van het materiaal, dat we er naar toe

sturen. De leerkrachten onderwijzen op de manier zoals zij het kennen en hebben geleerd en durven niet iets anders te doen.

Het gebrek aan de inbreng door de leerlingen in een gesprek, heeft zeker ook met het niveau van de taalbeheersing te maken. Dus niet alleen doordat de kinderen hebben geleerd om domweg na te praten, maar ook doordat de kinderen de Engelse taal niet goed genoeg beheersen, weten de kinderen niet wat ze met papier en verf moeten doen. Oorzaak hiervoor is, dat het Engels van de leerkracht niet heel goed is en de leerkrachten steeds weer in hun moedertaal praten als de kinderen iets niet begrijpen, wat ze proberen in het Engels uit te leggen.

Uit ons observaties blijkt, dat niet alleen de lessen beeldende vorming maar ook alle andere lessen niet het doel bereiken de kinderen tot zelfstandig denkende mensen op te voeden, hoewel deze drang steeds weer duidelijk wordt, zodra de leerkracht het klassenlokaal verlaat. De kinderen worden rumoerig en komen in gesprek met elkaar. Werkvormen waar kinderen zelf antwoorden op problemen mogen bedenken en met elkaar mogen uitwisselen en een ruimte voor vragen vanuit de kinderen gedurende het onderwijs zijn niet gebruikelijk. Ook op het schoolplein is zichtbaar dat vooral de jongens steeds weer proberen voor de voorgeschreven en verplichte zing- en dansspelletjes te vluchten en zelfstandig te spelen – wat wederom verboden is. De kinderen hebben zo dus noch ruimte voor zelfstandigheid op het schoolplein noch gedurende de lessen, hoewel heel duidelijk wordt dat ze het wel heel graag willen. De ruimte voor de ontwikkeling van de ontplooiing van het kind wordt daardoor volgens ons geremd, de uiteenzetting met zijn omgeving, cultuur en omgangsvormen kunnen niet worden ingeoeffend, zoals ook met name de lichamelijke ontwikkeling. Ook deze wordt niet tijdens bewegingsonderwijs bevorderd (door het uitvallen en vervangen van de les door andere vakken) ook niet tijdens de pauze, aangezien ook hier geen bewegingsstimulerend materiaal ter beschikking staat en de kinderen niet te veel mogen bewegen vanwege hun kleren. De kleren mogen niet snel vies worden, aangezien de meeste kinderen over één uniform beschikken en deze niet door zweet of van het droge zand op de grond, vies mag worden. De kinderen zitten de hele dag in de klas te luisteren, er wordt weinig eigen initiatief gevraagd. De kinderen bewegen

weinig, wat toch ook heel belangrijk is voor een gezonde ontwikkeling van e.a. de balans, motoriek, weerstand en de spieren.

Doordat wij graag uit wilden vinden hoe de kinderen zich in een speeltuin gedragen, regelden wij een uitstapje naar een speeltuin. Maar dit was niet zo makkelijk als gedacht en het bracht ook enkele problemen met zich mee. Ten eerste horen uitstapjes niet bij de gewoontes van de school. Marie koos daarom ook alleen voor die kinderen die zich goed gedragen en ook tijdens de lessen goed luisteren, hoewel wij eigenlijk alle kinderen van alle interesses, leeftijden en ook behoeftes wilden betrekken. Dit maakt ook duidelijk, dat spelen door de leerkrachten als een soort beloning voor de kinderen wordt beschouwd. Ten tweede was de zoektocht naar een speeltuin niet zo makkelijk. Zelfs onze chauffeur Modou wist niet eens waar een speeltuin was.

Maar het uitstapje was ,volgens ons, heel cruciaal voor ons onderzoek. Hier werd pas heel duidelijk hoe groot de drang naar ontplooiing en naar exploratie is en hoe zeer de kinderen in hun drang worden beperkt en hoe zeer ze worden geleid.

Het werd duidelijk dat de kinderen willen gaan spelen, ze willen nieuwe uitdagingen aangaan - wel zijn er verschillen in de benaderingen met de speeltoestellen, maar er was geen enkel kind, dat geen plezier daarbij had. Wel hebben wij het gevoel gehad, dat er in het begin te hoge eisen aan de kinderen werden gesteld, doordat de kinderen aanvankelijk heel stil waren en hun blikken tussen leerkrachten en de speeltuin wisselden, maar dit gevoel verdween, nadat wij ze aanmoedigden.

Al op de reis naar de speeltuin leken de kinderen heel bang te zijn, aangezien ze met grote ogen de omgeving aan zich voorbij zagen vliegen en ze heel stil waren. Hoewel wij voordat ze vrij mochten spelen uitlegden, dat ze zelf mogen weten waar, met wie of hoe ze willen spelen, speelden de kinderen alleen maar op één glijbaan. Ze liepen steeds weer dezelfde glijbaan op en gleden naar beneden, terwijl er een geweldig aanbod aan andere speeltoestellen was. Hier werd de onzekerheid van de kinderen heel duidelijk. Ze keken steeds weer naar elkaar, naar de leerkracht en naar ons, net alsof ze bevestiging voor hun handelen vragen. Tijdens de uitleg stonden wij en de leerkrachten bij deze glijbaan. Het leek erop dat de kinderen in de buurt bleven en dat ze op de toestemming wachtten om met de andere

speeltoestellen te mogen spelen. Pas als een leerkracht met een bevelstem zei dat ze ook met wat anders moeten spelen, durfden enkele kinderen langzamerhand de anderen speeltoestellen uit te proberen. Hier werd duidelijk dat de kinderen zich niet vrij voelen; ze durfden geen eigen beslissingen en ontdekkingen te nemen. Steeds wilden de leerkrachten ingrijpen en de kinderen aansporen ergens mee te gaan spelen. Het was voor de leerkrachten moeilijk om zich er niet mee te gaan bemoeien, we moesten ze er steeds weer aan herinneren.

Ook de jongere kinderen bleven aanvankelijk in een grote groep. We moesten de leerkrachten steeds weer er aan herinneren, dat wij alleen willen observeren hoe de kinderen gedragen en niet ze steeds de kinderen willen aansporen tot spelen. De blik van de kinderen wisselden steeds tussen speeltoestellen en leerkrachten. Hun ogen waren wijd geopend en voor ons leek het, als of de kinderen heel erg angstig waren. Door dit gedrag werd heel duidelijk voor ons dat de kinderen niet gewend zijn, zelfstandige keuzes te maken. Pas na enige tijd viel de vaste groep uiteen, de kinderen begonnen meer en meer in kleinere groepjes op andere speeltoestellen te spelen. De jongens toonden meer moed om nieuwe wegen uit te proberen. De kinderen, die achter die jongen aanliepen, keken steeds naar de leerkrachten, alsof ze zeker willen zijn, dat zij of de ontdekkende jongen niets verkeerd doen.

We hadden het gevoel dat de kinderen steeds geconcentreerder, enthousiaster en meer met de andere kinderen speelden, toen ze merkten dat de leerkrachten ze de ruimte gaven.

Door het gedrag van de kinderen op de speeltuin wordt duidelijk dat ze wel de behoefte ernaar hebben om zich op verschillende gebieden te ontwikkelen – zowel de jongere als de oudere kinderen. Er is zelfs een juichen van de kinderen te horen; tot slot zijn de kinderen overal in de speeltuin te vinden, geen toestel blijft onaangeraakt.

Opvallend is dat de jongere kinderen vooral door kleinere speeltoestellen worden aangetrokken, zoals wielrijes en knopjes. De kinderen gingen later van de glijbaan op verschillende manieren naar beneden, ze lieten hun creativiteit vrije gang. De jongere kinderen waren aanvankelijk veel rustiger als de oudere kinderen. Ze waren niet zo snel aan het experimenteren, maar gleden later ook met ze'n tweeën naar beneden. Ze durfden niet de brug van

het klimrek naar de glijbaan te gebruiken. Ze bleven steeds ervoor staan, en gingen de weg achteruit, hoewel de oudere leerlingen dit juist heel vaak gebruikten.

Het belang van de grootte van de stappen en de opstap viel ons bij het bezoek van de speeltuin op, aangezien de jongere kinderen de speeltoestellen anders naderden dan de oudere en grotere kinderen. De jonge kinderen moesten juist met lichamelijke kracht de opstap op te klimmen. De opstap kan daardoor de functie hebben om grenzen aan te geven, waardoor speeltoestellen voor kleinere kinderen kunnen worden afgescheiden en daardoor gevaren kunnen worden voorkomen.

De kinderen werden in het algemeen steeds actiever op het speeltuin, ze werden sneller en rumoeriger, wisselden sneller van toestellen en activiteiten, ook kwamen ze vaker in direct contact met de andere kinderen. Op meerdere aspecten werden de kinderen gestimuleerd en uitgedaagd - wat voor hun ontwikkeling belangrijk is. Totdat ze heel moe waren.

Wij kunnen niet precies vaststellen welke toestellen de kinderen het leukst vinden, aangezien wij het gevoel hebben dat de kinderen heel onzeker waren bij de keuze. Niet alleen de kinderen die in de speelplein zijn geweest schijnen moeite te hebben om een eigen keuze te maken, maar ook de kinderen in de klas schijnen geen eigen mening durven te uiten, wat in dit geval wederom ook op het voorkennis terug te voeren is, aangezien de kinderen in de klas niet allemaal ervaringen op konden maken met de speeltoestellen en deze alleen in een film hebben gezien en niet zelf konden beleven.

Toen wij aan het eind van het uitstapje vroegen welk toestellen ze het leukst vonden, noemden de meeste kinderen hetzelfde antwoord. Ze zeiden het antwoord terwijl hun blik wisselde tussen leerkracht, het vorige kind en ons. Ze leken onzeker en ook hier hebben wij het gevoel dat de kinderen liever het goede antwoord wilden geven als een eigen. Bijna alle kinderen vonden de glijbaan en de schommel het leukst.

We vragen ons af, of de kinderen geen eigen opmerkingen durven te uiten en steeds naar de Gambiaanse leerkrachten kijken, omdat de kinderen niet alleen een enorm respect hebben voor wat de leerkracht zegt, maar zelfs angst ondervinden bij een verkeerde antwoord. Wij hebben tijdens ons verblijf in Gambia vaker mee gemaakt, dat kinderen gestraft worden als ze

een verkeerde antwoord geven. Niet alleen worden ze uit de klas gestuurd, maar ook worden ze geslagen. Het lijkt, alsof de leerkrachten daardoor hun respect willen bereiken en laten zien en daardoor ook meer als voldoende krijgen.

In een gesprek met de leidinggevende van een andere nursery and basisschool in Gambia, Richard Mandy, konden wij dit gespreksonderwerp naar voren brengen en maakten kennis met heel andere en nieuwe aspecten. De agressie, die steeds weer zichtbaar wordt in het gedrag van de kinderen op het schoolplein, zijn een behoorlijk onderwerp van gesprek en probleem in Gambia. Hoe ouder ze worden hoe agressiever ze worden – en ook tegenover de leerkracht. De kinderen worden daarom al vroeg op discipline getraind: te luisteren, de aanwijzingen te volgen, grote respect te hebben voor de leerkrachten en gehoorzaam te zijn.

Ook werd dit gedrag in eigen gegeven lessen vaak zichtbaar: We hadden moeite om als “persoon met ontzag” te onderwijzen. Ze lachen als wij boos worden en strikt en streng proberen te handelen. Ook hebben sommige kinderen ons erop gewezen bepaalde kinderen te slaan, omdat ze zich niet gedroegen.

Ook bij het onderzoeken en verkennen van nieuwe voorwerpen op het schoolplein toonden de kinderen agressief gedrag. Zelfs onze camera wilden de kinderen afpakken om te onderzoeken – alsof de kinderen een groot behoefte hebben om nieuwe dingen te ervaren, alsof er niet aan hun leergierigheid kan worden voldaan. Bij het uitdelen van het speelgoed zagen we het snelle reageren van de kinderen. Ze pakten het speelgoed af, voordat we iets konden zeggen. Ze werden afgeleid om met het speelgoed te gaan spelen en moesten het goed vasthouden, anders werd het door andere kinderen afgepakt, daardoor ging ook enig speelgoed kapot.

Op het schoolplein, tijdens de lessen of tijdens het uitstapje naar de speeltuin werd voor ons duidelijk, dat de kinderen de behoefte ondervinden tot exploratie, maar wel hierin worden beperkt. Doordat ze niet gewend zijn eigen beslissingen te mogen ondernemen, eigen grenzen te ervaren en zelfinitiatieven te ondernemen, raken de kinderen onzeker.

In de enquête geeft een leerkracht aan dat de kinderen naar geen verandering verlangen, als ze er niet naar gevraagd worden. Deze uitspraak maakt duidelijk dat de leerkrachten de kinderen ook niet in algemene

veranderingen en planningen betrekken. Ook zien de leerkrachten niet hoe belangrijk het is om de kinderen zelfstandigheid en een eigen mening te leren en hoe groot hun behoefte ernaar is.

Uit de enquête blijkt dat de leerkrachten wel een speelplein willen hebben en ook voorstellingen ervan hebben maar uiteindelijk hebben ze zelf nog geen moeite voor veranderingen gedaan. De reden die ze hiervoor noemen is, dat ze te weinig geld hebben. Het toilet en de grond schijnt een heel belangrijk aspect te zijn bij de aanbeveling bij een bouw van de speeltuin. Dit schijnt heel belangrijk zijn voor het voldoen aan de basisbehoeftes. De kleren mogen niet vies worden, wat wel snel het geval is, door de zanderige en stoffige grond. En ook op de hygiëne moet worden gelet wat tot nu toe niet mogelijk is aangezien de voorzieningen er niet zijn.

Interessant is, dat de leerkrachten allemaal aangaven het schoolplein tijdens de lessen te gebruiken en de schoolplein als een grote belang ook voor hun lessen beschouwen, maar wij hebben dit tijdens ons verblijf niet één keer kunnen observeren. Wij denken dat het eraan ligt dat de leerkrachten niet weten hoe ze dit kunnen doen. De leerkrachten geven heel eenvoudige lessen, waar het inprenten van de leerstof centraal staat en niet het zelfstandige ontdekken van dingen die zich voordoen.

Ook is het interessant, dat de leerkrachten aangeven, de kinderen bij het plannen van een schoolplein zouden betrekken, maar tijdens hun lessen hebben de kinderen geen eigen mening of eigen bijdragen. Deze verklaring en het eigenlijke handelen zijn met elkaar in strijd.

De uitvoering van de enquête voor de leerkrachten was heel moeilijk; ze hebben niet alles kunnen begrijpen zoals wij bedoelden, aangezien de taal ook volgens ons gebrekkig is. Ze hebben daardoor of uitleg nodig gehad of een antwoord gegeven, die niet bij de vraag paste. Het werd duidelijk, dat de leerkrachten dingen hebben opgeschreven of verteld die ze uiteindelijk niet doen, zoals de leerlingen betrekken bij het lesgeven, of ook de omgeving buiten gebruiken voor het lesgeven. Dit kan ook door een misverstand verklaard worden. Misschien zien de leerkrachten het napraten van de leerlingen al als inbreng van de kinderen. Maar de spraak is hier van eigen inbreng en ideeën. Veel verklaringen van de leerkrachten konden wij niet zien en daardoor niet ondersteunen.

Aan de hand van de enquête hebben wij wel de wensen en de goede wil van de leerkrachten kunnen herkennen. Ze willen allemaal het beste voor de kinderen en doen ook hun best hoewel ze niet goed worden betaald.

In het gesprek met Marie, de directrice kwamen ook heel interessante en nieuwe aspecten voor ons onderzoeksaanpak naar voren. Ze vertelde, dat er een andere stichting een grote schommel wil bouwen voor deze school – die wel de helft van het schoolplein zal innemen. In onze literatuurstudie kwamen we richtlijnen tegen, die belangrijke invloeden kunnen hebben op het hele schoolpleingebeuren, die juist tegen alleen één schommel pleiten, die zelfs ook nog de helft van de ruimte voor het schoolplein in zal nemen. De jongens hebben meer speelruimte nodig, aangezien ze vaker in grotere groepen met elkaar spelen en ook vaker op mobiele toestellen te vinden zijn. Dit werd ook al in eerdere studies geconstateerd. Daarom wilden wij graag contact opnemen met de organisatie. Hoewel Marie in het interview voor een samenwerking tussen ons en de andere stichting pleit, hebben we in de loop van ons volgende onderzoek geen terugmelding van deze stichting kunnen ontvangen en zo ook geen contact met ze op kunnen nemen.

7.1. Persoonlijke reflectie

Of ik nu in Duitsland, Nederland, Australië of Gambia ben, ook in één van de armste landen ter wereld moet ik vaststellen: Kinderen zijn van nature nieuwsgierig – ze zijn leergierig. Ook zijn er kinderen die dit minder duidelijk tonen; meer verlegen en terughoudend zijn. Er zit dus in ieders lijf de drang om te groeien, te leren en te ontwikkelen tot zelfontplooiing.

De kinderen in Gambia worden vooral opgevoed om gehoorzaam de onderwijsleerstof te volgen en te leren. Maar geef ik ze als leerkracht de ruimte om

te tonen wat in hen zit, is te zien dat ook zij de behoefte hebben om nieuwe dingen te ontdekken en plezier te beleven bij het spelen, bewegen en uitwisselen met andere kinderen.

Ik heb in Gambia moeten beleven, dat veel leerkrachten in Gambia niet de kans hebben om een opleiding te volgen en dat armoede een heel groot effect heeft op de mogelijkheden voor de leerkrachten. Daardoor worden heel andere aspecten in dit land centraal gesteld: naastenliefde en acceptatie, behulpzaamheid, solidariteit, saamhorigheid en

verdraagzaamheid zijn hier essentiële waarden, die in zo'n arm land nog overal zijn te vinden. Zo heb ik het land met haar mensen beleefd. In dit land staat vooral het voldoen aan de basisbehoeften van de mens centraal om te kunnen overleven. Doordat ik dit zelf onder ogen kon krijgen, heb ik een heleboel heel belangrijke en essentiële aspecten voor mij als leerkracht, begeleider en coach kunnen leren.

Met behulp van mijn onderzoek in Gambia mocht ik op het essentiële

terugkijken - Wat onderwijs voor elke leerkracht zou moeten betekenen en uitmaakt voor een land.

Al bij het bezoek op de universiteit, waar weinig mensen de kans hebben om opgeleid te mogen worden als leerkracht, werd voor mij duidelijk welk belangrijke rol de leerkracht speelt. Ik voelde mij met mijn motivatie om leerkracht te worden opeens belachelijk. De studenten vertelden wat hun motivatie was: "We willen onze zussen en broers leren schrijven, lezen en rekenen – de basisvaardigheden aanleren zodat zij goed opgeleid zijn om te

kunnen werken om de families en zichzelf te kunnen verzorgen om te kunnen overleven.”

Het land zit in een heel andere ontwikkeling dan de landen in de industrielanden. Ik werd me ervan bewust, dat veel mensen, leerkrachten en ook pedagogen binnen de industrielanden de verbinding met het essentiële in het leven zijn vergeten. Kinderen zijn van nature leergierig en nieuwsgierig. We moeten ze alleen de goede prikkels bieden. Wij in de industrielanden hebben de mogelijkheden hiervoor maar toch gebruiken we ze volgens mij niet. Kinderen worden tegenwoordig opgevoed tot prestatiegerichte kinderen, die functioneren door een druk op de knop. Het onderwijssysteem is van groot belang voor de hele gemeenschap. Maar zoals het nu werkt voeden wij de kinderen op tot machines. En zoals bekend is, werken machines alleen zoals zij zijn geprogrammeerd. Creativiteit, spontaniteit en flexibiliteit missen hier heel erg. Hiervan werd ik me vooral in Gambia bewust.

Kinderen zijn zo eerlijk en ze tonen voldoende signalen dat deze belangrijke eigenschap in hen zit. Ik als leerkracht ben ervoor verantwoordelijk deze signalen waar te nemen, naar de kinderen te luisteren en ze de ruimte te geven deze eigenschappen te ontwikkelen tot vaardigheden. Al door kleine veranderingen kan ik een ruimte scheppen, waar de kinderen hun driften na kunnen gaan; een ruimte die aangepast is aan hun behoeftes. En ja, onderwijs vindt niet alleen binnen plaats. Het kind ontwikkelt zich alomvattend, veelzijdig. Het schoolplein biedt hiervoor een optimale ruimte, zoals ik ook in het theoretisch kader beschreef, waar de kinderen duidelijk laten zien hoe het met ze gaat, welke behoeften ze hebben en hoe ik ze in hun totale ontwikkeling kan bevorderen. In mijn observaties werd duidelijk, dat kinderen wel de behoefte hebben om creatief te zijn, dingen op hun manier te ontdekken en problemen op hun manier op te lossen. Ik moet ze alleen de ruimte hiervoor geven, prikkels aanbieden in plaats van de ruimte te beperken en ze aanleren dat alleen één manier de goede manier is om dingen aan te pakken of problemen op te lossen. Door mijn onderzoek werd ik me ervan bewust dat het schoolplein een veel belangrijkere rol speelt dan ik had verwacht. Het biedt ruimte voor een optimale speel- en leeromgeving, als ik me als leerkracht van de aspecten voor de optimale inrichting en mijn verantwoording bewust ben.

Ik heb geleerd, dat pleinwacht niet alleen betekent, buiten in de kou te staan en op te letten dat er geen ongelukken gebeuren. Het is een spannend gebeuren wat er te observeren is. Ik heb gezien hoe leergierig de kinderen zijn, hoe nieuwsgierig, welk drift ze hebben om nieuwe dingen te ontdekken en hoe spannend het kan zijn onbekende dingen te beleven en hoe groot de vreugde is dingen te ontdekken, te begrijpen en vaardigheden onder de knie te krijgen. Op de speeltoestellen op het speeltuin was zelfs een juichen te horen toen de kinderen zich de omgeving langzamerhand eigen maakten. Een leerkracht is dus niet alleen verantwoordelijk de eigen lessen voor te bereiden en te verzorgen maar ook speelt de leerkracht een enorme rol tijdens de pauze. Ik heb geleerd dat de kinderen vooral buiten op het schoolplein tonen hoe het echt met ze gaat. Ik heb tijdens mijn onderzoek vooral geleerd dat ze op het schoolplein laten zien welke behoeftes ze hebben en wat een grote invloed ik als leerkracht op de ontwikkeling heb. “Laat ze toch spelen” – en ja, ik ben me ervan bewust geworden dat het vrije spel in een veelzijdige ontwikkeling een grote rol speelt en hoe groot de invloed van de omgeving hierop is. Ik als leerkracht ben ervoor verantwoordelijk een rijke omgeving te scheppen – zowel binnen als buiten. Een ruimte die veelzijdige prikkels biedt op verschillende gebieden. De kinderen leren niet alleen door een pen en papier in de hand te houden maar vooral ook door te doen: ‘Learning bydoing’. En niet alleen op de gebieden van rekenen en wiskunde, taalkunde en wereldoriëntatie. Ook moet ik ze voldoende ruimte geven voor hun creativiteit, ontwikkeling op sociaal en emotioneel gebied. Ik heb geleerd, dat ik mijn onderwijs niet alleen moet beperken tot de klas, er zijn

mogelijkheden om het onderwijs op het schoolplein te verdiepen en uit te breiden. Dit kan wederom invloed op de leerlingen hebben; zo kunnen ze leren verder te kijken dan hun neus lang is en oplossingsmogelijkheden niet alleen op papier maar ook daarbuiten te ontdekken. Verder denken dan een machine dat kan.

Hoe kan het beter, als ze dit zelf mogen beleven en ontdekken? Alleen zo kunnen wij de kinderen tot zelfstandig denkende en open mensen opvoeden, die weten hoe ze problemen aan moeten pakken en oplossen en samenhangen kunnen herkennen. Hoe kan dat beter dan in een ruimte waar voldoende prikkels zijn, zodat iedereen op zijn eigen niveau kan beslissen wat hij aandurft en wat niet. Hier zijn observaties wel belangrijk, zodat de kinderen op hun gebieden wel gestimuleerd kunnen worden nieuwe of andere uitdagingen aan te gaan.

Wij als leerkrachten zijn ervoor verantwoordelijk op deze signalen te letten, deze waar te nemen. Leerkrachten moeten worden geschoold signalen te herkennen en goed te interpreteren; om elk kind op zijn niveau te kunnen helpen in zijn totale ontwikkeling.

De ervaringen in Gambia hebben mij geleerd, wat het fundamentele van mijn werk en mijn rol als leerkracht is. Ik ben verantwoordelijk om een ruimte te scheppen met al deze prikkels en om de kinderen in deze ruimte te begeleiden en niet te veel te sturen. Ik moet ze niet opvoeden - ik moet ze uitnodigen.

Maar niet alleen voor mijn rol als leerkracht kon ik veel leren. Aangezien elk kind het recht op onderwijs zou moeten hebben op de wereld, heb ik ook geleerd hoe belangrijk het is dat wij ervoor zorgen dat ook de goede hulp bij de mensen aankomt.

Aangezien in Gambia armoede heerst en zij niet dezelfde mogelijkheden hebben als mensen in industrielanden moeten we de ontwikkelingslanden niet alleen helpen door het sturen van leeftijds- en interessegeschikte materialen, maar vooral ook helpen in het uitbreiden van kennis hoe de leerkrachten het materiaal kunnen aanbieden en de kinderen daardoor kunnen stimuleren tot het ontdekken van nieuwe kennis – zowel binnen de klas als buiten op het schoolplein.

Spelletjes die naar Gambia aan de scholen werden gestuurd, waren meestal niet te gebruiken, aangezien deze niet bij de leeftijdsgroep pasten en op een te hoog niveau of in een verkeerde taal waren beschreven.

Bij het opruimen wilden wij een groot aantal dingen die voor ons “stuk” waren, weggooien, maar kinderen die op andere scholen zaten en toevallig langs kwamen waren heel geïnteresseerd in deze dingen. En zo kwam het, dat opeens honderden kinderen zich om ons heen verzamelden om het speelgoed te sorteren. Ze hebben van alles meegenomen. Ze zijn blij met elk speelgoed dat ze kunnen verkrijgen. Ik schrik hiervan, en vooral, omdat ik gewend ben materiaal zo snel weg te gooien en niet te recyclen. Ook bij het opruimen van het materiaal op de CCLK, een andere kleuter- en basisschool in Gambia, beleefden we een dergelijke situatie. De dingen die wij weg wilden gooien wilden leerkrachten nog gaan gebruiken voor hun lessen, bijvoorbeeld om met blikjes voorwerpen te gaan tellen. Ik werd me bewust van de oneindige verkwisting op de wereld waardoor wij de voor ons zo belangrijke natuur kapot maken. Deze ervaring was voor mij een aanleiding ook bewuster over de consumptie, verkwisting en recycling na te denken en hoe ik materialen op school ook kan hergebruiken. Als kinderen in Gambia nog een manier vinden om met een arm van een pop te spelen, moeten de mensen in de industrielanden dit zeker ook kunnen.

Door de ervaringen op de scholen in Gambia heb ik bovendien geleerd dat de cultuur in Gambia ook sterk in de school terug te vinden is. Zelfstandig denken en bevestiging van het zelfbewustzijn zijn voor mij hoge doelen in de pedagogiek. Maar in het onderwijs in Gambia stond vooral discipline en gehoorzaamheid centraal. Deze aspecten hebben hier een hogere plaats dan in mijn omgeving. Agressiviteit is niet alleen tussen de kinderen te observeren maar vooral ook in het gedrag van de leerkrachten herkenbaar. Om de kinderen te bestraffen, zodat ze het onderwijs volgen, worden de kinderen dikwijls geslagen. Door gesprekken kwam ik erachter, dat ze dit niet alleen doen uit radeloosheid, maar vooral omdat die manier van handelen door te bestraffen ook in de thuissituaties van de kinderen terug te vinden is en de kinderen op die manier hebben geleerd om een persoon te respecteren. Dit onderwerp staat op dit moment heel centraal en ter discussie in Gambia.

Hierdoor heb ik vooral geleerd dat culturen ook heel andere manieren van ageren met zich mee brengen en ik heb geleerd dit te respecteren en daarmee om te gaan en ideeën uit te wisselen met de leerkrachten – met respect voor elkaar. De ervaring hoe ouders of leerkrachten hun kinderen slaan, hoe agressief de kinderen tegenover elkaar kunnen zijn, was wel een heftige ervaring, maar wel denk ik een belangrijk inzicht voor mij. Ik weet zeker dat ik in de toekomst ook culturele verschillen in mijn klas ga beleven – onder andere hoe ouders met hun kinderen omgaan en hoe kinderen met andere kinderen of het materiaal omgaan, aangezien ze het in hun cultuur zo hebben geleerd. Ik voel me daarom goed voorbereid om ook internationaal als leerkracht te werken, omdat ik mezelf als wereld-open mens zie. Hoewel ik andere waarden vervolg dan andere culturen het misschiendoen en voor mij bijvoorbeeld het slaan van kinderen onwaardig is en het ergste op de wereld betekent, heb ik geleerd dat er wel mensen zijn die dit doen omdat ze het niet anders hebben geleerd. Ik denk dat ik door dit besef heel ver kan komen in mijn beroep, aangezien ik hun reden voor dit gedrag kan begrijpen. Culturen kunnen elkaar verrijken, als zij open en respectvol met elkaar omgaan. Ik ben heel blij dat ik deze ervaringen mocht opdoen, omdat ik me daardoor bevestigd voor mijn beroep voel. Bevestigd in de zin van tolerant en ‘open-minded’.

Zo denk ik dat ook de leerkrachten van de Marie Rita’s school van mij en de andere studenten konden leren – vooral toen ze zagen, hoe vrij en gelukkig de kinderen in de speeltuin gingen spelen – zonder hun aanwijzingen.

De kinderen toonden vanzelf een natuurlijke drift om dingen te ontdekken; ze waren leergierig. Ik heb gezien, hoe zeer het gedrag van de leerkracht de natuurlijke drang van kinderen kan beperken en ze daardoor in hun ontwikkeling meer stoppen als bevorderen. Ik hoop dat de leerkrachten dit niet alleen zagen en realiseerden, maar ook meenemen als een belangrijke ervaring en inzicht.

Natuurlijk is het makkelijker als alle kinderen gelijk zouden zijn, als ze luisteren naar wat ik zeg, als ze nadoen, wat ik al kan. Maar zoals ik tijdens mijn verblijf heb gemerkt, krijgen de kinderen de verschillende vaardigheden niet onder de knie, als ze deze alleen gaan instampen en een week voortdurend enkele woorden moeten herhalen. Zo heb ik moeten vaststellen, dat de woorden die elke dag een uur werden herhaald en geoefend aan het

eind van de week niet onthouden waren en de kinderen de woorden niet konden lezen, aangezien de kinderen de woorden in dezelfde volgorde uit hun hoofd hadden geleerd. Wanneer ik de woorden omruilde, kon geen enkel kind aanwijzen waar welk woord te vinden was. Leren lezen en zeker ook veel andere vaardigheden kunnen dus niet door uit het hoofd leren worden aangeleerd. Het werd voor mij vooral heel duidelijk in deze leesles, waar de kinderen maar vier woorden hoefden te leren. In koor gingen de andere kinderen herhalen

wat één kind op het bord voorlas. De kinderen schreeuwden op een manier alsof ze de woorden heel saai vonden. Hun blik was overal, maar niet op de woorden gericht. Ik weet niet hoeveel signalen nog nodig zijn, om te herkennen dat de kinderen er behoefte aan hebben om iets spannends te beleven. Levendig te leren.

Ze moeten het zelf ontdekken. Kinderen hebben van binnenuit een drift om onbekende dingen te leren. Wij mensen zijn van natureleergierig. Maar alleen als wij een probleem zelf

ervaren, gaan wij op onderzoek uit. Pas als het probleem levendig is, zijn we echt betrokken bij het onderwerp en zo kunnen wij het beste leren. We moeten het wel inoefenen en herhalen als we het ook echt onder de knie willen krijgen. En deze motivatie moet van binnenuit komen. Wat een plezier ze ondervinden als ze nieuwe dingen ondervinden, uit mogen proberen en

onderzoeken! Ze kunnen zelfs zo verdiept in het spel zijn, dat ze hun primaire behoeftes soms vergeten (bijv. op tijd naar de wc te gaan).

Zo heb ik geleerd, dat mijn beroepskeuze zich niet alleen beperkt tot het voorbereiden en geven van mijn lessen, maar ook op de schoolontwikkeling met het oog op de ruimtelijke vormgeving, inrichting en materialen; met name die van het schoolplein. Deze belangrijke plek betekent voor de leerlingen vrij spelen, sociaal leren, motorische en cognitieve ontwikkeling, ruimte voor ontdekkingen en terugtrekmogelijkheid in één. Dit vaak onderschatte gebied op school zou door de pedagogen in overleg moeten worden gevormd, zodat deze genoemde doelen gehaald kunnen worden. Niet alleen binnen de school zouden veel meer prikkels moeten worden aangeboden, maar vooral ook gedurende de pauze.

Bij deze planning zouden de kinderen niet worden vergeten, maar beslist worden betrokken. Door uitgebreide observaties kunnen de behoeftes ook al van heel jonge kinderen worden vastgesteld en er bij de planning rekening mee worden

gehouden. Ik wil geen planningen maken zonder de kinderen erbij te betrekken, maar de situatie van de kinderen ter plekke analyseren, aangezien er veel verschillende aspecten zijn, waar ik aan moet denken en niet uniform in te schatten zijn. Zo kunnen iets oudere leerlingen al heel andere behoeftes hebben, zelfs jongens en meisjes kunnen verschillende behoeftes tonen. Ik heb geleerd, dat de ruimte op het schoolplein zo betekenisvol kan zijn, als ik weet hoe ik het multifunctioneel kan inrichten en optimale prikkels kan aanbieden om de kinderen op verschillende niveaus te kunnen bevorderen.

Tijdens mijn onderzoek heb ik me gebogen over het onderwerp spel – theoretisch en praktisch. Spelen is een heerlijke en spannende manier om te leren, die ik als pedagoog zouden moeten gebruiken. Daarbij moet ik de kinderen begeleiden, bevorderen, ondersteunen en niet frontaal sturen of helemaal niet instrueren. Kinderen hebben de behoefte op ontdekkingsreis te gaan, dit kunnen ze met behulp van het spel met plezier en op hun gemak

doen. Ik als leerkracht zou ze niet willen verhinderen, maar vrije ruimte en leeromgevingen scheppen, die dit mogelijk maken.

Misschien zijn er verschillen in spelgewoontes, spelmogelijkheden en spelletjes, maar wat ik nu wel kan zeggen is dat kinderen zeker overal op de wereld een behoefte hebben om te spelen. En dit helpt ze enorme veelzijdige ontwikkelingen te maken.

Ik was verbaasd over de duidelijke behoefte naar exploratie, beweging en mogelijkheden tot het ondernemen van eigen initiatieven.

Door de ervaringen in Gambia heb ik vooral geleerd terug naar de basis te komen – het meest belangrijke en essentiële te zien, wat onderwijs uiteindelijk betekent.

Als leerkracht ben ik voor zo veel verantwoordelijk. De kinderen en hun ontwikkeling zijn van mij afhankelijk. Ze zijn afhankelijk van mijn prikkels en ruimte die ik in het onderwijs bied. Hoe meer ik mijn onderwijs beperk en hoe minder open ik sta, hoe eenvoudiger het wel voor mij is als leerkracht, aangezien de kinderen leren vaste structuren gehoorzaam te volgen. Het doel van het onderwijs mag niet zijnde kinderen tot prestatiegerichte mensen op te voeden, zodat zij functioneren door een druk op de knop.

Constitueren en leren kan een mens volgens mij alleen als hij het ook van binnenuit wil. Daarom moeten en mogen wij ze juist niet 'opvoeden' maar ze wel uitnodigen. We moeten ze uitnodigen tot ontwikkelen, tot leren, tot het begrijpen van samenhangen en tot creatief zijn.

Hiervoor hebben ze vrijheid nodig. Ik heb geleerd hoe belangrijk en invloedrijk het vrije spel kan zijn. Pas bij het spelen ontwikkelt een mens alle vaardigheden die hij nodig heeft. Eigenlijk zou het spel een hoofdvak moeten zijn.

Ik heb geleerd hoe belangrijk het is om ze het gevoel te geven niet een opdracht uit te voeren, maar wel met het hele wezen dingen te gaan beleven, ervaren en leren. Ik heb geleerd hoe belangrijk het is hen de tijd en ruimte hiervoor te geven en 'geniaal' te mogen zijn. Ik wil ze niet opvoeden tot machines die werken door een druk op de knop, want dit versta ik niet onder het doel van het onderwijs.

Ik ben heel dankbaar dat ik deze belangrijke inzichten door mijn ervaringen in dit geweldige land mocht winnen. Ik ben de personen hiervoor zo dankbaar die mij hierbij hebben ondersteund en er altijd voor mij waren.

Met grote dank aan mijn moeder en mijn vader, die het voor mij überhaupt mogelijk maakten om deze opleiding te mogen volgen en die er altijd voor mij waren. Dit kan ik ze nooit teruggeven. Met grote dank aan Laura met wie ik deze ervaringen mocht delen en wij gezamenlijk zo veel meer plezier hadden. En een grote dank vooral aan de beste begeleiders, niet alleen tijdens mijn laatste studiejaar, maar ook tijdens mijn hele studieloopbaan. Zij hebben mijn laatste ervaringen in Gambia pas mogelijk gemaakt.

7.2. Procesbeschrijving

Datum	Activiteit	Opbrengst	Reflectie
April tot september 2013	Regelmatige bijeenkomsten voorbereiding Gambia	Duidelijkheid over aanpak onderzoek, bespreken van acties en voortgangen, contact met Bennie Ahlers, Marc Donkers en Mia Gering-Ahlers.	Overzicht over wat wij kunnen verwachten en wat er van ons verwacht wordt.
30.04.13	Bezoek tentoonstelling "Das Kind, die Stadt und die Kunst"	"The children's right to play"	Het idee voor het onderzoek is er! Met enthousiasme ga ik op zoek naar literatuur hiervoor.
04.05.13	Bezoek bibliotheek	Uitlenen van	Er zijn vooral veel

		diverse boeken over het thema: het vrije spel, speeltuin en schoolplein	Duitse boeken over dit onderwerp te vinden. Een overzicht maken over thema's die belangrijk zijn voor ons onderzoek
05.05.13	Bijeenkomst met Laura	Bespreken van opbouw onderzoek, informaties en ideeën vergelijken	Duidelijke overzicht over het onderwerp gemaakt, ideeën zijn besproken en thema's verdeeld.
05.05.13 – 20.05.13	Boeken bestuderen, informaties verzamelen	Verdieping in het onderwerp en deelvragen	We zijn heel blij over de keuze van het onderwerp, het is heel interessant en we denken ook heel belangrijk voor de schoolontwikkeling in Gambia.
20.05.13	Bijeenkomst met Laura	Vergelijken en uitwisselen van informaties en uitkomsten zodat wij allebei de informaties uit andere boeken kunnen gebruiken	Ontwerp van inhoudsopgave. Verdeling van hoofdstukken en overzicht over wie welk tekst gaat schrijven.
21.05.13 – 07.06.13	Schrijven van teksten	Verschillende informaties vergelijken en opstellen in één tekst, overzicht over theoretisch kennis	Het duurt heel lang en is heel frustrerend alleen voor de computer te moeten zitten en schrijven. De informaties hebben we al begrepen – het gaat alleen nog maar om het onder de goede woorden te brengen.
31.05.13	Onderzoek bespreken Marcel Haagsma	Toelichting over hoe een onderzoek eruit moet zien	De meeste dingen zijn waren al heel duidelijk. Goede tip: Gebruik maken van het boek: Ontwikkeling door

			onderzoek
01.06.13	Voetbaltoernooi in Sleen	Verzameling van geld voor de kinderen in Gambia	Heel vermoeiend maar wel heel leuk om te doen voor het team!
07.06.13	Bijeenkomst met Laura	Bespreken van vooruitgang en uitwisselen van teksten	De teksten gaan wij van elkaar lezen en corrigeren
08.06.13 – 15.06.13	Lezen en corrigeren van de teksten	Regelmatig contact met Laura om teksten van elkaar te corrigeren, te verbeteren en eventueel aan te passen.	De contact tussen Laura en mij is heel goed, wij kunnen heel goed elkaar opmerkzaam maken op problemen en kunnen deze gezamenlijk heel goed aanpakken en een manier ter oplossing vinden.
15.06.13	Laatste veranderingen & Inleveren van onderzoeksplan	Aanpassen van het formaat. Inhoudsopgave bewerken en teksten in goede volgorde plaatsen.	Gemotiveerd!!! We leveren het onderzoeksplan in.
22.06.13	Goede doelen dag in Geesbrug	Op een boerderij met heel veel andere studenten spelletjes voor kinderen aangeboden om zo een gedeelte van het geld te verzamelen	150 euro verzameld. Het was een hele fijne dag, maar we waren wel een beetje teleurgesteld over
18.08.13	Bezoek container Bennie Ahlers	Inpakken van materialen bij Bennie Ahlers	Heel emotioneel om te zien hoeveel mensen er moeite doen om materiaal te sturen aan arme mensen.
31.08.13	Boortorenwandeltocht voor Gambia	Lopen van 20 km en verzamelen van heel veel geld voor de kinderen in Gambia	Heel mooie actie voor ons team! We konden elkaar heel goed motiveren om verder te lopen.

Activiteiten in Gambia:

Week	Ma	Di	Woe	Do	Vrij	Zat	Zon
40					04.10. Vertrek uit Nederlan d	Aan- komst	Sankt Theres es
41	Gynäko- logie & ziekten- huis en container- plaats	Eerste bezoek Marie Rita's school	bezoek bij de minister of Higher Edu- cation en bischop	Eerste bezoek CCLK		Bezoek cro- codile pool Model- show	Church
42	Scholen vrij Bezoek Paradise Beach	Scholen vrij Tobaski Richard	Scholen vrij Tobaski Modou	Scholen vrij	Scholen vrij		
43	Marie Rita's Observati es Uitdelen van kleding	Marie Rita's Observati es & Lesgeven	Marie Rita's Observati es & Lesgeven	School- bezoeken	School- bezoeken (St. John's school for the deaf en Special school)	Bezoek markt (Public school & Upper Basic school)	
44	Marie Rita's Ver- kenning omgeving Speeltuin	Marie Rita's Speeltuin bezoek het oudere kind	Marie Rita's	CCLK Observati es & Lesgeven	CCLK Obser- vaties & Lesgeven	Bezoek James Island	
45	Marie Rita's Speeltuin bezoek het jongere kind	Marie Rita's Meeting Richard	Marie Rita's school lesgeven	Bezoek universi- teit & SOS childrens- village	CCLK Lesgeven & obser- vaties Aankomst andere groep	09.11. Priest ordinatio n	Bijeen- komst CCLK en Marie Rita's school
46	Marie rita's school lesgeven	Marie Rita's afscheid	CCLK afscheid		15.11. vertrek uit Gambia		

8. Conclusie

De onderzoeksvraag die wij aan het begin van ons onderzoek hebben opgesteld was: Hoe ziet het zinvol ontwerp van een speeltuin voor een schoolplein voor de Marie Rita's school in Gambia eruit, die georiënteerd is aan de behoeftes van de Gambianse kinderen op deze school, zodat de kinderen veelzijdige ontwikkelingsmogelijkheden wordt geboden tijdens de pauze? Met behulp van het onderzoek kunnen wij in het volgende een antwoord op deze vraag geven.

Om een ruimte mogelijk te maken die de kinderen veelzijdige ontwikkelingsmogelijkheden biedt, is bij het ontwerpen van een speeltuin op de Marie Rita's school rekening te houden met een aantal belangrijke factoren.

Ten eerste de behoeftes van het kind. Kinderen hebben verschillende behoeftes, afhankelijk van leeftijd, interesses en geslacht. En aan deze kan pas worden voldaan als er rekening mee wordt gehouden. De ruimte moet prikkels bieden, die aan deze behoeftes aansluiten, zodat elk kind op zijn niveau wordt geprikkeld om optimaal in zijn ontwikkeling te worden bevorderd. De kinderen op de Marie Rita's school in Gambia toonden vooral de behoefte naar beweging, exploratie van de omgeving en creativiteit – hoe ouder hoe groter de behoefte ook naar sociale contacten, speeltoestellen voor grovere motoriek en voor verschillende gebruiksmogelijkheden, en voldoende vrije ruimte om te lopen, rennen en huppelen. Hoe ouder de kinderen zijn, hoe vaker ze ook zelfstandig om hulp vragen. Hoe jonger de kinderen zijn hoe meer begeleiding ze nog nodig zijn. Zij hebben meer de behoefte naar speeltoestellen die de fijne motoriek bevorderen en het gevoel van gewichtloosheid mogelijk maken. Opvallend was dat maar alle kinderen de behoefte naar zelfstandigheid, exploratie en afwisseling toonden. Daarom is het van belang bij het ontwerp van een speeltuin voor een schoolplein vooral hier aan te denken. Het is dus raadzaam een speeltuin aan te bieden, waar de grove en fijne motoriek wordt gevorderd en de kinderen wel ruimte hebben om te lopen, huppelen en rennen maar ook om te schommelen of wippen. Aangezien de Marie Rita's school over een heel kleine schoolplein beschikt, is het van belang, toestellen te kiezen die tegelijk meerdere dingen

mogelijk kunnen maken. Alle kinderen moeten de mogelijkheid krijgen om zelfstandig verschillende dingen te kunnen ontdekken en uit te proberen.

In het gedrag van de kinderen werd duidelijk, dat ze vooral ook de behoefte hebben aan het veranderen van het gebruik van de speeltoestellen – of met kleine en mobile toestellen zoals de kruiwagen als wip te gebruiken of de glijbaan achteruit te gaan. Voldoende prikkels moeten worden gegeven en ook speelgoed dat veranderbaar en niet “kant-en-klaar” is. Wel is erop te letten, dat de speeltoestellen niet snel stuk gaan, aangezien de kinderen heel grof met het materiaal omgaan en er zelfs op schoppen en slaan als het niet zo werkt als zij graag willen. Wij bevelen vaste en mobile speeltoestellen aan, die veranderbaar zijn en zo gebouwd zijn dat deze afhankelijk van de situatie en individuele behoeftes heel verschillende bewegingsarrangementen voor de kinderen mogelijk maakt. Ook denken wij, dat eenvoudigheid heel centraal zou staan bij de keuze van de toestellen. De kinderen zouden de toestellen moeten kunnen veranderen en gebruiken zodat ze zelf kunnen bepalen wat ze ermee doen en wat ze willen gaan spelen. Zo wordt niet alleen rekening gehouden met de pedagogische reden, maar ook met de pragmatische en financiële. Veel voorbeelden tonen dat ook met bescheiden financieringsmogelijkheden attractieve bewegingsruimtes met een hoog uitnodigingskarakter kan worden geschept. Bovendien kunnen de eenvoudigheid en de daaruit resulterende functionele onbepaaldheid de kinderen de mogelijkheid bieden deze ruimtes voor zich te veroveren en het gebruik ervan steeds opnieuw definiëren.

Belangrijk bij de planning van een speeltuin is ook de naleving van de behoeftes naar observatiemogelijkheden en ervaringen met verschillende zintuigen. Enkele kinderen toonden zelfs dat ze de behoefte hiernaar hebben. Zo werd de enige plant op het schoolplein geproefd en er aan geroken. Een kleine tuin met de mogelijke planten in Gambia zou een groot effect hebben op de leerlingen. Niet alleen leren de kinderen de verschillende planten kennen door er aan te ruiken, te bekijken en te proeven, maar ook kunnen de kinderen al vroeg leren verantwoordelijkheid te nemen.

Naast de behoeftes van het kind en de daarop afgestemde speelmaterialen, speelt ook de rol van de leerkracht een belangrijke rol. Aangezien de kinderen pas buiten op het schoolplein echt tonen hoe het met ze gaat,

doordat ze eigenlijk vrijer kunnen bewegen en handelen, is het van groot belang dat de leerkracht deze ruimte ook de kinderen biedt en pas dan als een bron voor aanleiding voor spelletjes dient, als de leerkracht herkent dat dit een behoefte is. Goed observeren is hier een voorwaarde voor. Niet alle kinderen moeten worden verplicht om in elke pauze mee te doen aan gezamenlijke activiteiten – de pauze dient immers ter ontspanning en om van de inspanning tijdens het onderwijs te kunnen herstellen. Het vrije spelen is heel belangrijk voor het kind, aangezien het zich met zijn omringende wereld uit elkaar kan zetten en gedurende het spel zich kan ontwikkelen, dingen kan verwerken en ontspannen. Door een te grote beperking aan vrijheid wordt deze kans de kinderen genomen. De kinderen kunnen afhankelijk van hun aanleg beïnvloedbaar zijn in hun gedrag. Het is van groot belang dat de leerkrachten wel ondersteunen en begeleiden, maar niet te zeer interveniëren, zodat er voldoende ontwikkelingskansen mogelijk zijn en de kinderen aan hun behoeftes kunnen voldoen. Kinderen begrijpen onderlinge samenhangen en dingen pas echt, als ze dit ook zelf mogen beleven en niet alleen door deze te moeten imiteren. Daarom is het van groot belang, dat de leerkrachten weten dat ze een goede balans moeten houden tussen ‘leiding geven’ en ‘ruimte geven’. Ook is aan te raden dat de leerkrachten gezamenlijk regels met de kinderen op gaan stellen en de kinderen regelmatig aan de omgang met het materiaal herinneren om een lang leven van de speeltoestellen te garanderen.

Door het spel leert het kind eigen beslissingen te maken en eigen ervaringen op te doen. Het leert zelfstandigheid en verantwoordelijkheid doordat het kind ervaringen kan opdoen doordat het eigenstandig kan bepalen en plannen. Door het beleven van een ruimte met veel prikkels tot het vrije spel, kunnen de kinderen o.a. deze vaardigheden oefenen.

Het kind moet verschillende ervaringen op kunnen doen, om zich breed te kunnen ontwikkelen. Op sociaal, op lichamelijk en ook op cognitief gebied moet het geprikkeld worden. Het is daarom ook van belang dat de speeltuin op deze verschillen let. Wij concluderen daaruit, dat een speeltuin zo moet worden ontworpen, dat het multifunctioneel is en steeds aangepast kan worden – afhankelijk van behoeftes. Aangezien de kinderen al tijdens de lessen weinig ruimte krijgen voor zelfstandig denken en handelen en alleen

eenzijdig worden onderwezen (aangezien er niet veel afwisseling wordt geboden of de mogelijkheid tot interactie), zou het van groot voordeel zijn als de kinderen ten minste op het speeltuin op het schoolplein worden geprikkeld om zelfstandige keuzes te maken naar behoeftes en verschillende ervaringen kunnen opdoen om zo een veelzijdige ontwikkeling te ervaren.

Naast het belang van het nakomen van de behoeftes van de kinderen, de rol van de leerkracht en de mogelijkheid tot interactie met andere kinderen speelt de omgeving een cruciale rol bij het bevorderen van een veelzijdige ontwikkeling.

Zo moeten op de Marie Rita's school naast de speeltoestellen vooral ook de inrichting een andere vorm aannemen. Op dit moment verzamelen de kinderen zich allemaal op een erg kaal schoolplein, waar de kinderen weinig differentiatie of prikkels wordt geboden en de leerlingen daardoor weinig kunnen worden bevorderd in een veelzijdige ontwikkeling. De kinderen kunnen zich niet verstoppen, het schoolplein is in één keer te overzien. Tot nu toe zijn het ook maar alleen de oudere jongens die met de weinige speeltoestellen kunnen spelen en ervaringen kunnen opdoen, aangezien zij makkelijker over deze kunnen beheren als de jongere en zwakkere kinderen. Het is van voordeel het schoolplein in verschillende zones in te delen, zodat er wel verschillende ruimtes ontstaan, die de kinderen tot samenspel, creatief spel, rollenspel of bouw- en constructiespel uitnodigt, tot beweging motiveert of om verschillende zintuigelijke ervaringen op te kunnen doen of om zich te kunnen verstoppen. Belangrijk is het, dat er voldoende mogelijkheden worden geboden, zodat ook vooral de jongste kinderen deze waar kunnen nemen, aangezien elk kind het recht heeft om te spelen. Zo kan het kind naar zijn behoefte gaan spelen, of zich terugtrekken om even te rusten en te ontspannen. Pas als de speel-leeromgeving niet in één keer is te overzien, is deze ook heel uitdagend en interessant en zijn ze geboeid veel ervaringen op te doen. Zelfs de grond en de afscheidingen kunnen speelmogelijkheden bieden.

Vooraf op deze school is het van belang voor een andere soort grond te zorgen, aangezien de kinderen en leerkrachten hun kleren niet lang schoon kunnen houden vanwege de stoffige grond, daarom wordt op dit moment ook het rennen verboden. Van groot voordeel is het op een klein schoolplein ook aan de bodemgesteldheid te denken. Wij bevelen aan zelfs aandacht aan de

topografie te schenken. Zo kunnen al de hoogteverschillen en verschillende bedekkingen tot veelzijdige speelvormen en –ervaringen uitnodigen.

Omdat er in Gambia een heel warm en vochtig klimaat heerst, is het van belang ook hiermee rekening te houden bij het ontwerpen van de school. Het is aan te raden naast de enige boom die voor schaduw zorgt, ook andere bescherming voor zon en regen te zorgen, bijvoorbeeld door verdere beplanting door bomen die tegelijk ook voor exploratie in de natuur kan zorgen. Ook moet er rekening worden gehouden met de keuze van het materiaal. Niet elk materiaal is hittebestendig en kan tegen veel regen. Er moet wel rekening worden gehouden met de keuze van vorm, kleur en materiaal, aangezien ze zich positief of negatief op het gevoel van de kinderen uit kunnen werken, maar wel moet er ook op de veiligheids- en houdbaarheidsaspecten gelet worden, zodat ze ook langdurig kunnen worden gebruikt.

Aangezien er op dit moment weinig zitmogelijkheden aanwezig zijn, kan het bovendien van groot voordeel zijn, als er een rustruimte wordt aangeboden, een afgescheiden gebied waar de kinderen kunnen ontspannen en kunnen gaan zitten om te eten en te drinken. Het is tegelijk handig, als deze zo worden opgebouwd, dat zelfs het onderwijs buiten plaats zou kunnen vinden – een zogenoemde groene klassenruimte.

Heel belangrijk is erom te denken, dat op de Marie Rita's school de lessen bewegingsonderwijs ook buiten op het schoolplein plaats moeten vinden.

Zoals beschreven hebben de scholen alleen een kleine ruimte ter beschikking waarom vooral mobile speeltoestellen van voordeel zijn, die makkelijk zo kunnen worden veranderd dat er snel voldoende ruimte ontstaat ook voor deze lessen. Maar enkele speeltoestellen en verschillende bodemgesteldheden zijn niet meteen van nadeel: ook deze kunnen worden ingezet om in de bewegingsonderwijslessen te gebruiken om niet alleen de snelheid bevorderen maar ook de handigheid van de kinderen.

Om aan de basisbehoeften zoals de lichamelijke behoeften te voldoen, moet in eerste instantie vooral de sanitaire gelegenheid worden verbeterd, aangezien dit ook de wens is van de leerkrachten. Dit bespaart veel ziektes en zorgt voor meer hygiëne op het schoolplein. Ook moeten er meer afvalbakken worden aangeboden, zodat de kinderen en leerkrachten het schoolplein langer schoon kunnen houden.

Doordat wij konden observeren, hoe groot hun behoefte is naar bewegen, het vrije spel en exploratiemogelijkheden, concluderen wij dat het aanpassen van de speeltuin op het schoolplein heel zinvol is.

Het kind staat in het onderwijs centraal. De kinderen moeten niet alleen leren lezen, schrijven en rekenen maar ook zelfstandigheid staat in het onderwijs centraal. Een veelzijdige stimulatie zorgt voor veel prikkels om verschillende ervaringen op verschillende gebieden op te kunnen doen. De kinderen worden daardoor rondom in hun ontwikkeling bevorderd. En pas als de kinderen ook heel gemotiveerd zijn (wat door het eigen ontdekken en exploreren gebeurt) kunnen de kinderen vaardigheden ook echt onder de knie krijgen. Pas als de kinderen begrijpen waarom iets in elkaar zit, pas als de kinderen het zelf kunnen beleven en zich in de situaties kunnen verplaatsen, maken de kinderen het kennis en vaardigheden echt eigen.

Wij concluderen, dat vooral een multifunctionele speeltuin, die mobiel is en een klein tuintje of beplantingen een enorme effect op de leerlingen zou hebben. De leerlingen kunnen zich daardoor in de pauze meer afkoelen en ontspannen en tegelijk op verschillende gebieden worden geprikkeld, zodat ze zich veelzijdig ook in de pauze kunnen ontwikkelen doordat ze verschillende ervaringen kunnen opdoen. Misschien worden daardoor zelfs de leerkrachten gestimuleerd meer situaties als aanleidingen voor hun onderwijs te gebruiken, waardoor de kinderen ook in het onderwijs meer kunnen worden betrokken.

9. Aanbevelingen

In de literatuur wordt meerdere keren erop gewezen, dat het heel nuttig is het schoolplein ook als een bron voor het onderwijs te gebruiken en dat het veel interessante leermomenten biedt.

Interessant is het, dat ook de leerkrachten bij onze enquête aangeven, dat ze het schoolplein als heel belangrijk aanschouwen en ook tijdens de lessen gebruiken als een inspirerende leeromgeving hoewel wij dit geen enkel keer konden observeren tijdens ons verblijf in Gambia. Het enige moment dat de leerkracht gebruik maken van het schoolplein, is tijdens de tweede pauze bij de zing- en dansspelletjes. Wij vragen ons af, of ze denken, dat ze op dit moment gebruik maken van het schoolplein als een inspirerende en prikkelende leeromgeving. Wij vermoeden, dat de leerkrachten anders niet weten de omgeving te gebruiken voor inspirerende aanleidingen voor het onderwijs binnen en ook vermoeden wij, dat de leerkrachten niet weten hoe belangrijk een rijke leeromgeving is en welke effecten deze kan hebben op de kinderen. De omgeving buiten kan zo veel meer uitdagingen en ervaringen bieden dan binnen. Wij stellen daarom ook voor de mogelijkheden van het gebruik van het schoolplein, als een rijke speel/leeromgeving aan de leerkrachten voor te stellen en met ze hierover in gesprek te gaan.

Ook zou het zeker ook heel boeiend voor de leerkrachten zijn, naast het ontvangen van het verschillende speel- en leermateriaal ook veelzijdige gebruiksmogelijkheden te leren kennen, aangezien wij zagen, dat de leerkrachten weinig inspiratie voor hun lessen kunnen krijgen om deze afwisselend en creatief vorm te geven en het materiaal in de schuur van de Marie Rita's school ongebruikt verzameld wordt.

Bovendien zou het zeker interessant zijn de bevordering van interactie en inbreng van de leerlingen tijdens de lesmomenten nauwkeuriger te gaan onderzoeken en hoe de leerkrachten dit meer aan zouden kunnen bieden.

Vaak hebben wij tijdens lesmomenten moeten zien, dat de leerkrachten de kinderen slaan als ze deze willen bestraffen. Wij hadden het gevoel, dat de leerkrachten dit als enige weg zien om respect tegenover de leerlingen te winnen. Een vervolgonderzoek naar de methoden van belonen en bestraffen zou zeker heel spannende resultaten opleveren.

Wij zagen dat de kinderen door elkaar in de klas geplaatst waren, een goede structuur was niet herkenbaar. Wij hebben op de PABO geleerd, waarom structuur juist wel van groot belang is voor de kinderen en het onderwijs. Dit zou volgens ons ook een mooi idee zijn voor een vervolgonderzoek in Gambia om te leren, welk effecten de zitplekstructuur op het onderwijs heeft.

Wij stelden vast dat er een groot verlangen is naar uitdagingen en exploratie. Hierover zou ook een vervolgonderzoek gedaan kunnen worden, om de leerkrachten te laten zien hoe ze creatieve lessen kunnen aanbieden met betrekking tot beweging. Hoe kunnen leerkrachten in Gambia de creativiteit van de kinderen stimuleren? Een bezoek bij de opleiding voor leerkrachten op de universiteit in Gambia zou inzicht hierover bieden en duidelijk maken hoe de leerkracht worden onderwezen en wat ze over creativiteit leren. Het is belangrijk om aan de leerkrachten te laten zien hoe belangrijk spelen en ook spelend leren is. Verder moet aan de leerkrachten geleerd worden om het denken bij de kinderen te laten, zelfstandigheid te leren en eigen meningen te accepteren en te vragen, zodat de kinderen weten waarom ze iets leren en wat ze leren. Misschien zou een pakket opgesteld moeten worden, die de opleiding tot leraar in Gambia verbeterd. Wij hebben ook inzicht in de lesmethode van de verschillende vakken kunnen krijgen en deze biedt alleen heel eenvoudige manieren aan om de leerstof aan de kinderen aan te leren. Wij denken dat het zou heel handig zou zijn, als er een vervolgonderzoek naar de effecten van deze lesmethode wordt gemaakt en eventuele aanpassingen worden voorgesteld, aangezien de leerkrachten de methode dagelijks gebruiken en de lessen net zo onderwijzen als deze worden voorgesteld. De meeste leerkrachten in Gambia kunnen immers een universitaire opleiding vanwege financiële redenen niet volgen, waardoor veel leerkrachten in Gambia ook worden ingezet, hoewel ze geen opleiding hebben kunnen volgen. Wij zijn ervan overtuigd, dat de leerkrachten heel geïnteresseerd zijn om inspirerende en andere lesmethodes en werkvormen aangeboden krijgen, omdat wij opgemerkt hebben, dat de leerkracht een groot hart voor hun leerlingen hebben en zeker veel voor ze zouden doen om dit mogelijk te maken.

10. Bijlage

10.1. Urenverantwoording

Activiteit	Uur
Vorbereiding en uitvoering van acties	50
Bijeenkomsten minor buitenland	30
Bestuderen van literatuur	45
Schrijven van teksten theoretische kader	35
Contact met begeleider	15
Overleg met Laura Baxpöhler	30
Observaties in Gambia	100
Verwerken van observatiegegevens	15
Interview afnemen en verwerken	8
Vorbereiding en geven van lessen	30
Vorbereiding en uitvoering speeltuinbezoek	15
Verwerken van onderzoeksuitkomsten	10
Samenvatten van gegevens en schrijven van teksten onderzoeks-uitkomsten	50
Correctie onderzoeksverslag	12
Vorbereiden van presentatie	10
TOTAAL AANTAL UREN	455

10.2. Enquête

Enquete Teachers

A Female ☒ Male ☐

Since how long have you been working as a teacher?

_____ years 3 month

Subjects you are teaching:

All Subjects

B During break times you are also looking after children.

1. Do you like it? Yes ☒ No ☐

Why? Because I like take^{ing} care kids

2. What does it mean to you to be looking after children during break time? What are your responsibilities?

I am a Mother and I have so many responsibilities at home, and my daughter is in the school too.

3. In which situations are you in contact with children during break?

I some time mark there home work books during break or go out side and play with them.

4. Do you have any suggestions for what they could play during their break?

No ☐ Not often ☐ Sometimes ☐ Often ☒ Always ☐

For example: ~~giving them the toy to play~~

I like sinning with them in class and playing with the toy

5. Do you give suggestions to what children could play during lessons?

No ☐ Not often ☐ Sometimes ☒ Often ☐ Always ☐

For example: I always tel them to play with each other.

6. Could the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☒

No ☐

7. Should the behaving on the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☒

No ☐

8. Have you ever talked with children about the schoolyard and their behavior on it?

Yes, about: coming to school every day and to be doing there how work by them self.

No, because: _____

9. Could you use the schoolyard for your lessons?

Yes ☒

No ☐

10. Do you think it is important to build a playground?

Not important

Very important

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☒

11. What would you like to change and build?

we would like build toilet, kitchen and to make the ground

12. Which playtools would you like to add?

we would like a seesaw and a basket player

13. Which type of ground would you like to have?

brecks

14. What would you like to change at the terrain?

I would if you could change the tables and hairs

15. Others:

16. What do you think the children would like to change on the schoolyard?

No they would like to change unless we ask them to.

17. Why do you think it is important that children get the chance to play?

yes it is important for children to playing always

18. Should the children be involved in changing the schoolyard?

Yes all classes ☐ yes just the following classes: Kg³ No ☐

19. How important are the following playtools for you?

	NOT IMPORTANT					VERY IMPORTANT				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Swing										✓
2.Slide										✓
3.Climbing frame										✓
4.flask										✓
5.lake										✓
6.grassland										✓
7.Hut										✓
8.Lounge										✓
9.Wheel								✓		
10.Garden										✓
11.Bushes	✓									
12.Hill										✓
13.Seesaw										✓

20. Which games do you observed during break?

I see them running and playing with the small toys they have

21. What is not allowed on the schoolyard?

the school does not allowed ^{to wear} any type of shoes

22. When you are outside in the break, how often do you observe the following situations?

- a) Accidents: Some times in one break
- b) Aggressions: Some times in one break

23. Under which conditions would you help to build a playground?

When we have them hear I will
help with the work or begin worker.

Enquete Teachers

A Female ☒ Male ☐

Since how long have you been working as a teacher?

2 years

Subjects you are teaching:

all subjects.

B During break times you are also looking after children.

1. Do you like it? Yes ☒ No ☐

Why? Because it help children to behavior well.

2. What does it mean to you to be *looking after children* during break time? What are your responsibilities?

to look after them to behavior very well.

3. In which situations are you in contact with children during break?

to play with them.

4. Do you have any suggestions for what they could play during their break?

No ☐ Not often ☐ Sometimes ☐ Often ☐ Always ☒

For example: we play simple games during break.

5. Do you give suggestions to what children could play during lessons?

No ☐ Not often ☐ Sometimes ☐ Often ☒ Always ☐

For example: running game and lemon game

6. Could the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☒ No ☐

7. Should the behaving on the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☒ No ☐

8. Have you ever talked with children about the schoolyard and their behavior on it?

Yes, about: we teach them how to behavior in school

No, because: _____

9. Could you use the schoolyard for your lessons?

Yes ☒ No ☐

10. Do you think it is important to build a playground?

Not important Very important

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ☒

11. What would you like to change and build?

the school compost and the playground

12. Which playtools would you like to add?

wheel barrows, car toys, bicycle etc.

13. Which type of ground would you like to have?

concrete play ground

14. What would you like to change at the terrain?

where the children will seat during break

15. Others:

Kitchen room, toilet

16. What do you think the children would like to change on the schoolyard?

their playground

17. Why do you think it is important that children get the chance to play?

because it help them to interact with other

18. Should the children be involved in changing the schoolyard?

Yes all classes ☐ yes just the following classes: ☐ No ☐

19. How important are the following playtools for you?

	NOT IMPORTANT					VERY IMPORTANT				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Swing										✓
2.Slide										✓
3.Climbing frame										✓
4.flask								✓		✓
5.lake								✓		
6.grassland										✓
7.Hut										✓
8.Lounge										✓
9.Wheel										✓
10.Garden										✓
11.Bushes										✓
12.Hill										✓
13.Seesaw										✓

20. Which games do you observed during break?

circle game

21. What is not allowed on the schoolyard?

speaking any local language and all children must put on black or brown shoes with white socks

22. When you are outside in the break, how often do you observe the following situations?

- a) Accidents: No times in one break
b) Aggressions: No times in one break

23. Under which conditions would you help to build a playground?

we will like to help in
any condition

Enquete Teachers

A Female ☒ Male ☐

Since how long have you been working as a teacher?

5 years

Subjects you are teaching:

Sioc Learning areas on thematic approach

B During break times you are also looking after children.

1. Do you like it? Yes ☒ No ☐

Why? I feel I should help children

2. What does it mean to you to be looking after children during break time? What are your responsibilities?

That they don't hurt each other or even go outside
To take good care of them during school hours.

3. In which situations are you in contact with children during break?

Look for children who do not have food to ^{eat} and encourage others to share with them.

4. Do you have any suggestions for what they could play during their break?

No ☐ Not often ☐ Sometimes ☐ Often ☐ Always ☒

For example: Toys and play ground

5. Do you give suggestions to what children could play during lessons?

No ☐ Not often ☒ Sometimes ☒ Often ☐ Always ☐

For example: Teaching aids on Mathematics and English. i.e. read books. Running, hopping & singing games

6. Could the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☒

No ☐

7. Should the behaving on the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☐

No ☐

8. Have you ever talked with children about the schoolyard and their behavior on it?

Yes, about: how to play in school yard. not to run about but a simple game to play.

No, because:

9. Could you use the schoolyard for your lessons?

Yes ☒

No ☐

10. Do you think it is important to build a playground?

Not important

Very important ☒

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

11. What would you like to change and build?

A very interesting playground and level grounds.

12. Which playtools would you like to add?

These types of play tools →

13. Which type of ground would you like to have?

A concrete tiled ground.

14. What would you like to change at the terrain?

I would like to have better toilets.

15. Others:

the frontage of the school to be fenced for Sec

16. What do you think the children would like to change on the schoolyard?

A play ground and toy cars.

17. Why do you think it is important that children get the chance to play?

It increase there learning.

18. Should the children be involved in changing the schoolyard?

Yes all classes ☒ yes just the following classes: ☐ No ☐

19. How important are the following playtools for you?

NOT IMPORTANT

VERY IMPORTANT

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Swing										10
2.Slide										10
3.Climbing frame					5					
4.flask						6				
5.lake										
6.grassland										
7.Hut						6				
8.Lounge				4						
9.Wheel										
10.Garden								8		
11.Bushes										
12.Hill										
13.Seesaw										10

20. Which games do you observed during break?

Toys riding & singing and dancing

21. What is not allowed on the schoolyard?

Too much running & football.

22. When you are outside in the break, how often do you observe the following situations?

- a) Accidents: Not often times in one break - not often
b) Aggressions: Some times in one break

23. Under which conditions would you help to build a playground?

With the Manual Work, We
Will try to pay workers to fix the tools

Enquete Teachers

A Female ☒ Male ☐

Since how long have you been working as a teacher?

2 years

Subjects you are teaching:

English, Maths, Social Studies, Science, Creative Development

B During break times you are also looking after children.

1. Do you like it? Yes ☒ No ☐

Why? love playing with them

2. What does it mean to you to be looking after children during break time? What are your responsibilities?

Because I see them as my own, younger brothers and
To make sure that they get what they need in school

3. In which situations are you in contact with children during break?

In any situation they are good or bad.

4. Do you have any suggestions for what they could play during their break?

No ☐ Not often ☐ Sometimes ☒ Often ☐ Always ☐

For example: games like football with boys and singing with girls.

5. Do you give suggestions to what children could play during lessons?

No ☐ Not often ☐ Sometimes ☒ Often ☐ Always ☐

For example: race and colour painting.

6. Could the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☒

No ☐

7. Should the behaving on the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☒

No ☐

8. Have you ever talked with children about the schoolyard and their behavior on it?

Yes, about: To keep it clean at all times.

No, because: _____

9. Could you use the schoolyard for your lessons?

Yes ☒

No ☐

10. Do you think it is important to build a playground?

Not important

Very important

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

11. What would you like to change and build?

Sea-saw, Swing. Not too much because of space.

12. Which playtools would you like to add?

Se

13. Which type of ground would you like to have?

Cemented ground.

14. What would you like to change at the terrain?

Toilets too small, Tap.

15. Others:

Tools for lessons like Maths, Science,

16. What do you think the children would like to change on the schoolyard?

Football and tennis.

17. Why do you think it is important that children get the chance to play?

To free their minds at least.

18. Should the children be involved in changing the schoolyard?

Yes all classes ☒ yes just the following classes: _____ No ☐

19. How important are the following playtools for you?

	NOT IMPORTANT					VERY IMPORTANT				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Swing										✓
2.Slide						✓				
3.Climbing frame									✓	
4.flask			✓							
5.lake										✓
6.grassland								✓		
7.Hut					✓					
8.Lounge										✓
9.Wheel								✓		
10.Garden										✓
11.Bushes							✓			
12.Hill									✓	
13.Seesaw										✓

20. Which games do you observe during break?

running and football.

21. What is not allowed on the schoolyard?

Dirtying the ground and pouring water anywhere.

22. When you are outside in the break, how often do you observe the following situations?

- a) Accidents: not often times in one break
b) Aggressions: not often times in one break

23. Under which conditions would you help to build a playground?

No conditions because I would love to help the children.

Enquete Teachers

A Female ☒ Male ☐

Since how long have you been working as a teacher?

1 years

Subjects you are teaching:

Language literacy and communication, Creative, mathematical, Phys
social and emotional and knowledge Development.

B During break times you are also looking after children.

1. Do you like it? Yes ☒ No ☐

Why? To accident avoid accident

2. What does it mean to you to be looking after children during break time? What are your responsibilities?

As a teacher my responsibility is to look after the children during
break to prevent them from fighting or hurting each other.
It is also my responsibility to look after the children to prevent them from
climbing up and down or leaving the school premises.

3. In which situations are you in contact with children during break?

Playing Games with the children to help them socialize or
to interact with the other kids.

4. Do you have any suggestions for what they could play during their break?

No ☐ Not often ☐ Sometimes ☒ Often ☐ Always ☐

For example: I wrote a letter to my Aunt.

5. Do you give suggestions to what children could play during lessons?

No ☐ Not often ☐ Sometimes ☒ Often ☐ Always ☐

For example: Mr wolf.

6. Could the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☒

No ☐

7. Should the behaving on the schoolyard be a topic in your lessons?

Yes ☒

No ☐

8. Have you ever talked with children about the schoolyard and their behavior on it?

Yes, about: Speaking of vanduculer in the school premisses

No, because: _____

9. Could you use the schoolyard for your lessons?

Yes ☒

No ☐

10. Do you think it is important to build a playground?

Not important

Very important

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

11. What would you like to change and build?

Toilets, Store and kitchen.

12. Which playtools would you like to add?

See-saw, Swing, climbing frame, slid and grassland

13. Which type of ground would you like to have?

We would like to have a type of ground were by no sand will be present because in the cold season the school ground is always d to avoid such the ground need to be build with bricks tiles.

14. What would you like to change at the terrain?

Toilets

15. Others:

Store to keep teaching aids or stuffs for the children and kitchen.

16. What do you think the children would like to change on the schoolyard?

See-saw, climbing frame, ~~Slide~~ and grassland.

17. Why do you think it is important that children get the chance to play?

It is important because to give the chance to play help them to relax their minds and they also learn through playing.

18. Should the children be involved in changing the schoolyard?

Yes all classes ☐ yes just the following classes: 3 No ☐

19. How important are the following playtools for you?

	NOT IMPORTANT					VERY IMPORTANT				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Swing										+
2.Slide										+
3.Climbing frame										+
4.flask										+
5.lake										+
6.grassland										+
7.Hut										+
8.Lounge										+
9.Wheel										+
10.Garden										+
11.Bushes										+
12.Hill										+
13.Seesaw										+

20. Which games do you observed during break?

Playing with toys, football and basketball.

21. What is not allowed on the schoolyard?

Speaking of Vanacuter, fighting or stoning each other in the school premises.

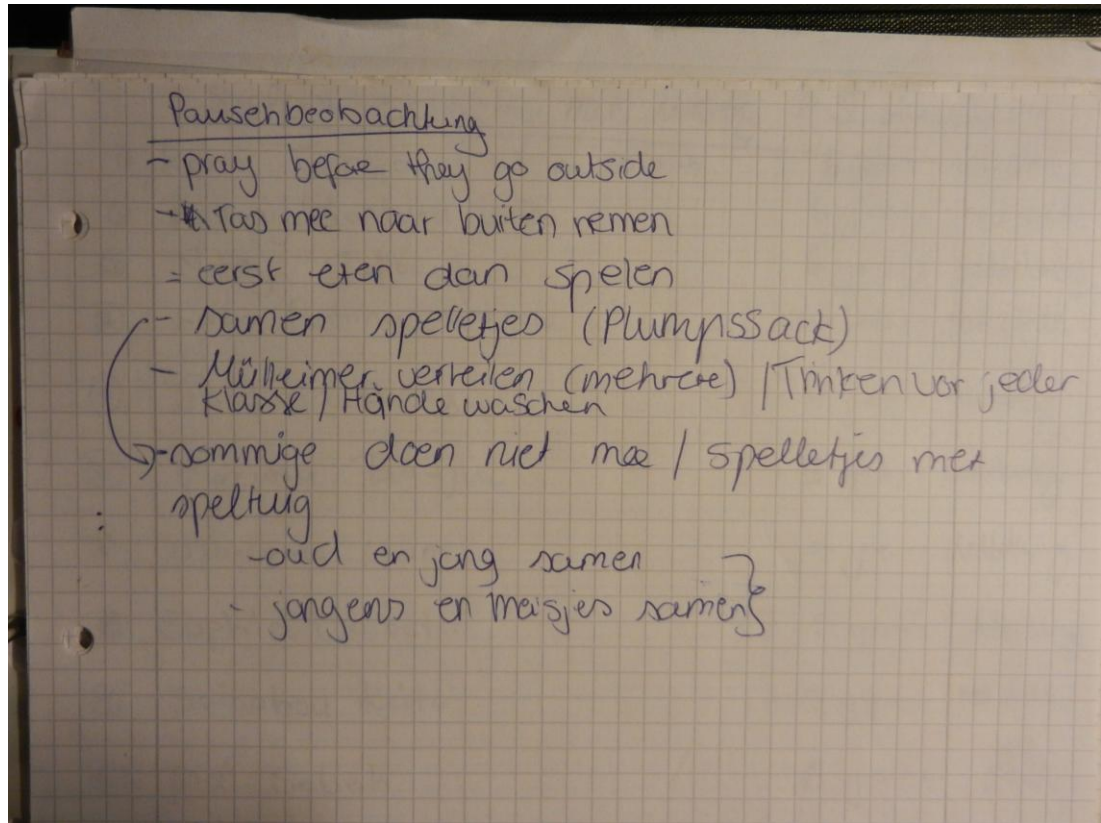
22. When you are outside in the break, how often do you observe the following situations?

- a) Accidents: Not often times in one break
- b) Aggressions: Not often times in one break

23. Under which conditions would you help to build a playground?

we would help them when they need it, if possible.

10.3. Observaties tijdens de pauze

OBSERVATIE PALUZE

Auſichtspersonen (wie viele) und Kinder: wo hatten sie sich auf? Wo sind tote ecken?

2

Spel und
loftbereik

in de prullenbak
klassenruime

Pausenplek en ort und ſchülerzahl und geſlacht

Pluimſtaek
Zigen + rond lopen
daken

Allgemeine ſituatie: Wann betreten ſie den ſchoolhof? 8:20 - 8:30
8:00 uur eerst binnen

Beobachtung verschiedener Schulfunktionen (Sitzreue, Spielbereich, Eingangsbereich, Laufbereich, vorderer und hinterer Schulfunktion)

Lehreraktiefte
Klasſiek eden riken, op de Kinderen tellen
Spelreue

Ruik- en arthetieplekken

erst riek op
een mat

— dat bedje wordt aan de Bond gelyk en dan wordt
de ruikplek als achterſpele gebrukt

dieren: kippen!

OBSERVATIE PAUZE

Aufsichtspersonen (wie viele) und kinder: wo halten sie sich auf? Wo sind tote ecken?

niet regelmatig, soms alle, soms niemand, soms alleen één

→ Klassenruimtes,
WC hoek,
hoek achter het
gebouw

Pausenspiele und ort und schülerzahl und geschlecht

Allgemeine situation: Wann betreten sie den schulhof?

geen algemene tijd, niet vastgelegd hoe lang pauze duurt

Beobachtung verschiedener Schulhofteile (Sitzecke, Spielbereich, Eingangsbereich, Laufbereich, vorderer und hinterer Schulhofteil)

te onderscheiden is eigenlijk alleen WC-ruimte en grote ruimte
niet in verschillende bereiken/gebieden/delen ingedeeld,
geen afscheiding van elkaar. Spelletjes wisselen overal

Lehreraktivität

- als leerkracht naar buiten komt/ opstaat weten de kinderen al wat er gaat gebeuren → tijd/dansspelletjes
- soms doen ze zelf een pauze, zitten alleen
- soms zitten ze nog in klasruimte, voorbereidingen van lessen, enkele kinderen moeten na zitten

← vooral meisjes schijnen gemotiveerd/reukend
op huppelen naar leerkracht toe

jongens spelen liever met voetballen (wat niet mag) en gaan vervolgens stil op de bank zitten

Rust- en activiteitsplekken

Rust: doek en banken (trekken hier hun schoenen uit)

muur/stapje voor het gebouw

10.4. Schoolplein Marie Rita's school

- Schattige Plätze
- Zugluft
- Platz für Bewegung
- Sitzgelegenheiten
- Abfallkörbe
- Aufsicht
- Trinkmöglichkeit
- Ruhe- / Aktivitätscke
- Grün umzingelt - Pflanzen
- Raumbildner: Bösche
- Sonnen- und Regenschutz
- ~~Taschen und Fächer~~
- Vegetation (!) und Klima
- Junge - Mädchen Spielverhalten

12 Primärbedürfnisse mit Spielgeräten decken

Körperlicher und Kognitiver Entwicklungsstand

alle leerkracht pleinwacht

10.5. Observaties

Frage an Direktor:

In wie weit

- Wird bei der Bauplanung die Gestaltung des Schulhofes/
Spielfläche berücksichtigt? Ist dieses überhaupt möglich?
- Was tut ihr für den Spiel- und Bewegungsdrang der
Kinder?
- Warum 1. Pause nicht spielen? Ruhe! (Marie)
- Sicherheitbestimmungen, Normvorgaben? Spielplatzgesetze
- Gestaltung an bestimmte Normen halten müssen? Rechte für Kinder
- Schulfähigkeitstest - Entwicklungsstand feststellung

Besorgung:
Zollstock

Beobachtung Marie:

- Was haben sie bereits an Spielmaterial?
- Bedürfnisse der Schüler - Alter, Entwicklungsstand...
- Spielen die Kinder nur mit Geräten oder auch mit unfertigen Sachen?
(wie Müll, ...)
- Spielverhalten: mit was spielen sie?

- Wasser
- Topographie
- Vegetation
- Boden

Schulplatz Marie:

so effektiv wie
möglich

- Möglichkeiten schon was dort was einfaches zu bauen?
Naturgetreu

- Material

- Beschaffenheit des Umfelds

- Größe

50% darf bebaut werden
10% davon muss Abstandsfläche

Sonnen und Regenschutz

OBSERVATIE materiaal aanbod les

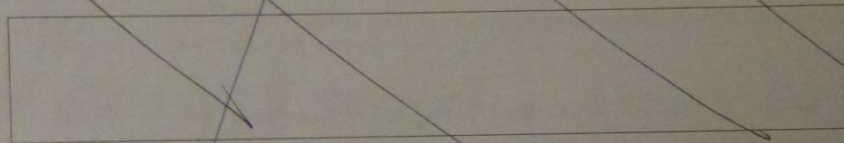
„Kinderen de gelegenheid krijgen materialen zelf uit te proberen, te verkennen en te onderzoeken, althans in de eerste twee gevallen, ermee te doen wat ze willen.“

Gaan gambiaanse kinderen spontaan om met onbekende materialen en proberen ze deze zelf uit, verkennen en onderzoeken deze? Hebben ze genoeg zelfinitiatief?

heel geïnteresseerd, willen alles uitproberen en weten, heeft één kind iets ontdekt, komen er duizend andere kinderen bij, geïnteresseerd wat anderen hebben ontdekt, pakken het af, willen het zelf ontdekken, ervaren, af uitproberen
→ snel lichamelijke krachten ingezet (aggressies) → maar jongen dan meisjes komen later aan de beurt

„Spel moet beschouwd worden als een proces, waarbij als de speler dat wil ook resultaatgericht kan worden gewerkt.“

Is een proces en tussenresultaten te zien?

Verskil omgaan met materiaal jongens / meisjes

rollespel: schieten

JONGENS

spelen vooral met gereedschappen en gezamenlijke problemen alles uit wat ze maar vinden (heuvel van bouwmaterialen, natuur, hekje die is omgevallen gebruiken ze als trampolijn met katten! mag niet enkele jongens zitten op bouwsteen of baksteen bij gezamenlijke verplichte spelletjes proberen ze steeds iets anders te spelen (mag niet, moeten mee doen)

MEISJES

proberen wel als tante begint als eerst buiten te zijn om ook een met toestellen te kunnen spelen maar als jongen lichamelijke krachten inzetten, blijven rustig op tapijt + heu
geïnteresseerd in "haar", huidskenen spelen edw en ring spelletjes die ze van leerkrachten krijgen
vooral meer dan letter op jongere jongen en meisjes
grote/oudere kinderen passen op kleinere
en met elkaar bewegen meer, loopspelletjes zijn lawaaiig
oudere kinderen die van voorwerpen dingen ook van mij af te pakken en andere kinderen nieuwsgierig op brutale manier

Verskil omgaan met materiaal leeftijd

2			
vooral heel lichte beurtstijg → willen steeds knuffelen meestal in rustige hut/plek te vinden		grote/oudere kinderen passen op kleinere	en met elkaar bewegen meer, loopspelletjes zijn lawaaiig oudere kinderen die van voorwerpen dingen ook van mij af te pakken en andere kinderen nieuwsgierig op brutale manier

jongen & meisjes doen gezamenlijk heel met verplichte dans/ringspelletjes

aggressies:

als kinderen niet aan de beurt komen → op speeltoestel slaan/
of als het niet meer zo werkt als het moet trieden

Schaduw: onder de bomen → rustige zitplek, ^{op} tapijt en bank
zon- en regenbescherming: bomen, klassenruimtes

tocht/wind: bijna helemaal niet, daarom ^{mogen} ~~niet~~ kinderen
ook ~~heel erg~~ ook niet veel bewegen → zweten

plek voor bewegen: hoeveel m²?
de hele schoolplein (helemaal kaal, geen
vaste toestellen)

Zitplek: één bank, tapijt (oude, vrezel) ← die gaan ze ra eten
↳ waar ca. 8 kinderen kunnen zitten samenrollen en
vast aan de kant
leggen

afvalbak?

drinkmogelijkheid: - eigen water mee nemen
water in cisterne gegeven-falls (2x)
→ ook met helemaal slecht

planten/groene speeltuin: 1 struik kleine boom,
hek voor afscherming met bomen van
straat

afscheidangen/elementen: helemaal niet, geen echte
Verstop/ terugtrekruimte
→ alleen bij WC iets rustiger

WC: 3 WCs, zelf afspoelen, deuren werken niet meer goed,
verwondingsgevaar, kinderen moeten handen wassen
voordat ze weer in het lokaal mogen 3 emmers voor alle kinderen
leiding als handdoek gebruiken

Class of Theresa

Sehr interessiert an einem, weiße Haut, alle wollen einem die Hand geben, die Lehrer haben die absolute Kontrolle über die Kinder. sobald die Lehrer draußen sind mega Chaos, teilweise aggressiv

Marie baut noch einen storage Room ^{einen} Platz für Spielplatz

Junge sehr aggressives Verhalten aber gleichzeitig viel positives Feedback nötig um zu arbeiten

Stifte teilen großes Problem

Stopp heißt stop, der eine Junge hört nicht auf ^{Pierre} schlägt weiter
9

1. Break - no running, no playing football
still relaxen

2. Break

10.6. Informaties

Algemeen informaties:

Hoeveel kinderen zitten op de school?

Klassenindeling en leeftijd

Nursery I :

Nursery II :

Nursery III :

Hoeveel leerkrachten

Hoe vaak hebben de kinderen pauze en hoe lang?

2x 1. pause 20 min

Regels en afspraken voor in de pauze

- eerst bodden dan eten dan spelen → grote pauze
- kleine pauze : wc, drinken, rust
- geen schoenen op ~~de~~ het klepje
- afval in de prullen bak

Ontwikkelingsstand, Is er een opnametoets?

Mogelijkheid voor de kinderen om te drinken en ^{in de pauze} wc en handen schoonmaken
voor elke fles staan 2 emmers : 1 om handen te wassen
en 1 om te drinken

Beperking van verschillende hoeken en als hoe?

- kleje → eten

Wordtbewegingsonderwijsgegeven?

Algemeen informatie:

Eventueel wordt de school verplaatst - tweede gebouw - hier is dan de nursery of primary

Hoeveel kinderen zitten op de school?

Klassenindeling en leeftijd

Hoeveel leerkrachten

Hoe vaak hebben de kinderen pauze en hoe lang?

1^e short break 10-10.20

2^e long break 11 - 11.40

Regels en afspraken voor in de pauze

1^e rustig, om naar de wc te gaan en om iets te gaan drinken, no running → to much sweating

2^e 20 min knis spelletjes meestal

Ontwikkelingsstand, Is er een opnametoets?

— geld afhankelijk

Mogelijkheid voor de kinderen om te drinken en wc en handen schoonmaken

Beperking van verschillende hoeken en als hoe?

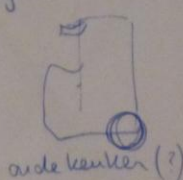
Wordt bewegingsonderwijs gegeven?

general P.E. (?)

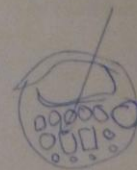
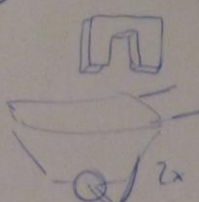
kinderen komen bijna niet aan spelen → steeds afpikken van elkaar

Material:

duiven trekken rijden
!!! c lievelingsmateriaal

oude keuklen (?)

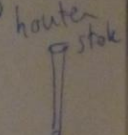
draaien & klikken

meer geen ballen

3x

houten stok

school is nog in het opbouw - veel werkzaamheden
daarom ook veel voorwerpen van bouw-terrein
op speeltuin te vinden & heel gebruikt

omgeving:
café en parkeerplaats
voor taxi's

maar niet altijd zo als op planning

algemeen: geen voetbal spelen → omwege plek
en zweten

meer indirecte afspraken
niet net 11n samen opgesteld
→ bepaling van leerkracht

10.7. Bezoek op het speelplein

Spielpplatzbesichtigung mit Nursery 1-3 Maner Rita

① Kemo Tamba moorie Sourie	6 years red slide
② Anthony Bentura Jatto	6 years red slide
③ Ndey Jallow	6 years dubbelswing
④ kala fatima Barrow	6 years red slide
⑤ Loxiano Gomez	4 years oneswing
⑥ Ebrima Badjie	5 years dubbelswing
⑦ Mariama Loum	4 years dubbelswing
⑧ Sophie Dacosta	5 years dubbelswing
⑨ Sainabou Keita	5 years red slide
⑩ Pa Sebeh	6 years red slide

Spielpplatzbesichtigung mit Nursery 1-3 Maner Rita

① Kemo Tamba moorie Sourie	6 years red slide
② Anthony Bentura Jatto	6 years red slide
③ Ndey Jallow	6 years dubbelswing
④ kala fatima Barrow	6 years red slide
⑤ Loxiano Gomez	4 years oneswing
⑥ Ebrima Badjie	5 years dubbelswing
⑦ Mariama Loum	4 years dubbelswing
⑧ Sophie Dacosta	5 years dubbelswing
⑨ Sainabou Keita	5 years red slide
⑩ Pa Sebeh	6 years red slide

11. Literatuurlijst

-Moyles, Janet (1993): *Laat ze toch spelen, De rol van het spel van jonge kinderen*, Uitgeverij Intro, Nijkerk

-Dietrich, Knut; Hass, Regina; Marek, Regina; Porschke, Christoph; Winkler, Kirsten (2005): *Schulhofgestaltung an Ganztagschulen, Ein Leitfaden*, Wochenschau Verlag, Schwalbach

-Lau, Silvia; Nerger, Heide; Schreiber, Bärbel (1997): *Spielorte für Kinder, Eine Praxisanleitung zur Gestaltung öffentlicher Räume*, Beltz Verlag, Weinheim und Basel

-Gralle, Horst; Port, Christian (2002): *Bauten für Kinder, Ein Leitfaden zur Kindergartenplanung*, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart

-Agde, Georg; Degünther, Henriette; Hünnekes, Annette (2002): *Spielplätze und Freiräume zum Spielen, Ein Handbuch für die Praxis*, DIN, Deutsches Institut für Normung e.V., Berlin, Wien, Zürich, Beuth

-Hohenauer, Peter (1995): *Spielplatzgestaltung Naturnah und kindgerecht*, Bauverlag GmbH, Wiesbaden und Berlin

-Grünebaum, Gabriele (2007): *Spielzeug und Spielgeräte*, Beuth Verlag GmbH, Berlin, Wien und Zürich

-Besele, Sylvie (1999): *Pausenlust statt Schulhoffrust, Management kindgerechter Geländegestaltung*, Borgmann publishing GmbH, Dortmund

-Caminada, Greet & Leenders, Yvonne (2012): *Buitenspelen in het zonnetje, De speelplaats als krachtige leeromgeving*, Thieme Meulenhoff, Amersfoort

-Conrads, Matthieu; Kluge, Karl-Josef (1985): *Die spieltherapeutische Grundausrüstung*, Minerva Publikation Saur GmbH, München

-Kleeberg, Jürgen (1999): *Spielräume für Kinder, Planen und realisieren*, Eugen Ulmer GmbH & Co, Stuttgart

-Eckert, Carmen (1999): *Bewegungsraum Schule, Neugestaltung eines Schulhofs durch gute Ideen und zupackende Hände*, Borgmann publishing GmbH, Dortmund

-Huckfeldt, Tobias; Rehbein, Mathias (2012): *Holzspielplätze, Planung, Konstruktion, Schäden, Instandhaltung*, Beuth Verlag GmbH, Berlin, Wien und Zürich

-Rampke, Jörg (2011): *Spielplatzwartung heißt Spielplatzsicherung, Mängel erkennen – Mängel beseitigen*, Beuth Verlag GmbH, Berlin, Wien und Zürich

-Wagner, Richard (1994): *Naturspielräume, Gestalten und Erleben*, Ökotopia Verlag, Münster

- Schulz-Algie, Stephan; Wetterich, Jörg; Burdewick, Ingrid; Axster, Johannes; Schelhorn, Dirk (2001): *Schulhof in Bewegung, Orientieren – Planen – Gestalten, Zukunftsorientierte Sportstättenentwicklung, Band 9*, Meyer & Meyer, Aachen

- Bergman, Suzanne (2013): *Van grijs naar groen: pimp je schoolplein*, Ouders & Co, Nr.3, p.9

Spelgoedmuseum (2011): *Kinderen spelen overal ter wereld*, Het Speelgoedmuseum, Mechelen

- De Waard, Paul, *Wereldwijzer reisgids Gambia*, Uitgeverij Elmar, Delft, 2013

U.S. Department of State (2013) Retrieved from:

<http://banjul.usembassy.gov/news/education/educational-system-of-the-gambia.html>

Klimaatinfo.nl (2013) Retrieved from: <http://www.klimaatinfo.nl/gambia/>

Flowerlodge (2013) Retrieved from: <http://www.flowerlodge.nl/omgeving.htm>

Sarja Sonko, Official Tourist Guide Sunbeach Hotel & Resort, Famara
Jadama,(2011) Retrieved from: <http://vakantiegambia.wordpress.com/over-gambia/>

Stichting Future for young people (2014) Retrieved from:
<http://www.futureforyoungpeople.nl/gambia.html>

Nijhuis, Truus: *Afrikanische Kinderspiele*, Peter Hammer Verlag, Wuppertal
(1992) Retrieved from:
http://www.bleyenberg.de/afrikanische_spiele/#mancala

TOMORROW FOCUS News+ GmbH (2013) Retrieved from:
<http://www.netmoms.de/magazin/kinder/kinderspiele/wie-spielen-kinder-aus-anderen-nationen/>

Martin R. Textor (2013) Retrieved from:
<http://www.kindergartenpaedagogik.de/webmaster.html>